Povestiri științifico-fantastice

Editura
Ion Creangă

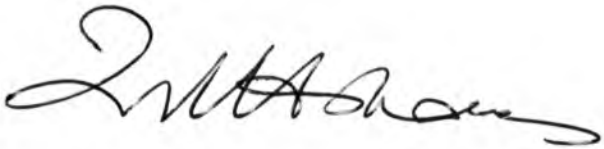

Coperta: Damian Petrescu

Povestiri științifico-fantastice

Culegere alcătuită de Ion Hobana

Editura Ion Creangă, București, 1976

Un brad în cosmos

Horia Aramă

Comandantul sorbi ultima picătură de cafea și se ridică de la masă.

— Gata, băieți. Acum la lucru.

Încruntat de parcă nu venea de pe planeta care descoperise surîsul, părăsi cel dintîi careul. (Așa îi plăcea echipajului, cu un cuvînt din limbajul marinarilor, să numească sala de mese a cosmonavei.) Ceilalți se îndreptară și ei, fără chef, spre posturile lor.

Singura fată și cel mai tînăr la bord, Ila, părea gata să izbucnească în plîns. Așadar, nici în al doisprezecelea ceas, nici un cuvînt despre Anul Nou ! Și cînd te gîndești că în seara asta, pe Pămînt, cinci miliarde de oameni vor cînta și vor dansa, vor umple străzile, vor inunda, ca o cascadă a bucuriei, orașele strălucind sub casca orbitoare a focurilor de artificii !

Iar ei ? Prinși în capcana de oțel a navei, porniți spre o planetă despre care nu știau mare lucru și spre primejdii despre care nu știau nimic, li se lua pînă și dreptul de a serba nașterea unui an, și asta numai pentru că omul din fruntea expediției avea o mașină de calcul în locul inimii !

Atîta uscăciune sufletească era de neîndurat. În loc să dea, însă, drumul unui șuvoi de lacrimi, Ila strînse masa și porni hotărîtă spre cabina ei.

Racheta străbătea în tăcere spațiile negre ale Cosmosului. Prin ochiurile rotunde ale hublourilor se

vedea cerul mereu înstelat, defilînd fără grabă. Nici o piatră kilometrică nu măsura drumul parcurs şi nimic nu despărţea ziua de noapte. Dar pe navă ceasurile arătau timpul de acasă.

Cu o jumătate de oră înaintea mesei de seară, Ila se furişă în careu, ascunzînd cu grijă un sul mare de hîrtie. Încăperea era pustie. Desfăcu sulul şi se urcă pe un scaun. Tocmai îl prindea în ace de stratul izolant al peretelui, cînd simţi că o priveşte cineva.

Era Ong. Încremenise în uşă, la fel de încurcat ca şi fata cocoţată pe scaun. Prea tîrziu să dea înapoi. Înaintă.

— Ce faci acolo ? întrebă, deşi citise cele scrise pe sulul de hîrtie, între stele de poleială : „La mulţi ani, urîcioşilor !"

— Dar dumneavoastră ce căutaţi aici ? îl repezi, stingherită, Ila. Era totuşi limpede : Ong ţinea în braţe un buchet de globuri colorate care nu cereau decît să fie atîrnate de lampă ca să aducă în careul cenuşiu un aer de sărbătoare.

Fata socoti cu cîtă bătaie de cap trebuie să fi fost păstrate graţioasele sfere la adăpost de curiozitatea şi zeflemelele celor care nu ar fi înţeles, pentru ca acum peste masa lor să lucească un crîmpei de aurora polară. Simţi că are un aliat.

— Minunat, se lumină Ila şi înfipse încă un ac în capitonajul moale. Ce ochi o să facă „ursul" !

Era porecla şefului, autoritarul comandant al navei cosmice. De pe masă, în vreme ce încerca să fixeze ciorchinele sclipitor şi delicat, Ong ridică din umeri : „Fie ce-o fi !"

Cei doi se pregăteau să coboare, unul de pe masă, cealaltă de pe scaun, cînd uşa se deschise din nou, ca să intre, cu spatele, Reno. Acesta păşea pe vîrfuri şi era drapat în ghirlande multicolore. O parte atîrnau pe jos, iar tînărul încerca să le ferească de uşa

cu închidere automată. Izbutind să se strecoare înăuntru fără ca gingaşa sa povară să sufere vreo stricăciune, Reno se întoarse către centrul careului. Pe buzele lui pîlpîia surîsul poznaş dintotdeauna, care păli însă brusc.

— Ia te uită ! e tot ce putu să spună atunci cînd îi zări pe cei doi.

Aceştia pufniră în rîs.

— Repede, pînă nu vin ceilalţi !

Cîteva minute mai tîrziu, ghirlandele migălite cu o infinită răbdare traversau careul în lung şi în lat, dîndu-i o înfăţişare necrezut de primăvăratică.

— Splendid ! aprecie Ila. Acum, însă, trebuie să mă grăbesc. Şi împinse uşa bucătăriei.

Zadarnic : era încuiată !

— Hei, cine-i acolo ? ! strigă fata, simţind pe spinare fiorul rece al neobişnuitului.

Ascultară. Nici un zgomot. Ce putea fi ?

Încercară din nou :

— E cineva în bucătărie ? Deschide !

Nimic. Deodată Reno exclamă :

— Ne-am ars ! Căpitanul !

O mînă grăbită bîjbîi în preajma încuietorii şi deschise. În uşă apăru chipul speriat al lui Ens.

— Unde-i ?

— Nu e nici un căpitan, dădu Ila din mîini, agasată. Dar ce faci acolo ?

Ens era prea uimit de aspectul feeric al careului ca să poată răspunde. Ila năvăli în bucătărie şi în curînd era limpede : ajutorul comandantului... pregătea o prăjitură. Fata bătu din palme.

— Linişte ! Să nu afle „ursul"...

— Parcă aud ce mormăieli or să fie diseară, şopti Ila, începînd să trebăluiască alături de Ens.

— Pariez că a uitat că 31 decembrie este ajunul Anului Nou, încercă Ong să-l apere pe comandant.

— Nu, profesore, nu a uitat deloc. Dacă uita nu ar fi arborat la prînz o mutră atît de acră.

— E un bărbat sobru, un adevărat lup al spațiului, completă Ens. Ar putea să conducă nava și cu o singură mînă și nici n-ar clipi cînd i-ar fi smulsă cealaltă. Dar chermezele, maimuțărelile cu fundulițe în păr și poezii lacrimogene nu sînt pentru el.

— Cum adică : să serbezi Anul Nou e o copilărie ? strigă Ila. Tocmai acest an, de care ne legăm atîtea speranțe ? Doar va fi anul sosirii noastre pe Tejas, al încercării de a planta acolo germenii vieții de pe Pămînt, de a face din această planetă rece și părăsită un al doilea cămin al oamenilor, la fel de primitor și de fertil ca și primul ! Este anul cel mai de seamă din viața mea și n-am de gînd să trec sub tăcere venirea lui !

Bărbații tăcură. Deodată, din careu se auzi un glas puternic și grav :

— Astă-seară mîncăm ceva ?

— „Ursul !" încremeni Reno. Sper că nu te-a auzit. Cînd o să vadă careul prefăcut în grădiniță...

Ieșiră din bucătărie, destul de spășiți, dar hotărîți să reziste oricăror ironii. Comandantul intră, mai încruntat ca niciodată. Se îndreptă fără să se uite la nimeni spre masa așternută cu deosebită grijă și depuse ceva în centrul ei, acolo unde un loc liber aștepta prăjitura lui Ens.

Ceilalți se apropiară. Într-un vas de o palmă se înțea, singuratic, dar mîndru și drept ca părinții săi de pe planeta natală, cel mai mic puișor de brad ce se poate imagina. Nu era decît un fir de ață cu cîteva ace verzi. Dar nu o imitație din material plastic, nu o imagine proiectată pe un perete, ci un brăduț adevărat, crescut dintr-o sămînță anume adusă de acasă.

Ilei nu-i venea să-şi creadă ochilor. După luni de zile de zbor în comun, de trai fără secrete, fiecare să fie la fel de necunoscut ca în ziua cînd se văzuseră pentru prima oară ? Sau era vina ei, a tinereţii sale, care nu a ştiut să vadă dincolo de aparenţe ?

Reno, electronistul de înaltă clasă, a fost în stare să migălească zile întregi la o dantelă de hîrtie colorată, sacrificînd ore de odihnă şi asta în umbra unei taine tot atît de greu de păstrat la bordul unei rachete ca şi într-o casă de sticlă.

Ong, profesorul de celebritate mondială, plecînd în spaţiu, şi-a încărcat bagajul cu un set de globuri care trebuiau ferite de şocuri şi trepidaţii, gîndindu-se de la bun început la seara aceasta.

Ca să nu mai vorbim de Ens, în mîna căruia sta soarta expediţiei, singurul care ştia ce se petrece în măruntaiele maşinilor, în stare să lase totul ca să prepare prăjitura festivă.

Dar căpitanul ? El a văzut cel mai departe. Făcînd să încolţească cine ştie de cînd sămînţa brună, a anticipat cu un veac foşnetul pădurii de pe Tejas.

— Scuzele noastre, căpitane, şi la mulţi ani, sparse gheaţa Ens. Nu ne aşteptam la una ca asta.

— De ce ? spuse comandantul. Doar ce avem de făcut, dacă nu să transplantăm codrii Pămîntului în savanele de pe Tejas ! Ce credeţi, puiul ăsta de brad o să se prindă pe stîncile de acolo ?

— Trebuie să se prindă ! exclamă Ila cu lacrimi în ochi. Chiar dacă va fi nevoie să-l ocrotesc cu mîinile mele !

Broasca

Vladimir Colin

Cînd mă gîndesc la vara aceea și mă întreb cum a fost cu putință să trec cu vederea peste cele ce se întîmplau zilnic lîngă mine îmi răspund că insolitul nu-și află locul printre coordonatele existenței mele. Sînt un statistician înnăscut, om al realității cuceritoare. Educat în respectul acestei realități, caut în ea explicația rațională a fenomenelor cu care vin în contact, ceea ce mi se pare logic și firesc. Numai că neprevăzutul m-a găsit, de aceea, descoperit. De cum a pătruns în mediul meu m-am grăbit să-i fac față, alcătuind un lanț de raționamente valabile pentru tot ce rutina vieții mele a știut să acumuleze și a cărui singură slăbiciune consta într-o neconcordanță fundamentală cu natura deosebită a fenomenului. Căci insolitul scapă din plasa judecăților cotidiene, așa cum primejdia nu se lasă conjurată de ingeniozitatea struțului care-și ascunde capul în nisip. La un moment dat, firește, orbirea nu mai e cu putință. În vara aceea, de pildă, am renunțat la autolinistirea cu ajutorul unor subterfugii, considerate pînă atunci perfect raționale, în ziua cînd frunzele nucului s-au înroșit în iulie, iar micile lui fructe, abia formate, au început să iradieze lumini purpurii.

Dar știu acum că totul începuse cu o lună mai devreme, încă pe cînd Ioana se juca singură în grădină. Eu plecasem în zori către locul pe care mi-l alesesem pe malul Dunării, acolo unde trun-

chiul unei sălcii căzute îmi îngăduia să arunc undiţa mai departe, şi nu-mi amintesc să fi înregistrat nimic deosebit. După munca de un an de zile într-un birou capitonat cu dosare şi tapisat cu diagrame, mă lăsam furat de imaginile vacanţei. Cîte un şlep luneca somnoros, la uriaşă depărtare de uliul ce se rotea pe cerul transparent, soarele încălzea pămîntul, din care urca dulceagul miros al verii, în vreme ce, destrămat în liniştea apei, urmăream fără pasiune legănarea jucăuşă a plutei. Nici o presimţire nu m-a avertizat că nu voi mai trăi multe asemenea paşnice zile.

Cînd soarele s-a ridicat binişor, mi-am strîns undiţa. Cum nu-mi propusesem să prind mai mulţi peşti decît ştiam că pot prinde, m-am îndreptat cu inima uşoară către casă, legănînd cele cîteva mărunte vietăţi argintii care mai tresăreau în minciog şi pe care le destinam pisicii gazdei. Eram toropit de soare şi abia aşteptam să mă lungesc în răcoarea odăii pe care o închiriasem. De-a lungul gardurilor de nuiele mărginind malul am lunecat încet, bucurîndu-mă de oboseala răspîndită în mine ca o apă densă, şi am intrat pe portiţa grădinii dînd către Dunăre, aşa cum privesc toate grădinile din Solzosu, cătun ce pare trecut printr-un laminor şi ale cărui case puţine se înşiră între Dunăre şi şosea.

În grădină, Ioana m-a întîmpinat plîngînd. N-a avut parte de mîngîierile maică-si, moartă cînd i-a dat viaţă şi, ca şi cum nenorocirea abătută atunci asupra noastră ar fi însemnat-o pentru totdeauna, a vădit încă din primii ani o neobişnuită maturitate. E o fetiţă smeadă, cu faţa prelungă, încadrată de torsadele cozilor negre. Tăcută, priveşte gînditor de parcă ar cîntări lumea şi oamenii, dar e cuprinsă uneori de izbucniri de veselie care mă înspăimîntă. Atunci sare ca o minge şi rîde, aparent fără pricină.

Doctorii mi-au spus că e o veselie „de compensare". Altminteri, gravă, se mişcă puţin, deşi e îndatoritoare şi gata să împlinească orice rugăminte căreia îi pricepe rostul. Împotriva convingerilor ei însă, nimeni n-o poate hotărî să ridice un deget. Un asemenea copil plînge rar. De aceea m-au înspăimîntat lacrimile cu care m-a întîmpinat în dimineaţa cînd mă înapoiam liniştit de la pescuit.

— Ce s-a întîmplat ? am strigat, zvîrlind minciogul cu undiţa şi repezindu-mă s-o iau în braţe.

— Broasca ! a îngăimat, printre hohote. O broască rea...

— Care broască ?

— Una roşie ! O broască rea... Am vrut să ne jucăm împreună. Am luat-o în mînă... dar ea m-a înţepat...

Şi mi-a întins mîna dreaptă. Palma şi pielea degetelor erau într-adevăr roşii, ca urzicate.

— Unde e broasca ? am întrebat.

— Am aruncat-o în groapă. Drept pedeapsă...

N-am mai stat să întreb în ce groapă o zvîrlise şi, ca un orăşean care auzise ceva despre existenţa unor broaşte rîioase, am luat-o în casă şi i-am dezinfectat palma cu alcool, după care am uns-o cu o alifie. Se plîngea de mîncărimi şi toată ziua am văzut-o frecîndu-şi palma şi pielea gingaşă a degetelor. Cînd s-a culcat, a lăsat să-i atîrne braţul drept, ca şi cum n-ar fi putut răbda ca palma să-i atingă cearşaful, sau faţa de pernă. De cîteva ori mi s-a părut că vorbeşte prin somn, dar n-am fost sigur că rostise într-adevăr cuvintele „broasca roşie". Ea, care doarme cu liniştea obiectelor, s-a zvîrcolit întruna şi a trecut anevoie noaptea.

— Ce-ai visat ? am întrebat-o, de aceea, dimineaţa.

Nepăsătoare, a ridicat din umeri :

— Am uitat !

Deşi încă roşie, palma n-o mai supăra. Cînd am ieşit în grădină, Ioana părea cea dintotdeauna, aşa că am întrebat-o dacă-şi amintea că zvîrlise ceva cu o zi înainte.

— Sigur, a spus. O broască rea.

— Unde ai zvîrlit-o ?

Lăsîndu-mi privirile să lunece peste straturile de legume şi flori, mi-am adus aminte că gazda noastră săpase, într-adevăr, cu două zile înainte, nişte gropi puţin adînci, în care voia să planteze nu mai ştiu ce. Acum gropile erau astupate. Ioana a făcut cîţiva paşi printre straturi, s-a repezit într-o direcţie, într-alta, apoi a şovăit, mărturisind :

— Nu mai ştiu...

— Şi broasca era chiar roşie, roşie ?

— Da, a spus Ioana. Şi n-avea picioare !

Am privit-o mirat.

— Cum aşa, n-avea picioare ?

— Bine. N-avea ! Şi făcea uite-aşa, uite-aşa...

Lipindu-şi palmele, a început să le depărteze şi să le apropie ritmic, încercînd să sugereze palpitarea ciudatei vietăţi.

— Prostii ! am spus. Nu există broaşte fără picioare. Pesemne că n-ai apucat să le vezi...

De astă dată m-a privit lung şi a zîmbit cu îngăduinţă.

— Am văzut-o bine, tăticule. Am luat-o şi în mînă. Era roşie.

Şi s-a uitat la palma iritată de atingerea pielii rîioase a animalului. Firește, eram intrigat. Dar nu acordam prea multă încredere observaţiilor unei fetiţe de şase ani, care avusese pînă atunci prilejul să vadă o broască mai degrabă în cărţile cu poze.

N-aveam însă nimic de făcut și cred că mai mult din pricina asta am prelungit, cu încă o clipă, discuția.

— Și cum avea pielea ? am reluat deci, cam în zeflemea.

A răspuns îndată, fără să stea pe gînduri :

— Netedă. Ca o minge roșie.

Edificat, am rîs de-a binelea și am schimbat vorba. Nu era pentru prima oară cînd mă încredințam de puterea imaginației copiilor. Mi-am amintit că la ultima aniversare a Ioanei am intrat pe neașteptate în odaia ei, plină de prichindei, pe care i-am surprins strînși roată în jurul unui scaun răsturnat.

— Sst, mi-a șoptit Ioana, întorcînd către mine o fețișoară schimonosită de groază. Să nu-l trezești !

Scaunul era un leu adormit...

Cam de aceeași natură trebuie să fi fost și broasca roșie, mi-am spus și, luînd-o de mînă, am pornit amîndoi la plimbare. Mergeam ca doi oameni mari, schimbînd arar cîte o vorbă și mulțumindu-ne să admirăm în tăcere, căci Ioana simte cînd n-am chef să mă las copleșit de cascada întrebărilor și știe să respecte tăcerea. Ne-am plimbat cu barca pe Dunăre, am făcut o baie și ne-am întors acasă. Ziua a trecut fără incidente.

Dar a doua zi am fost martorul unei întîmplări care m-a pus pe gînduri. Îmi luasem o carte și mă instalasem sub coroana nucului crescut într-un colț al grădinii, în vreme ce Ioana juca „urma scapă turma", cu țîncii gazdei și cu alți copii din vecini. În atmosfera calmă a vacanței, strigătele și rîsetele lor nu mă supărau, dimpotrivă, mi se păreau odihnitoare și cred că am aținit chiar, cu cartea pe genunchi. Cînd am deschis ochii am văzut că, lipită cu tot trupul de trunchiul nucului, Ioana „se făcea".

Își vîrîse fața în îndoitura brațului stîng, în vreme ce brațul drept îi atîrna moale, cu palma răsucită în afară. Țin minte că am observat roșeața pielii și că m-a mirat persistența iritației, de care, din fericire, nu se mai plîngea.

— Gata ? a strigat Ioana, fără să-și ridice capul.

A mai așteptat o clipă și, neprimind răspuns din partea tovarășilor de joacă grijulii să nu-și trădeze pozițiile, s-a întors cu spatele către nuc. Apoi, spre marea mea mirare, am auzit-o strigînd :

— Marioara ! După salcia de lîngă gard, un, doi, trei... Ghiță ! După cotețul porcului, un, doi, trei... Vasile ! Cocoțat în măr, un, doi, trei..

Și așa, pe rînd, a numit ascunzătorile în care ceilalți se pitiseră. Unul cîte unul, copiii ieșeau acum la vedere și se apropiau de noi, privind pe sub sprîncene. Înțelegeam că se sfiesc din pricina mea, dar că, dacă n-aș fi fost de față, ar fi contestat jocul. Era limpede că Ioana nu „se făcuse" cinstit. Mi-am vîrît nasul în carte, prefăcîndu-mă că nu observasem nimic. Ioana era surescitată, veselă și mîndră că descoperise toate ascunzătorile fără să schițeze măcar gestul de a-i căuta pe cei care se străduiseră s-o deruteze.

— Cine „se face" acum ? a întrebat, dar nimeni nu i-a răspuns.

Mutîndu-se de pe un picior pe altul, toți o priveau neprietenos.

— Eu nu mă mai joc, a îndrăznit Ghiță, unul scurt și îndesat.

Apoi, trăgîndu-și hotărît nasul, s-a răsucit pe călcîie și a pornit către poartă.

— Nici eu, a spus Marioara.

Dezamăgită, Ioana îi privea cu aerul că nu înțelege, ceea ce m-a mîhnit îndeosebi.

— De ce ? a strigat. E încă devreme...

Dar, tăcuți, copiii se depărtau încet. Apoi o luară la goană și, curînd, le auzirăm glasurile de cealaltă parte a gardului de nuiele.

Eram supărat și mîhnit. Aveam o încredere deplină în fetița mea și iată că o surprinsesem trișînd, mai mult, prefăcîndu-se a nu înțelege că toți îi descoperiseră înșelătoria. N-am vrut să mă amestec în joaca lor, dar simțeam că acum trebuia să lămuresc lucrurile. Cred că glasul mi-a tremurat puțin cînd am întrebat :

— De ce ai făcut una ca asta ?

A întors către mine o față deznădăjduită.

— Dar ce-am făcut ? De ce s-au supărat ?

— Înțelegi, prin urmare, că s-au supărat...

— De ce ? Doar n-am făcut nimic rău !

Am tăcut o clipă. Apoi i-am întins mîna.

— Ioana, vino-ncoa' ! Așa. Uită-te în ochii mei.

S-a uitat. Mi-a răbdat privirile, apoi s-a înroșit și și-a dus degetele la buze.

— Cum ?... Crezi că eu... ? Și ei ?...

Își juca atît de bine rolul, încît, dacă n-aș fi fost de față la joaca lor, aș fi jurat că fusese învinuită pe nedrept. Ochii i se umpluseră de lacrimi. Apoi am simțit-o îndîrjindu-se și tot sîngele i-a fugit din obraji.

— Să le fie rușine ! a strigat. I-am găsit repede și s-au supărat.

Deși nu-mi venea lesne, am hotărît să-mi păstrez calmul și i-am vorbit rar și apăsat :

— Nu s-au supărat pentru că i-ai găsit. S-au supărat pentru că te-ai uitat și ai văzut unde s-au ascuns.

— Nu-i adevărat !

— Nu ? Cum de ai știut unde se pitise fiecare ?

Atunci am văzut-o descumpănită. Oricît de curios ar părea, am avut impresia că se întreabă și ea cum îi descoperise atît de repede.

— Nu știu, a șoptit. Am știut. M-am întors și am știut.

Mi-a fost cu neputință să scot altceva de la ea. Nu s-a învoit în ruptul capului să recunoască o vină evidentă și, cu atît mai puțin, să le-o mărturisească și tovarășilor de joacă. Ceea ce nu părea decît o greșeală copilărească devenea dovada unui caracter rău, așa că am pedepsit-o, neîngăduindu-i să se plimbe cu mine a doua zi. Pentru Ioana, pedeapsa era suficientă. Dar, cum copiii se ceartă și se împacă ascultînd de legile lor, am găsit-o la întoarcere jucîndu-se cu cei cărora socoteam că avea a le cere iertare. O făcuse poate ? Nu păreau să-i poarte pică, deși pe mine întîmplarea mă tulburase, zdruncinîndu-mi încrederea în propriul meu copil.

Au urmat zile calme, cînd n-am avut de înregistrat decît surpriza de a descoperi că, pe o mică porțiune a grădinii, iarba și frunzele de păpădie își schimbaseră culoarea. Lîngă ele vegetația era verde, dar pe o jumătate de metru pătrat, mai exact înăuntrul unui cerc cu raza de o jumătate de metru, iarba și frunzele se înroșiseră. N-aș fi dat probabil atenție faptului dacă nu m-ar fi izbit natura neobișnuită a culorii. Îmi amintesc că mi-am întrebat gazda dacă nu cumva răsturnase acolo vreo oală cu vopsea, dar omul se arăta și el intrigat. Nu am alt cuvînt decît *roșu* pentru a numi culoarea pe care o căpătaseră frunzele și iarba, deși știu că nu era ceea ce sîntem obișnuiți să recunoaștem ca atare. Nici una dintre nuanțele familiare ale culorii nu se potrivea tonalității de roșu ivită acolo, în grădină. Veți înțelege ceva din precizarea că roșul acela părea să conțină încă cel puțin trei culori,

absolut nedetectabile în gama de roşu ? Albul, negrul şi o culoare nedefinită, poate vînătă... Compusul era, şi nu era, roşu. Mi-am spus că un copil vărsase probabil acolo o sticlă de cerneală care, în amestec cu pămîntul şi atacînd clorofila, dăduse naştere uimitoarei combinaţii de culori. Apoi, fără a-mi mai bate capul, am plecat la pescuit.

La întoarcere am descoperit pe Ioana culcată lîngă pata roşie, peste care îşi plimba întruna palma, ca şi cum ar fi mîngîiat locul. Absorbită de jocul inteligibil, nu m-a observat şi am putut-o privi o vreme, descoperind cu mirare expresia de duioşie îngîndurată cu care mîngîia iarba.

— Ce faci acolo ? am întrebat-o fără a ridica glasul, ca să n-o sperii.

A tresărit totuşi şi şi-a ascuns palma la spate.

— Ştii ? Poate că nu era rea, a spus.

— Cine ?

Şi-a întors privirile către pata roşie şi a şoptit, abia auzit :

— Broasca...

Abia atunci am făcut legătura dintre culori şi, cu un simţămînt neplăcut pe care n-am încercat să-l definesc, am întrebat-o :

— Vrei să spui că aici... ai aruncat-o ?

— Poate că era o fată fermecată, a rostit cu un firicel de glas în care tremura o căinţă fără margini. S-a speriat cînd am luat-o în mînă. Şi s-a apărat...

— Dar ai căutat o dată şi n-ai mai găsit locul !

— Nu...

— Şi acum, numai pentru că iarba s-a înroşit ?...

A întors către mine o faţă deznădăjduită şi am văzut că-i tremurau buzele.

— Cred că n-am făcut bine...

Vacanța aceea, era limpede, nu-i pria. Ceva îmi sensibilizase fetița, făcînd-o să-și piardă echilibrul, calmul pe care i-l admiram.

— Ești mică și prostuță, am spus, aplecîndu-mă și ridicînd-o. Iar ca dovadă, uite, o să săpăm aici și ai să vezi că nu găsim nici o broască !

Ca o zvîrlugă mi-a țîșnit din brațe și a alergat către magazia în care știa că se păstrează uneltele. Urmărind-o cu privirea, mă întrebam ce mă îndemnase să-i fac neașteptata propunere și mi-am dat seama că simțeam nevoia să verific povestea broaștei roșii. *Uite cum se prostește omul !* mi-am spus, fără convingere. Apoi am luat din mîna Ioanei sapa și m-am pus pe treabă. N-am găsit, firește, nimic, dar în pămîntul negru, ca oricare pămînt, rădăcinile plantelor erau roșii.

— Ai văzut ? am întrebat-o pe Ioana, astupînd groapa. Hai să ne spălăm pe mîini și să nu ne mai gîndim la broaște fermecate !

Tăcută, a ridicat o păpădie pe care nu apucasem s-o replantez, așa cum făcusem cu celelalte și cu smocurile de iarbă. De la rădăcină și pînă la floare era toată roșie. Am intrat în casă și Ioana a pus păpădia într-un pahar cu apă, așezat pe o laviță de lîngă patul ei. Nici la masă și nici după aceea n-am mai vorbit despre broasca îngropată, dar am surprins-o de mai multe ori privind floarea, cu o curiozitate parcă temătoare. Știam că eroii poveștilor pe care le citea trăiau după moarte în plantele crescute pe mormintele lor și nu mă îndoiam că aștepta să deslușească vreun semn al metamorfozării broaștei în păpădia din paharul de pe laviță. Ca să n-o tulbur degeaba nu i-am mai spus însă nimic și m-am prefăcut că nu-i înțeleg privirile.

În noaptea aceea am avut un vis ciudat. Adormisem pesemne în gînd cu poveștile, pentru că am

văzut cum din palma Ioanei țîșneau niște văpăi roșii, care oscilau neîntrerupt, tremurînd. Săltau brusc și, îndată, ca înspăimîntate de avîntul cu care porniseră, se retrăgeau pentru a se repezi iarăși, într-un elan lipsit de vigoare. Și deodată am văzut că și din floarea de păpădie de la căpătîiul ei pornesc, înălțîndu-se și coborînd într-un joc șovăitor, aceleași licăriri purpurii. Intensitatea fluxului a crescut treptat și razele au înaintat, pîlpîind din amîndouă părțile ca niște degete luminoase care se căutau, apoi au alcătuit un pod incandescent. Și s-au unit.

Îmi amintesc sentimentul bizar cu care am privit imponderabila punte ce lega, în bezna încăperii, palma Ioanei de floarea din pahar. Dacă mă gîndesc bine, nu era numai mirare, ci și simțămîntul complex al detectării unei anomalii care, ciudat, nu trezea în mine oroare. Mă miram de ceea ce vedeam, dar înțelegeam că era efectul poveștilor la care mă gîndisem înainte de a adormi și — nu știu cum să spun — aș fi dorit să contribui la consolidarea fragilei legături luminoase, boltită ca un minuscul curcubeu sub tavanul scund. E poate curios, dar nu încercam nici un fel de spaimă, ci resimțeam, dimpotrivă, regretul neputinței de a participa la strania comuniune și o admirație pe deplin conștientă.

Dimineața, de cum s-a trezit, Ioana mi-a cerut „ceva alb, care se mănîncă". Dar copiii formulează ades dorințe ciudate, așa că nu i-am dat atenție. După un timp, ca și cum s-ar fi gîndit mai bine, a precizat că vrea o bucată de zahăr.

— Așteaptă să-ți bei laptele, am spus.

— Dar nu-i pentru mine ! Vreau să i-o dau păpădiei, în apă...

Veți spune că sînt lipsit de imaginație : n-am stabilit însă nici o legătură între cuvintele ei și visul,

sau ceea ce mai consideram încă drept visul din noaptea trecută. Dealtfel, de visat visasem eu, iar cuvintele Ioanei nu puteau avea nici o legătură cu ceea ce mi se năzărise în somn.

— Ce ți-a venit ? m-am mulțumit să întreb, fără să bag de seamă că avea să răspundă așa cum mi-a răspuns și cînd o întrebasem cum de știuse unde se ascunseseră copiii cu care se juca :

— Așa... M-am uitat la ea și am știut !

Zona plantelor roșii se întindea în grădină și gazda noastră mi-a arătat că pînă și albele flori ale reginei-nopții se împurpuraseră. Cînd s-au deschis pe seară mi s-a părut că deveniseră strălucitoare, că iradiau o palidă lumină roșie. Poate din pricina nuanței neobișnuite n-am socotit niciodată roșul acela drept sinistru, de asociat cu culoarea sîngelui, de pildă. Ca în visul meu, sugera mai degrabă noțiunea de feerie, cu toată frumusețea excesivă și nefamiliară pe care ea o presupune. Erau feerice florile incandescente împodobite cu frunze roșii, pe tulpini roșii crescute printre ștergarele de iarbă roșie. Feerice, deci tulburătoare.

Pescarul la care ședeam în gazdă șoptea că nu-i lucru curat și eram nevoit să-i dau dreptate. Vorbeam cu glas scăzut, așa cum se vorbește în locurile ce inspiră teamă sau respect, cînd ceva a filfîit moale peste capetele noastre. Ioana a scos un țipăt.

— Un liliac, a spus gazda.

Am văzut uluit că Ioana își ridică palma dreaptă, cu gestul pe care-l facem cînd vrem să controlăm dacă plouă. Apoi a rostit cît se poate de firesc :

— Nu, nene. Trei lilieci !

Omul a rîs îngăduitor, dar a fost prima dată înaintea înroșirii nucului cînd mi-am dat hotărît seama că ceva se întîmplase. Am intrat repede în casă și am privit cu luare-aminte palma fetiței mele. Palma

avea temperatura celeilalte palme, a celei normale. Culoarea ei, însă, era culoarea pe care abia o admirasem în grădină.

Am stins lampa.

— Cîte degete am aici ? am întrebat cu glasul sugrumat, ridicînd o mînă şi îndoind degetul mic.

Am simţit cum îşi ridică şi ea mîna dreaptă, întorcîndu-şi palma către mine. Glasul Ioanei a răsunat firesc, liniştit :

— Patru.

Tremurînd, am repetat experienţa de cîteva ori, dar încercările n-au făcut decît să confirme ceea ce ştiam : Ioana vedea cu palma mîinii drepte.

— E un joc nou ? a întrebat de la o vreme. De unde-l ştii ?

— Un joc nou, da, am bîiguit.

Curînd mi-am dat seama că vede şi prin lucruri, dar numai dacă erau făcute din materie organică. Vedea prin tăblia de lemn a patului, prin pielea pantofului, dar nu distingea pîinea aflată într-o cutie de tablă. Şi, în tot timpul cît au durat experienţele la care am supus-o, am simţit ciudata strălucire roşie a păpădiei din paharul de pe laviţă, ca o tăcută şi atentă prezenţă.

Nu mai e nevoie să arăt cît eram de tulburat. Nu puteam dormi şi n-aveam cu cine să mă sfătuiesc. Ceva se petrecuse, dar nu înţelegeam nimic şi, dacă făceam totuşi un efort de înţelegere, ajungeam la explicaţiile naive ale basmelor Ioanei. Încercam să mă conving că mă înşelasem, fără să pot acorda o clipă crezare unei asemenea absurde ipoteze. Ceva se întîmplase, cu siguranţă că se întîmplase, dar nu ştiam ce şi nu puteam întreprinde absolut nimic. În cele din urmă, istovit, am aţipit către ziuă.

Cînd am ieşit din casă am găsit nucul roşu, de la tulpină şi pînă la nucile abia rotunjite. Vegetaţia de

pe o jumătate din suprafața grădinii își schimbase culoarea și gazda scotea din pămînt rădăcini de țelină și de păstîrnac, care păreau sfecle și morcovi și pe care se temea să le mănînce. Dacă pînă atunci ciudățeniile din grădină atrăseseră mai mult copiii și stîrniseră comentariile babelor, de astă dată autoritățile interveniră. Apărură reporteri ai presei centrale și, într-o dimineață, un omuleț care se prezentă drept profesorul Cornea de la Institutul de biologie al Academiei. Ceea ce ziarele numiră curînd „Evenimentele de la Solzosu" intră, din punctul de vedere al receptării și interpretării faptelor, într-o nouă fază.

De astă dată știam. Destul de puțin, firește, dar neliniștea mea cu privire la Ioana nu se mai putea mulțumi cu jumătăți de explicații. I-am spus asta profesorului, care se mutase lîngă casa noastră și care întocmi, în cea dintîi seară, un bilanț.

— Trebuie să credem că Ioana a văzut într-adevăr ceva, că a ținut acel ceva în palmă, căpătînd însușiri miraculoase dacă le raportăm la scara însușirilor umane, mai mult, ale însușirilor faunei cunoscute, în genere. Bun... Acum, ce era ? O ființă ? Un obiect ?... Greu de spus. Ar trebui să recuperăm broasca roșie, ceea ce mi se pare dificil, dacă nu improbabil. Dar o să încercăm. Oricum, indiferent de natura ei, cunoaștem efectele prezenței acestei „broaște" în grădină. În primul rînd, transmiterea culorii roșii. Apoi, o sensibilizare neobișnuită a materiei organice. Palma Ioanei a devenit atît de sensibilă, încît vede. Dar plantele roșii ? Ce însușiri noi li s-au comunicat ? Iată ce va trebui să stabilim, în primul rînd.

Îl urmăream în vreme ce vorbea și admiram echilibrul natural dintre înfățișarea obișnuită a omului

și banala claritate a gîndurilor sale. Profesorul era mărunt, slab și chel. Numai sprîncenele lui puteau atrage atenția, dar nu cred că valoarea cuiva se măsoară după cantitatea de materie piloasă care-i străjuiește privirile. Neînsemnatul profesor nu avea nimic din caracterul impozant al unui om de știință, așa cum mi-l închipuiam, și am regretat că cei de la București trimiseseră la Solzosu doar un cercetător de mîna a treia. În seara aceea m-am arătat destul de sceptic, după ascultarea bilanțului pe care-l întocmise și i-am replicat că tot atîta ar fi putut spune și Ioana. A rîs neașteptat de vesel, declarîndu-mi că, de cum îmi văzuse fetița, nu se îndoise de inteligența ei. N-am gustat aprecierea implicită la adresa inteligenței mele, așa că ne-am despărțit cu destulă răceală.

A doua zi, în vreme ce o echipă de săpători răscolea grădina, încercînd să dea de rămășițele broaștei roșii, profesorul a stat din nou de vorbă cu Ioana.

— Ce mai face păpădia noastră ? au fost primele lui cuvinte și, mărturisesc, m-a mișcat faptul că i se adresa astfel fetiței.

Dar mi-a fost dat să-mi amintesc îndată cu neplăcere de felul cum îmi apreciase, cu o seară înainte, însușirile intelectuale.

— E tristă, i-a răspuns Ioana, fără să se înșele asupra cuvintelor, așa cum mă înșelasem, și îndreptîndu-și privirile către floarea din pahar.

Oricît de ciudat ar părea, Cornea se referise într-adevăr la păpădie. Abia acum îmi dădeam seama că nu uitase visul pe care i-l povestisem, deoarece mă rugase să nu omit nimic ce putea fi pus în legătură cu fenomenele la care asistasem. *Ce dumnezeu,* mi-am spus, *doar nu crede într-adevăr...?*

— De unde știi ? a întrebat și, spre marea mea mirare, Ioana a șoptit :

— Mi-a spus azi-noapte...

— Asta-i altceva, s-a învoit Cornea. Într-un basm care-mi plăcea tare mult, floarea se dădea de trei ori peste cap și se făcea om...

— Adevărat, a spus Ioana. Dar ea nu s-a dat peste cap. A venit pe întuneric.

— Vrei să spui, în timp ce dormeai ? A intrat în visul tău ?

— Nu, a spus Ioana. Nu dormeam. Stăteam așa, în pat, dar nu dormeam.

— E greu să-ți amintești cînd dormi și cînd nu, a rostit sentențios Cornea, clătinîndu-și chelia.

— Da, dar eu știu. Numai cînd nu dorm văd podul de foc.

Am tresărit, încercînd să mă conving că nu auzisem bine. Auzisem perfect. Calmă și gravă, așa cum o cunoșteam, Ioana îmi dovedea că nu visasem. Mă deșteptasem fără să-mi dau seama și, la hotarul dintre conștiință și somn, luasem drept vis ceea ce se petrecea sub nasul meu. Totul era și mai neliniștitor decît socoteam...

— Poate că podul ăsta crește de la palma ta la floare și cînd dormi...

Ioana a tăcut o clipă, cîntărind în minte greutatea argumentului. Apoi a rostit liniștită :

— Poate, dar atunci nu-l văd.

— Ai dreptate, a rîs Cornea. Ești o fetiță deșteaptă și-mi place să stau de vorbă cu tine. Așadar, nu dormeai... A venit pe întuneric.

— Nu, n-am zis bine, s-a încurcat Ioana. N-a venit chiar ea. A venit lumina, a făcut podul și atunci... eu...

— Înțeleg, a ajutat-o Cornea. Cînd se face podul, începi s-o auzi. Altfel n-o auzi deloc ?

— Nu. Dar știi... glasul Ioanei a coborît pînă într-atît, încît abia i-am mai prins vorbele : Eu aud cu palma...

Îl privea cu teamă, așteptîndu-se să nu fie crezută. Nici eu n-aș fi crezut-o, mărturisesc. El însă i-a apucat mîna dreaptă, i-a întors palma în sus și a zis firesc, fără umbră de ironie :

— Bineînțeles.

După care a scos din buzunar o lupă și, aplecîndu-se, a prins să examineze palma roșie, ca mînjită cu vopsea.

— Un lucru nu pricep, a mai adăugat, urmîndu-și cercetarea. Cum vorbește păpădia ? Așa cum vorbim noi doi, folosind cuvinte ?

Fețișoara Ioanei a vădit efortul pe care mintea ei îl făcea, străduindu-se să găsească răspunsul potrivit.

— Eu... nu, nu cred... Nu sînt cuvinte. Deodată, fără să vreau, știu. S-a oprit o clipă și a făcut ochii mari : Se poate ? a întrebat cu teamă, mirată parcă și ea de ceea ce descoperise.

— Se poate, a liniștit-o Cornea. Așa mi-am și închipuit... Dar ce ți-a mai spus ?

— Că vrea să fim prietene. M-a rugat să n-o părăsesc, să n-o las să moară...

— O punem noi în pămînt și-o îngrijim cum trebuie. A mai spus și altceva ?

— Nu, a răspuns Ioana. Atît. I-e tare frică...

— Dar tu, tu nu-i vorbești deloc ?

— Îi spun că n-o s-o părăsesc, c-o s-o iau acasă, la București...

Ochii lui Cornea luciră deodată sub periile aspre ale sprîncenelor. Mi s-a părut că sprîncenele i se zburlesc și se înfoaie ca doi pui de arici, încercînd să acopere, să ascundă strălucirea ochilor.

— Și te înțelege ?... Îți răspunde ?...

— Sigur că da, a spus Ioana. Sîntem prietene.

Cornea a răsuflat o dată adînc şi, pentru o clipă a închis ochii. Nu m-am vîrît în discuţia puerilă pe care o începuse cu Ioana, înţelegînd că voia să se împrietenească şi să-i cîştige încrederea. Admiţînd realitatea punţii luminoase, dialogul dintre ea şi floare nu era totuşi cu putinţă şi nu mă îndoiam că profesorul ştia asta mai bine decît mine. Aflasem că are un băiat şi-mi dădeam seama că se pricepe să maimuţărească gîndirea copiilor într-un fel care, e drept, m-a cam sîcîit întotdeauna. N-am intervenit, poate şi pentru că n-am crezut nici o clipă că pune temei pe elucubraţiile unei fetiţe de şase ani, deşi mimase un interes nelalocul lui, sau, mai bine-zis, tocmai de aceea.

Între timp, săpătorii răscoleau grădina, ajutaţi chiar de către gazda noastră, care voia s-o vadă cît mai repede „curăţată", odată ce se hotărîse să nu se atingă de legumele „spurcate". Oamenii au muncit pînă spre seară, dar — ca şi mine — n-au izbutit să găsească nici urmă de broască. Grădina, în schimb, părea devastată ca un cîmp de bătălie şi Ioana privea cu strîngere de inimă florile roşii răsturnate de cazmale, rupte şi strivite sub picioare. L-a ajutat de aceea cu dragă inimă pe Cornea, care aduna şi sădea în ghivece cîte un exemplar din fiecare floare sau legumă. De bună-seamă, n-a uitat nici păpădia din pahar, pe care a mutat-o cu mîinile ei în cea mai frumoasă glastră.

Împreună cu profesorul săpătorii au plecat în cele din urmă şi grădina s-a cufundat într-o tăcere pe care nici glasurile păsărilor n-o mai tulburau. Întunericul ascundea pămîntul răscolit, iar stelele scăpărau mari şi multe, aşa cum n-aveam prilejul să le vedem de la fereastra blocului în care locuiam

la Bucureşti. Odată cu strălucirea lor a crescut şi văpaia roşie a nucului.

Închipuiţi-vă pomul cu fructe de rubin din basmele copilăriei şi veţi înţelege simţământul cu care nu numai Ioana îl privea. Aşezaţi la oarecare depărtare, ne lăsam furaţi de vraja pe care o răspîndea şi tăceam amîndoi. Din nou m-a izbit faptul că nucul, transfigurat şi părînd un somptuos personaj de feerie, nu-mi inspira nici nelinişte şi nici teamă. Aş fi rămas multă vreme cu ochii la pîlpîirile lui, fără gînduri şi fără dorinţe, dacă cineva nu s-ar fi apropiat de noi, rupînd farmecul. L-am recunoscut cu neplăcere pe profesor, care venise cu un scaun şi se aşezase acum lîngă Ioana.

— Frumos, nu ? am spus într-o doară, nevoind să îngădui tăcerii să-i arate că prezenţa lui ne stînjenea.

Dar Cornea nu părea dispus să-mi aprecieze politeţea. Din capul locului se aşezase lîngă Ioana, care stătea cuminte, cu mîinile pe genunchi. L-am văzut întinzînd braţul, apucîndu-i mîna dreaptă şi răsucind-o cu palma în sus. Aşa cum stătea, Ioana părea să ceară pomană. Parcă te ruga să-i pui un ban în palma desfăcută.

— Ioana, stai frumos, am protestat, dar Cornea şi-a lăsat mîna peste palma ei.

— Nu, lasă. Rămîi aşa !

Am fost gata să-i spun vreo două, pentru că era culmea să-nceapă să-mi dea lecţii în privinţa felului cum se cuvenea să mă port cu Ioana, dar cuvintele mi s-au oprit pe buze. De unde fructele micuţe ale nucului iradiau fiecare o lumină roşie egală, adunîndu-se în masa pîlpîitoare din faţa noastră, ca şi cum cineva ar fi deschis deodată nenumărate robinete invizibile, un fel de ţîşnituri luminoase crescură din nucile abia împlinite. Aş fi putut jura că sub ochii

mei fusese răsucită cheia unor neobișnuite fîntîni arteziene, ale căror jeturi de apă prindeau să salte cu tot mai multă putere, sub strălucirea purpurie a reflectoarelor. Era un spectacol atît de neobișnuit, multiplicînd și realizînd în mare ceea ce luasem drept o plăsmuire de vis în noaptea cînd aceleași raze porniseră din floarea păpădiei, încît am încremenit și mi-am încleștat degetele pe lemnul scaunului. Întorcîndu-mi privirile către Ioana, am văzut, după cum mă așteptam, că mărunte țîșnituri roșii izvorau și din palma ei. Dacă m-aș fi speriat, aș fi oprit imediat totul, dar feerica priveliște nu deștepta în mine, din nou, decît o mirare neîncrezătoare, o exaltare ciudată și amarul sentiment al izolării, al excluderii de la ininteligibila legătură dintre Ioana și straniile fenomene luminoase.

Colosala arteziană purpurie și-a înălțat spre cer coloana, în care deslușeam firicelele strălucitoare pornite din bulbul fiecărei nuci, a tremurat o clipă într-o supremă încordare, apoi, descriind brusc o curbă, și-a prăbușit șuvoiul scăpărător în palma Ioanei. Am scos un strigăt, temîndu-mă că masa incandescentă o va strivi, dar fata mea a primit torentul de raze fără o tresărire și, la paradoxala lumină de cuptor *rece*, ca a unui indescriptibil amurg, i-am văzut fața pe care un zîmbet extatic încremenise. Nările-i fremătau și printre buzele întredeschise răsuflarea i se precipita în ceea ce mi s-a părut a fi un straniu gîfîit *calm*.

— Îți vorbește ? a șoptit Cornea.

Am înțeles prea tîrziu că premeditase „întîlnirea". Ioana a tăcut o clipă, apoi a prins a rosti repede, cu glasul întretăiat, de parcă s-ar fi grăbit să transmită mesajul, pe măsură ce-l recepționa :

— Durere... oh, durere ! De ce ? Grădina... totul răvășit, ucis...

Nu-mi credeam urechilor, deşi aveam confirmarea faptului că profesorul nu se jucase dimineaţa cu Ioana, încercînd să afle ce-i spusese păpădia. Încă nu puteam crede, nu voiam să cred, dar şuvoiul razelor roşii era prin el însuşi un spectacol greu de crezut şi-mi dădeam seama că-l admiteam numai pentru că ţîşnea acolo, sub ochii mei. Dacă mi s-ar fi povestit ceea ce vedeam, dacă altcineva ar fi văzut nucul prefăcut într-o extraordinară arteziană luminoasă, cu siguranţă că nu i-aş fi dat crezare.

— Ce s-a întîmplat ? întreba acum Cornea. Ce era broasca roşie ?

Înmărmurit, priveam ploaia de foc. Ioana se zbuciuma pe scaun şi cuvintele i se îngrămădeau chinuit pe buze.

— E greu, nu pot... nu înţeleg... Nu ştiu să spun...

— Spune cum înţelegi, a îndemnat-o Cornea cu o nefirească răbdare.

— Totul e una... iarba, piatra şi omul... La ei nu sînt oameni. Sînt copaci, copaci mari, mari... cu frunze roşii, cu gînduri în fructe, pentru că sînt roşii. Fructele verzi n-au gînduri, numai fructele roşii...

— Unde, la ei ?

— Departe, departe... unde copacii sînt roşii. De mult voiau să vină, dar nu se mişcă, nu merg. Stau şi se gîndesc. Multe, multe gînduri... Şi acum a venit broasca şi noi am stricat totul şi... oh, cîtă durere !

— Cum a venit ?

— Nu ştiu, e greu... Un băţ de foc roşu. Nimic nu-l opreşte... Au murit pentru el copacii, mulţi, mulţi... ca să-i dea puterea lor. Au zis că mor, dar să ajungă la noi. Şi noi am stricat totul...

— Dar broasca ? Ce era broasca ?

— Nu era broască, era bățul. Puterea bățului... Ei gîndesc, fructele roșii gîndesc... Pe pămînt bățul s-a strîns, s-a ghemuit. Toată puterea copacilor era acolo, ca un pumn roșu. Un pumn de gînduri.

— Dar de ce ? De ce l-au trimis ?

— Ca să știe. Și să știm și noi... Copacii roșii gîndesc. Să gîndim împreună...

— N-a fost zadarnic ! Spune-i așa, n-a fost zadarnic. O să cercetăm frunzele și fructele roșii. O să aflăm. Știm și noi că totul e una și o să ajungem să înroșim cîțiva dintre copacii de pe Pămînt, dacă trebuie... Ca să gîndim împreună. Pe el o să-l ocrotim. Să nu se teamă !

— Cercetați, aflați ! El are să moară la iarnă. Frunzele și nucile au să-i cadă și la anul va avea din nou frunze verzi și nuci proaste, verzi. Puterea se duce, se schimbă... La noi nu-i ca la ei...

— Spune-i așa... a început din nou Cornea, dar Ioana s-a ghemuit pe scaun și a șoptit istovită :

— Nu mai pot...

Cu un gest reflex și-a răsucit palma, lipind-o de genunchi, și am avut impresia că închide o carte. Arteziana luminoasă s-a retras brusc. Coloana scăpărînd purpuriu a mai tremurat o vreme pe cer, descrescînd într-un tremur dureros, apoi nucile au rămas învăluite în aura lor rubinie.

Cornea și cu mine ne-am răsucit în același timp către Ioana.

— Te-am obosit prea tare ? a întrebat, în vreme ce o luam în brațe.

— Mi-e somn, a șoptit Ioana, lăsîndu-și capul pe umărul meu.

Cred că adormise înainte de a o vîrî în pat.

— Nu trebuie s-o obosim peste măsură, mi-a spus mai apoi Cornea, de parcă eu aș fi obosit-o. Are mănuși ?

— Ce să aibă ?

L-am privit cam cu îndoială, dar tot ce se întîmpla era atît de neobişnuit, încît nu ştiu de ce m-am mai mirat. Dealtfel, m-am auzit răspunzîndu-i aşa cum li se răspunde nebunilor, pe un ton blajin :

— E vară. Ce să facă vara cu mănuşi ?

— Adevărat, a încuviinţat. Atunci înveleşte-i mîna dreaptă cu un fular, cu o cîrpă, cu orice... Înţelegi, trebuie să se odihnească. Să se refacă.

De astă dată l-am înţeles.

— Crezi că şi prin somn păpădia... ?

— Nu ştiu. Poate chiar nucul, pe fereastră... Şi acum Ioana trebuie să doarmă.

M-am întors în odaia în care păpădia strălucea, dar amintindu-mi că razele străbăteau materia organică am învelit mîna Ioanei cu foiţa de staniol a unui pachet de ciocolată, legînd-o pe deasupra cu o sfoară. Afară, în tindă, Cornea încă nu plecase.

— Ce spui de toate astea ? m-a întrebat, deşi înţelegeam că simte nevoia să vorbească mai mult pentru a pune rînduială în propriile lui gînduri. Dealtfel, nici n-a aşteptat să-i răspund şi a şi început : Copaci care gîndesc ! O lume a copacilor care gîndesc... De ce nu ? Plantele noastre conţin adevăraţi semiconductori infinitezimali, transformînd lumina în energie electrică direct întrebuinţată de celulele vegetale pentru producerea proteinelor necesare dezvoltării lor. Copacii cu frunze roşii sînt mai evoluaţi. Au în structura lor laboratoare perfecţionate, de tipul laboratoarelor din celulele umane. Ştii că influxul nervos superior nu se datorează decît energiei provocate de schimbul ionilor de potasiu şi sodiu, prin membrana neuronilor ? E clar că, în condiţii speciale, printre celulele copacilor gînditori s-au dezvoltat şi celule nervoase. Poate de alt tip decît cele din substanţa sistemului nostru neurovegetativ,

dar celule alcătuind un sistem în stare să capteze informaţii venite din mediul exterior, pe care le transmite unui centru, putînd elabora, pe baza lor, hotărîri. Ai observat că numai florile şi fructele iradiază lumina purpurie ?... Poate că nucul a devenit o făptură pluricefală, sau o colonie de indivizi. Or fi existînd, în lumea copacilor gînditori, anotimpuri ? E cu putinţă ca viaţa conştientă să se dezvolte din primăvară pînă în toamnă, pentru a se stinge iarna ? Ar însemna să excludem păstrarea amintirilor... De ce ? Copacul rămîne. Trunchiul şi rădăcinile, în care se întipăresc cunoştinţele perfecţionate din generaţie în generaţie, constituie depozitele memoriei colective. Şi, dacă există, nu ştim cît durează acolo un anotimp... Admiţînd că nucul nostru e pluricefal, închipuie-ţi cît de complexe sînt procesele lui de gîndire, raportate la cele ce se desfăşoară în creierul nostru. Dacă e o colonie de indivizi, ce orînduire superioară a trebuit să dezvolte ! Ai să-mi spui că nu se poate mişca ?... Dar cu energia pe care ştie s-o concentreze, pentru a o proiecta în afară, e în stare să realizeze minuni ! Ai uitat că pădurile gînditoare au izbutit s-o trimită pe Pămînt, de vreme ce nu vei contesta că „bătul roşu“ e un flux colosal de energie... Şi încă de natură să-şi transmită, prin iradiere, însuşirile... Ce prostie, săparea grădinii ! Dar cum era să bănuim ? Energia scursă în pămînt a trecut în plante, s-a transformat, s-a degradat, s-a irosit... Te gîndeşti la plantele sădite în ghivece? Fleacuri ! Cît crezi că le poate ajunge energia ? Nu, dragul meu, am făcut o gogomănie cît noi de mare... Şi nu putem comunica decît cu ajutorul Ioanei. Obligaţi s-o cruţăm... Efectele radiaţiilor sînt necunoscute... În ce lună ne aflăm ?

S-a oprit brusc din vorbă şi m-a privit încruntat.

— Eu... păi, în iulie, am îngăimat.

— Doar două luni ! Ce să faci mai întîi ? a strigat deznădăjduit şi, dînd din mîini, a pornit în goană, fără măcar să-şi mai ia rămas bun.

Am încercat să-mi adun gîndurile, dar abia plecase şi m-am pomenit cu un reporter, atunci sosit pentru a lua legătura cu profesorul. I se spusese că-l poate găsi pe Cornea la mine. I-am explicat că tocmai plecase şi m-am mirat că nu se întîlniseră, dar n-aş pomeni toate astea dacă n-aş fi aflat din cele cîteva cuvinte schimbate cu reporterul că omuleţul pe care-l socoteam neînsemnat era o autoritate în biologie, autorul a nenumărate lucrări fundamentale şi membru al nu ştiu cîtor academii din străinătate.

Rămas singur am întîrziat în tindă, privind fără să vreau către pomul cu nuci de rubin. Eram zguduit de revelaţia lumii necunoscute, care îşi trimisese solul pe bătrînul nostru Pămînt, şi-mi dădeam seama cu îngrijorare că, dacă nu bănuisem măcar posibilitatea unei atît de fantastice explicaţii a fenomenelor la care asistasem, acum, dimpotrivă, nimic nu mi se mai părea cu neputinţă. Dacă mi s-ar fi spus că pădurile începuseră să se urnească, părăsind Carpaţii, aş fi crezut. Trecusem de limita cotidianului şi acolo, pe imensul teritoriu al neprevăzutului, riscam să devin victima tuturor aparenţelor. Nimic nu mai era sigur, deşi Cornea nu părea buimăcit de faptul în sine, ci de greşeala pe care o făcuse poruncind săparea grădinii şi la consecinţele căreia, nu ştiu de ce, mă asocia, ca şi cum s-ar fi consultat cu mine în prealabil. Uluitoarea descoperire a unei flore gînditoare îl aflase înarmat cu explicaţii şi ipoteze, în vreme ce eu parcă simţeam pămîntul fugindu-mi de sub picioare.

O altă lume, de pe o altă planetă, ne întinsese mîna şi noi nu ne pricepusem să-i venim în întîmpi-

nare, nimicisem poate unicul prilej de a afla cîte ceva despre universul de gînduri al copacilor cu frunze roşii. Gîndurile copacilor... Spuneam „gîndurile copacilor" şi mi se părea firesc. Pe ce lume mă aflam ? Şi dacă experienţa izbutea ? Dacă nu un copac, doi, ci pădurile noastre ar fi început să gîndească ? Dacă am fi descoperit în fructele lor sediul unor gînduri înrudite cu ale noastre, în stare să ne înţeleagă gîndurile, să ne ajute la pătrunderea unor taine încă nebănuite ? Noi tăiem pădurile şi le folosim lemnul. Ca statistician, cunoşteam însemnătatea industriei forestiere în ansamblul economiei noastre. În noile condiţii am mai fi putut exploata pădurile ? Nu doar pentru că pădurile s-ar fi opus, dar pentru că n-am mai fi putut vedea în ele o sursă de materie primă, ci nişte... Nu găseam alt cuvînt decît semeni, nişte semeni ! Prietenii noştri copacii... Era poate mai bine că totul se petrecuse aşa. Mă înspăimîntau concluziile la care aş fi ajuns urmărindu-mi firul gîndurilor pînă la capăt, aşa că am preferat să le abat către un alt subiect, din păcate tot îngrijorător : Ioana.

„Efectele radiaţiilor sînt necunoscute", spusese Cornea, iar cuvintele lui îmi stăruiau ameninţător în minte. Era curios că instinctul părintesc nu mă alarmase nici o clipă înainte de a-l auzi rostind constatarea care mă tulbura acum. Inefabila punte de raze nu deşteptase în mine noţiunea primejdiei, aşa cum nu mi-o sugerase nici arteziana strălucitoare a nucului, şi am avut nevoie de cuvintele lui pentru a vedea cu alţi ochi palma micuţă însemnată de strania culoare roşie, care-i îngăduia Ioanei să se înţeleagă cu plantele şi să zărească prin obiecte. Părea o însuşire inofensivă, în nici un caz vătămătoare... Dar cine ştia ceva şi cum puteam bănui efectele în timp ale neobişnuitei pigmentări, cine m-ar fi putut

asigura că nu urmau s-o însoţească fenomene secundare şi toxice ?... Cît despre fluxul de energie luminoasă, pe care palma Ioanei îl captase, se găsea oare cineva în stare să afirme dacă era sau nu nociv ? Pînă şi Cornea se arăta prudent. Aveam dreptul să expun viaţa Ioanei pentru vaga speranţă că biologii vor afla prin intermediul unei fetiţe de şase ani unele date referitoare la organizarea materiei vii pe o depărtată şi necunoscută planetă ? Exemplul omului de ştiinţă sacrificîndu-se în cunoştinţă de cauză pentru descoperirea unei taine a naturii nu putea fi invocat în cazul unui copil incapabil să înţeleagă măcar însemnătatea experienţei la care era supus. Cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît realitatea primejdiilor care-mi pîndeau fetiţa îmi apărea mai înspăimîntătoare şi începea să mă neliniştească tocmai inconştienţa de care dădusem dovadă, neintervenind la timp pentru a curma evoluţia ciudatelor fenomene la care asistasem.

Am dormit puţin în noaptea aceea şi i-am comunicat a doua zi lui Cornea că mă opuneam hotărît continuării experienţelor prin intermediul Ioanei. Spre mirarea mea, n-a protestat, dimpotrivă, mi-a spus că ceruse o expertiză medicală şi aştepta sosirea unor profesori din Bucureşti şi Cluj. Nici el nu voia să continue „convorbirile" cu nucul roşu decît dacă medicii considerau că razele lui n-ar avea o influenţă negativă asupra organismului fraged al Ioanei. Îmblînzit, l-am privit cu alţi ochi şi mi-am dat seama că e tulburat.

A desfăşurat o muncă neobosită în zilele următoare, cînd puţinele case din Solzosu s-au transformat în adevărate laboratoare. Echipe de specialişti soseau întruna cu tot felul de aparate, cărora le dădeau să analizeze probe de pămînt, de frunze şi flori

roșii. Din păcate, în ciuda grijii deosebite cu care erau înconjurate, plantele din ghivece se uscară pe rînd, inclusiv păpădia Ioanei. Singur nucul își înălța falnic coroana roșie, iar contoare speciale măsurau intensitatea radiațiilor emise de nucile lui, strălucitoare ca niște becuri, indicînd în noapte locul cătunului devenit celebru, deși nu se afla încă însemnat pe nici o hartă.

Într-o după-amiază sosiră și medicii așteptați, care o consultară pe Ioana, supunînd-o la fel de fel de probe și făcîndu-i toate analizele cu putință. Pe lîngă o ușoară creștere a globulelor roșii nimic nu le atrase atenția, în afara elementelor fotosensibile pe care i le descoperiră în palmă, receptoare de culoare caracteristice doar ochiului omenesc. Dar, cum asemenea receptoare sensibile fuseseră descoperite, pare-se, și pe pielea degetelor unor oameni care nu se aflaseră în contact cu nici o „broască roșie", medicii se întrebară dacă Ioana nu le poseda încă dinainte, fără să-și fi dat seama. Evident, rămînea de rezolvat problema pigmentării roșii a palmei, dar concluzia tuturor a fost că pigmentarea și prezența elementelor fotosensibile constituiau fenomene independente. În schimb, într-un fel pe care nu l-au putut lămuri, pigmentarea trebuia eventual pusă în legătură cu faptul că Ioana recepționa razele roșii, fiind în stare să le descifreze intențiile, să le „înțeleagă" mesajul. În sfîrșit, medicii considerară că încă o „convorbire" cu nucul părea inofensivă, dar se opuseră categoric la prelungirea experiențelor.

Această ultimă intrare în contact cu șuvoiul luminos emanat de nucile roșii a avut loc tot într-o seară, în prezența unor specialiști din diferite domenii ale științei. Cred că numai cu prilejul unor congrese pot fi întîlniți la un loc atîția savanți, ce-i vorbeau plini de respect profesorului Cornea, pe

care, vădit, îl subestimasem. Pe lîngă aparatura ştiinţifică instalată de jur împrejurul trunchiului, camerele de luat vederi ale operatorilor cinematografici răsăreau ici şi colo, neobişnuita „întîlnire" urmînd să fie înregistrată pe peliculă. Cum am descris mai înainte felul în care a decurs cea dintîi „convorbire" a Ioanei cu nucul roşu, mă voi mărgini de astă dată numai la comunicarea noilor informaţii pe care, datorită ei, întreaga omenire le-a căpătat.

Toţi cei de faţă au asistat la splendidul spectacol al artezienei luminoase, ridicîndu-se din nucile purpurii pentru a se prăbuşi în mica şi fragila palmă a Ioanei. Contactul s-a stabilit de îndată. Profesorul Cornea a atribuit mai tîrziu amploarea noilor informaţii recoltate faptului că fructele nucului crescuseră de la precedenta experienţă, proces pe care l-a asimilat cu dezvoltarea creierului unei vietăţi terestre. Cu alte cuvinte, nucul se maturizase, ştia mai multe şi putea, evident, transmite cunoştinţe mai interesante. Din păcate, orizontul Ioanei rămînea limitat de neputinţa înţelegerii unor noţiuni depăşind stadiul copilăriei, ceea ce a făcut ca o însemnată parte a datelor ce i-au fost comunicate să se irosească, în vreme ce altele au fost fără doar şi poate deformate, fie de către defectuoasa ei recepţie, fie de către interpretările ulterioare, tinzînd să suplinească lipsa de precizie a unor termeni pe care-i folosise.

Cea dintîi surpriză a constat în faptul că lumea copacilor gînditori părea să fie localizată pe o aşanumită „planetă a doua" a unui alt soare. La cererea profesorului, Ioana a repetat de mai multe ori cuvintele „alt soare", precizînd într-un rînd chiar că era vorba de un soare albastru. Nici un fel de presupuneri n-au izbutit să localizeze în Galaxie acest soare albastru şi, cu atît mai puţin, miste-

rioasa lui planetă a doua. Ioana a pomenit doar de căldura excesivă din patria copacilor gînditori, ca și de furtunile năprasnice pe care aceștia s-au obișnuit să le înfrunte.

Planeta nu pare să cunoască decît formele vieții vegetale. Plantele gînditoare s-au dezvoltat printr-o lungă evoluție asemănătoare celei a faunei terestre, cu ai cărei reprezentanți superiori pot fi comparate. Cuvintele puține și nu îndeajuns de clare ale Ioanei au fost totuși destul de sugestive pentru a ne îngădui reprezentarea luptelor înverșunate purtate de copacii gînditori împotriva lianelor devoratoare, ierbivore evocînd ferocitatea fiarelor de pe Pămînt, împotriva infinității paraziților vegetali declanșînd molime ucigătoare printre triburile pădurilor primitive, împotriva obsesivei primejdii a trăsnetelor, nimicind într-o clipă munca răbdătoare a generațiilor. Inimaginabile așezări vegetale s-au perindat pe fața planetei, complicate înjghebări „sociale" s-au înfiripat, perfecționîndu-se cu prețul unor lupte pe care doar prin analogii cu totul aproximative le putem presupune. Și la baza tuturor cuceririlor uimitoarei flore a stat munca.

Munca plantelor... Bizară împerechere de termeni, cuprinzînd totuși explicația surprinzătoarei dezvoltări a vieții vegetale din lumea necunoscută. Ca și oamenii Pămîntului, copacii celei de-a doua planete a soarelui albastru s-au ridicat pe treapta conștiinței datorită muncii. Firește, ne vine greu să credem, pentru că antropomorfismul nostru inveterat consideră existența mîinii indispensabilă în procesul muncii. Dar plantele raționale au înlocuit mîna omenească prin fluxul de energie pe care sînt în stare să-l dirijeze către exterior, așa cum bine prevăzuse Cornea ; mai mult, fluxul acesta a devenit mînă, unealtă și armă. Cine oare i-ar putea certifica omu-

lui că nu va izbuti şi el cîndva să utilizeze biocurenţii, pe care abia începe să-i studieze ? Şi nu datorită lor vor fi, în sfîrşit, elucidate enigmele telepatiei şi ale teletransportului ?

În orice caz, în măsura în care am putut înţelege spusele Ioanei, acesta pare drumul pe care civilizaţia vegetală s-a angajat. Produsele ei ne rămîn deocamdată inaccesibile, ininteligibile chiar, deşi Ioana s-a străduit să ne sugereze realitatea unei somptuoase aparaturi impalpabile, a unor aeriene şi complicate construcţii. O delicată împletitură de raze pare să apere flora roşie de primejdiile fulgerelor, a căror energie captată şi raţional utilizată dă naştere unor structuri pe care nu ni le putem închipui şi al căror rost, cu atît mai mult, e indiscernabil.

Referirile incerte la o sămînţă primordială venerată cîndva în luminişuri de raze indică probabil, în trecutul unor popoare vegetale, existenţa miturilor, a unei religii, poate. Dacă aceste presupuneri vor fi vreodată confirmate, miturile planetei soarelui albastru se vor dovedi fără îndoială de o factură cu totul neobişnuită. Căci o întrebare legitimă, pe care toţi oamenii de ştiinţă şi-au pus-o, se referă la cunoaşterea sau necunoaşterea realităţii sentimentelor de către flora gînditoare. Firește, e greu de răspuns, dar cum nimic nu ne îndreptăţeşte să presupunem că şi copacii gînditori pot iubi sau urî, pare temerar să se vorbească despre o artă a acestei stranii civilizaţii. Profesorul Cornea înclină să afirme că plantele roşii găsesc în abstractele jocuri ale raţiunii satisfacţia pe care ne-o oferă literatura, pictura sau muzica. Dacă recepţionează frumosul, atunci înţeleg prin frumuseţe echilibrul geometric, poate jocul colorat al unor suprafeţe şi linii. Ce înţeles ar avea pentru noi, în asemenea condiţii, unul

dintre miturile lor, iată ceea ce nici un pămîntean nu poate imagina, după cum nimeni printre locuitorii Pămîntului n-ar putea formula unul dintre idealurile inimaginabile înflorite în sînul colectivităţilor vegetale de pe astrul pe care nu-l putem deocamdată nici localiza în comuna noastră patrie galactică.

■

A trecut un an şi, aşa cum el însuşi prevăzuse, nucul de la Solzosu nu se mai deosebeşte de ceilalţi nuci din cătun. Iarna i-a văzut căzînd frunzele roşii, după ce profesorul Cornea a cules una cîte una nucile, a căror coajă părea strunjită într-un ciudat lemn exotic. Cercetătorii îşi pun unele speranţe în pomii ce vor creşte din nucile purpurii. Pînă atunci, sub frunzişul verde al nucului, pomenit azi în toate tratatele de biologie, copiii se vor juca veseli, încă multă vreme.

Şi culoarea roşie din palma Ioanei a pălit. Nu ştiu dacă fata mea ar mai înţelege acum mesajele florei stranii despre care vorbeşte uneori cu o melancolică duioşie, dar e sigur că vede mai puţin bine cu palma. Medicii îşi menţin părerea cu privire la preexistenţa elementelor fotosensibile faţă de momentul contactului cu faimoasa „broască roşie", fără a mai exclude posibilitatea stimulării lor de către iradiaţiile planetei soarelui albastru.

După unele laconice informaţii de presă, Cornea ar fi descoperit, în cele din urmă, în ţesătura plantelor pe care le-a analizat, nişte enigmatice particule necunoscute. Ele ar fi mai dezvoltate în fructe şi închircite în seminţe. Aşa cum se spune în asemenea cazuri, „cercetările continuă".

În ce mă privește, constat că mă uit mai des la cer, căutînd să descifrez în lucirea depărtată a stelelor un mesaj inteligibil. Poate că nu-i ocupația cea mai firească pentru un statistician, dar într-o seară m-am surprins șoptind ca un adolescent :

A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată...

Iar pe dinaintea ochilor mi s-au perindat păduri, nesfîrșite păduri roșii, peste care arcadele unor imense arteziene scăpărătoare străpungeau norii, incendiați și zdrențuiți ca uriașele flamuri ale unei incomensurabile bătălii cosmice...

Natura inversă

Mihu Dragomir

Cei doi cosmonauți aveau de stat, după toate prevederile, aproape o lună pe Fulgul Alb. O lună pământească, se înțelege, deoarece lunile de acolo erau mult mai scurte, de numai 17 zile. Zile care se socoteau și ele după cele pământești, deoarece o zi pe Fulgul Alb aveau ceva mai mult de nouă ore. Ore care erau calculate și ele în raport cu cele pământești, deoarece orele îndepărtatei planete aveau doar patruzeci de minute. Minute care...

Aceste relații l-au amuzat, încă de la începutul carierei sale de astronaut, pe Marius și, în astfel de împrejurări, se apuca să întocmească „micul calendar local", cum îl numea el. Stabilind raporturile dintre perioada de revoluție și cea de rotație, el punea la punct un calendar după toate regulile pământești, împărțind anul în luni, lunile în săptămîni, avînd grijă să le și boteze pe fiecare, după fantezia lui, cu numele prietenilor și mai ales ale prietenelor de pe Pămînt. Nu puteai privi fără un zîmbet un asemenea calendar, în care lunile se numeau Marta, Elena, sau Dominița mea, iar prima zi a săptămînii se numea, invariabil, Marius... Așa se întîmplase și acum. La o oră după ce coborîseră pe Fulgul Alb, „micul calendar local" era gata, afișat în sala cea mare a astronavei, la loc de cinste. O clepsidră improvizată își cernea monoton nisipul fin, alb, măsurînd orele planetei. Dacă ar fi cercetat cu atenție cele cîteva grame de nisip, cei doi cosmonauți ar fi

descoperit, poate, de la bun început, natura stranie a Fulgului Alb. Nici unul dintre ei n-a acordat nici o importanţă nisipului, care, dealtfel, nu părea că se deosebeşte cu nimic de alte nisipuri, în afară de culoarea de un alb pur, strălucitor. Văzută din depărtarea zborurilor cosmice, planeta părea acoperită în întregime cu zăpadă sau gheţuri eterne, sclipind orbitor prin lentilele telescoapelor de bord. De aceea şi fusese botezată Fulgul Alb. Spectrogramele arătau, însă, că nu era vorba despre o planetă îngheţată, iar temperatura părea a fi în mod constant deasupra liniei de zero grade. Cum planeta putea fi folosită drept loc ideal de instalare a unei staţii automate fixe, şi ca depozit permanent pentru astronave, se hotărîse cercetarea ei amănunţită. Astfel apăruse astronava pe bordul căreia se afla acum „calendarul local", al Fulgului Alb.

Echipajul cuprindea numai doi cosmonauţi, o echipă redusă pînă la limită, dar încercată în cîteva misiuni dincolo de graniţele sistemului solar. Cei doi, Costea şi Marius, nu îşi împărţeau ci doar îşi alternau atribuţiile, deoarece aveau amîndoi aceleaşi specializări, ceea ce făcea ca toată munca să se desfăşoare fără nici o întrerupere şi cu puteri îndoite.

Cînd au coborît, pe cîmpia netedă ca în palmă începuse să se cearnă o ploaie măruntă, ascunzînd complet contururile peisajului înconjurător. Instalaţia de radar a pipăit circular împrejurimile, înştiinţînd pe cosmonauţi că undeva, în faţă, se înalţa lanţul unor munţi înalţi, cu pereţii abrupţi. În rest, cîmpia se ondula uşor, pînă la mari depărtări. Aleseseră această cîmpie pentru coborîre tocmai pentru netezimea ei neobişnuită care îi putea ocroti faţă de orice surprize nedorite. Sub pînza continuă a ploii, întinderea se arăta, însă. doar cîţiva paşi de jur îm-

prejur, cenușiu-albicioasă, ca o cretă udă. Nu se simțea nici o adiere de vînt. Cei doi au rămas, deci, închiși în astronavă, mulțumindu-se să examineze doar compoziția atmosferei. N-au găsit nici urmă de microorganisme. Gazele erau purificate, parcă, într-un laborator. Erau aceleași elemente ca în atmosfera pămîntească, dar amestecate în alte proporții, azotul ocupînd ceva mai mult de patru cincimi.

A doua zi dimineață, ploaia contenise și „soarele" — cum numesc cosmonauții, dintr-o veche obișnuință pămîntească, steaua centrală a oricărui sistem planetar — se înălța galben și tînăr la orizont. Marius, care privise primul prin periscoape, a scos un strigăt de admirație.

— Hei, Costea, vino repede ! Am nimerit într-o adevărată lume de basm !

Costea se apropie bombănind :

— De cîte ori vezi ceva nou, te topești de admirație... Parcă ai fi o fetiță... Ce naiba ai văzut ?

Dar, după ce îndepărtă din fața hubloului central groasele obloane ce făceau corp comun cu pereții astronavei, nu se putu stăpîni nici el să scoată o exclamație. Cîmpia strălucea, albă ca o lumină împietrită. Departe, chiar în față, se vedeau munții pe care îi semnalizase radarul. Era o aliniere de piramide și conuri, cățărate unele peste altele, ca niște cristale văzute prin lupă. Vîrfurile ascuțite scînteiau, ca aprinse, răsfrîngînd razele soarelui, descompunîndu-le în fulgerări de violet, albastru, verde — toate culorile și nuanțele spectrului solar din acest sistem planetar îndepărtat. Suprafețele piramidelor și conurilor erau perfect netede, neîntrerupte de nici o fisură. Nu se zărea nicăieri vreo urmă de vegetație și totul părea artificial, de o măreție bizară, saturată de lumină.

— Parcă ar fi o beţie geometrică, murmură Marius. Piramidele egiptene sînt o biată glumă faţă de munţii aceştia... Aşa trebuie să fi strălucit şi marea piramidă, pe vremea cînd era îmbrăcată în marmură albă ! Dar sînt oare munţi, sau o construcţie ? Geometria este prea perfectă !

Costea întoarse capul către el, curios :

— Crezi, oare, că aici este opera unor oameni ? Ştii prea bine că pe Fulgul Alb nu există viaţă, nici măcar vegetală ! Atmosfera de azot nu permite apariţia vieţii.

— Şi dacă aici s-a creat o altfel de viaţă, în aceste condiţii neobişnuite ?

— Mai bine să ieşim şi vom vedea, propuse Costea.

Peste cîteva clipe, tancheta-robot părăsea astronava. Şenilele foşneau prietenos prin nisipiul alb, lăsînd dîre adînci şi egale, care se potriveau de minune cu peisajul dominat de precizie geometrică. Nisipul nu era mai gros de două palme şi părea aşternut uniform, ca un covor. „Mîna“ mecanică a tanchetei culese nisip, introducîndu-l în analizator, şi nu după mult se auzi vocea metalică, indiferentă, a maşinii :

— Banal. Siliciu cu impurităţi. Peste 90 la sută siliciu.

Cei doi se priviră mulţumiţi, ca întotdeauna cînd aflau că se găsesc în mijlocul unor elemente cunoscute. De cîte ori analizatorul ajungea la un rezultat care coincidea cu tabelele de control, răspunsul era precedat de acest „banal“, a cărui absenţă îi avertiza pe astronauţi că trebuie să devină atenţi.

— De ce o fi atît de alb ? întrebă Marius.

La asemenea întrebări, însă, maşina nu putea răspunde şi, dealtfel, Marius nu întrebase pentru a afla un răspuns.

— Vom vedea în laboratorul astronavei, răspunse Costea. Ceea ce mă miră mai mult este tăcerea care ne înconjoară...

Într-adevăr, „urechea" tanchetei-robot, capabilă să înregistreze și ultrasunetele, se rotea atentă deasupra lor, dar de nicăieri nu se auzea nici un zgomot. Întinderea era scăldată într-o tăcere absolută, nefirească. Îngrămădirea de piramide și conuri din fața lor strălucea din ce în ce mai puternic, schimbînd mereu gama culorilor, între care se dădea parcă o bătălie mută, cu cît soarele urca mai sus. Vîrfurile și muchiile săgetau snopi de roșu care incendiau atmosfera din jur, ca un nimb straniu. Părea că în sînul masivului clocotea un foc nevăzut, care își trimitea flăcările colorate ca pe niște semnale.

Lanțul munților țîșnea direct din nisip, ca și cînd ar fi fost așezați de cineva pe o masă uriașă. Oprind la poale, cei doi cosmonauți ieșiră din tancheta-robot și se apropiară de pereții care acum, văzuți de jos, din imediata apropiere, își pierduseră văpăile de culori, rămînînd albi, ca și nisipul cîmpiei. Pereții stîncoși erau netezi, ca dați la rindea. Ici și colo abia se zărea cîte o crăpătură slabă. „Mîna" tanchetei decupă cu greutate o fărîmă de rocă și din nou se auzi vocea indiferentă a mașinii :

— Banal. Siliciu cu impurități. Peste 90 la sută siliciu.

— Te pomenești că toată planeta are aceeași compoziție, rîse Marius. Un bulgăre de siliciu ! Dealtfel, cred că nu ne-ar supăra deloc ! Am termina mai repede și nici nu s-ar putea găsi o bază mai bună pentru stația noastră decît o planetă inertă, lipsită de orice fel de surprize, ca Fulgul Alb !

— N-am făcut decît o plimbare și vrei să și dai gata o planetă ! îi răspunse Costea, manevrînd aparatura de ultrasunete.

Gîtul lung al aparatului ieși din tanchetă, începînd să vibreze ușor. Și iar se auzi vocea metalică :

— Materie omogenă. Nici o fisură. Adîncimea patru kilometri două sute patru.

Aparatul încercă și în alte direcții și rezultatul rămase mereu același. Ciudatul masiv stîncos de piramide și conuri era format din roci compacte, un conglomerat omogenizat, la baza căruia era siliciul, banalul siliciu atît de răspîndit și pe Pămînt.

— Văd că nu mai descoperim nimic, Costea. Cred că ar trebui să încercăm să găsim vreo trecătoare în munții ăștia...

Dar tancheta a adulmecat zadarnic, cîteva ore, de-a lungul zidurilor albe. Lanțul muntos era continuu, neprezentînd nici o posibilitate de intrare, ca la o cetate cu porțile zidite. Soarele ajunsese în mijlocul bolții și aerul se încălzise puternic. Peisajul, oricît li se păruse de insolit la început, devenise apăsător de monoton, cu aceiași munți albi și netezi, același nisip fin, nemișcat.

— Ne înapoiem, Marius ?

— De ce ? Poate că totuși găsim o trecătoare !

— Nu e mai bine să venim cu un elicopter ?

— Așa-i ! Tancheta asta nu știe să spună decît „banal", ca un papagal...

În mai puțin de jumătate de oră, cei doi zburau deasupra masivului. Văzuți de sus, munții păreau și mai stranii, ca o îngrămădire haotică de cristale. Marius rîdea :

— De-ar fi cu noi și bătrînul profesor de cristalografie ! Aici este un adevărat paradis pentru el !

Pluteau încet, scrutînd adîncimile masivului, întunecate. Lumina, oprită de suprafețele netede, re-

flectată ici și colo, provoca jocuri neașteptate de culori, printre care apăreau suprafețe negre, de beznă, ca în plină noapte. Spre mijlocul masivului, înălțimile descreșteau, pînă ajungeau să formeze un platou, puțin înclinat. Au coborît, atent, elicopterul. Jur împrejur, masivul îi înconjura cu un inel de nepătruns. Platoul era lustruit, ca o sticlă, doar rare fire de nisip, ca o pudră fină, străluceau din loc în loc.

— O adevărată cetate ! Dacă ar mai exista profesia de strateg, ca acum cîteva secole, specialiștii ar fi extaziați de o asemenea apărare naturală ! spuse Marius.

Înaintau cu infinite precauțiuni, încercînd terenul la fiecare pas, cu vergelele sondelor metalice, deși se familiarizaseră repede cu acest peisaj monocrom. Platoul cobora lin, apoi se întrerupea deodată, cu un prag adînc. Jos, cam la o sută de metri, în umbra conurilor și piramidelor se auzea un clocot. Nu era decît o gură îngustă, ca de fîntînă, sau cel puțin așa li se părea lor, în care fierbea o apă întunecată. Nivelul ei scădea din cînd în cînd, brusc, apoi creștea iar, ca și cînd ar fi fost sorbită în răstimpuri din adînc.

— Apă ! Tocmai cînd începusem să cred că pe planeta asta nu vom mai vedea altceva decît siliciu! Trebuie să cercetăm mai îndeaproape fîntîna de jos...

Vorbind, Costea se îndepărtă cîțiva pași în lături și simți cum piciorul i se cufundă. În penumbra în care se aflau, nu se putea distinge nimic deosebit, terenul părea la fel de alb și neted. Vîrî sonda, care străbătu un strat subțire, ca un fel de zăpadă vîscoasă, și dădu din nou peste stînca dură a platoului.

— Ce-i, Costea ? întrebă Marius care, aplecat peste pragul de deasupra fîntînii, filma atent.

— Încă nu știu. Pare să fie același siliciu, în stare vîscoasă, acoperind ca o spumă solul stîncos. Dacă n-am fi uitat în grabă să luăm un analizator, am fi aflat...

Culeseră, într-un mic vas etanș, o probă din ciudata zăpadă și se pregătiră să plece, deoarece nu puteau coborî nici cu elicopterul, nici singuri, pînă la fîntîna care le atrăsese atenția. Marius filmase și înregistrase toate particularitățile platoului, adunaseră zeci de probe de rocă și erau nerăbdători să cunoască rezultatele analizelor.

Pe platou se pornise un vînt, la început ușor, dar crescînd neașteptat de repede în viteză. Cînd ajunseră lîngă elicopter, vîntul sufla cu putere, înșurubîndu-se din loc în loc în vîrteje ce stîrneau pudra fină a nisipului, ca pe niște evantaie transparente, alburii, agitate nervos.

— Poate că sîntem mai adăpostiți aici decît dincolo de munți, spuse Marius. N-ar fi mai bine să așteptăm pînă ce încetează vîntul ?

— Nicăieri nu putem fi mai adăpostiți decît în astronavă, îi răspunse Costea. Nu știm nici cît va dura, nici ce va deveni vîntul acesta care începe să semene cu o furtună...

Intrară în elicopter și, după cîteva clipe, se înălțau drept în sus, clătinați ușor de vîntul ce se întețea, parcă, cu fiecare rafală.

— Privește ! strigă deodată Marius, arătînd spre mijlocul platoului.

Nu departe de locul unde Costea descoperise stratul vîscos, începuseră să se formeze niște valuri, mișcîndu-se încet, dar stăruitor, în direcția vîntului. Cîte o creastă albă se ridica mai sus și, sub biciuirea vîntului, se sfărîma în jerbe lungi de stropi. Pe o supra-

față destul de întinsă, și care părea strict delimitată, platoul parcă prinsese viață, frămîntîndu-se asemeni unui lac cu valuri leneșe, greoaie. Cîte o clipă, cînd vîntul părea că s-a oprit pentru a-și aduna puterile, talazurile albe rămîneau nemișcate, ca solidificate brusc, apoi se prelingeau din nou în ondulări obosite.

— Asta nu mai e apă, strigă Marius. Parcă ar fi...

— Avem o probă la noi, spuse Costea, și vom ști foarte curînd dacă este apă sau...

— Gelatină, completă Marius.

— Fie și gelatină ! Numai că valurile par a fi din aceeași substanță cu acești munți geometrici...

Zburară deasupra masivului inelar și cînd ajunseră în plin cîmp fură înconjurați de palele de nisip care fluturau în toate părțile. Atmosfera devenise și ea alburie, ca un voal străveziu. Intrară în astronavă și, după ce lăsară costumele de scafandru cosmic în etuva ionizantă, se năspustiră la hubloul cel mare. Afară nu se mai vedea nimic în afara trîmbelor de nisip care se răsuceau ca niște mănunchiuri de șerpi, în sus, la peste o sută de metri. Extenuați de efort, se așezară în fotolii, așteptînd ca analizatoarele astronavei să le comunice rezultatele. Fuseseră introduse pentru analiză, în ordine, probele de nisip, bucățile decupate din munți și de pe platou, și materia albă asemănătoare unei zăpezi vîscoase.

— Iar vom auzi : „banal"... „siliciu"... spuse Marius. Mă înnebunesc mașinile astea impersonale, cu constatările lor plate ! Priviți ce-i afară ! Și ele socotesc că asta înseamnă „banal" !

Dar, după ce se auzi declicul aparatului vorbitor și se aprinse becul ce semnaliza „atenție", vocea nu mai spuse „banal", deși tonul era tot atît de nepăsător :

— Proba unu. Material plastic. Baza : siliciu.

Cei trei se priviră uimiți, dar nu avură timp să-și spună nimic, deoarece vocea metalică a aparatului anunță mai departe :

— Proba doi. Material plastic. Baza : siliciu.

Și continuă la fel și pentru celelalte probe. Apoi becurile de semnalizare clipiră, schimbîndu-și culoarea, și aparatul anunță :

— Notați formulele. Proba unu...

Odată cu vocea indiferentă, pe ecranul analizatorului apărură formulele chimice, o înlănțuire arborescentă de elemente printre care trona banalul siliciu, stăpînul Fulgului Alb.

Cînd au terminat, Costea șuieră, nedumerit :

— Nu înțeleg nimic ! Material plastic ? Cine a putut produce aici cîmpii, munți și lacuri de material plastic ? Nu cumva am nimerit nu pe Fulgul Alb, ci, vorba ta, într-un laborator ?

Marius ridică din umeri, neștiind ce s-ar putea răspunde, apoi zvîrli caietul pe care își notase formulele.

— Nu crezi că ar trebui să mîncăm ceva ? După-masă, eu judec întotdeauna mai limpede.

Afară, furtuna dansa, nepăsătoare, fantasticul ei dans alb.

Către seară, furtuna încetă tot atît de repede pe cît se dezlănțuise. Cei doi sateliți ai Fulgului Alb urcau leneș pe boltă, îmbrăcînd peisajul într-o lumină irizată, cenușie, care artificializa și mai mult peisajul. Masivul muntos scînteia în zare parcă plutind în văzduh.

Refăcuți, după cîteva ore de odihnă, astronauții se pregăteau pentru munca de noapte, încă uimiți de rezultatele primelor analize. Instalară o sondă automată chiar în apropierea astronavei, pentru a fora pînă la cîteva mii de metri, cercetînd astfel struc-

tura solului, care la suprafaţă se arătase atît de neobişnuit. Instalaţia începu să vibreze uniform, pătrunzînd metru cu metru în crusta Fulgului Alb. La fiecare sută de metri, sonda trimitea la suprafaţă o probă care intra direct în analizator, iar rezultatele, înscrise pe diagrama forajului, erau comunicate şi de glasul metalic şi indiferent al maşinilor. Cînd rezultatele prezentau un interes deosebit, programul sondei putea fi schimbat după voie, obţinîndu-se probe chiar la fiecare metru, sau şi mai puţin.

La început, sonda pătrundea anevoie, ca într-un metal. Primele sute de metri erau însoţite de glasul indiferent al maşinii :

— Material plastic. Baza : siliciu.

Apoi, după ce se trecuse de cinci sute, sfredelul porni să lucreze din ce în ce mai repede, dînd de o rezistenţă mai lesne de învins.

— Cere o probă. Repede, Marius, nu mai aştepta suta ! strigă Costea. Poate că am dat de un strat subţire, după care intrăm iar în materialul ăsta plastic blestemat !

Marius acţionă manetele de comandă şi sonda se cabră o clipă, apoi porni din nou drumul ei nevăzut în adîncuri. Proba urcă la suprafaţă, închisă ermetic într-un cilindru de oţel. Nu mai era material plastic, şi glasul metalic îi anunţă :

— Amestec de roci. Argile, siliciu, calcar.

— Dar ăsta este pămînt ! La cinci sute de metri începe pămîntul ! Mai repede, Marius ! Oare nu începe iar plasticul ?

Dar sonda înainta tot atît de lesne, trimiţînd probele care dădeau mereu aceleaşi rezultate :

— Amestec de roci. Argile, siliciu, calcar.

Fulgul Alb părea a fi o planetă obişnuită, acoperită însă cu o crustă masivă de material plastic, ca şi cînd cineva ar fi vrut să-i protejeze solul.

Cînd sonda ajunsese la trei mii de metri, noaptea era pe sfîrşite. Istoviţi de munca depusă în costumele incomode de scafandru cosmic — oricît de bine ar fi construit un astfel de costum, şi oricît de comod ar părea la început, în primele ore, sfîrşeşte prin a deveni apăsător — cei doi cosmonauţi opriră mecanismele. „Pămîntul" de sub crusta de silicon le apărea acum clar în faţa ochilor, ca şi cînd l-ar fi privit într-o uriaşă falie, unde alternau rocile dure sau argiloase, nisipurile jilave, cavităţile pline de amestecuri de gaze, cursurile subterane de apă. Strat după strat, totul era acum aranjat în laboratorul astronavei, în micile cutii etanşe cu probe, sonda efectuase o călătorie atentă în interiorul Fulgului Alb, ale cărei rezultate urmau să fie cunoscute în toate institutele de pe Pămînt.

— Şi acum, stingerea ! spuse Costea. Cinci ore obligatorii de somn. Mai avem atîtea de făcut...

— N-ai vrea, totuşi, să ne destindem puţin ?

— Cum ?

— Să dăm o raită cu elicopterul, măcar un sfert de oră. Uite, e aproape dimineaţă. Un zbor ne-ar mai spăla puţin ochii... Apoi, putem să ne culcăm.

— Nu e rea ideea. Hai !

Elicopterul îi duse în direcţia opusă masivului stîncos. Solul se desfăşura lin, fără accidentaţii, albăstrindu-se treptat. Cele două luni păliseră şi la orizont se ridica geana de lumină a dimineţii. Pe vîrfurile munţilor începuseră să joace primele scînteieri violete. Cînd, la marginea bolţii se arătă soarele galben, pe cîmpia monotonă sclipi deodată un fulger verzui subţire, apoi un mănunchi de fulgere care zvîcniră de cîteva ori, topindu-se într-un ghem luminos, lăptos, care parcă se rotea şi pulsa, căutîndu-şi forma. Părea o lumină ciudată de semnalizare, acolo, în cîmpul neted şi pustiu.

Elicopterul se răsuci în loc și se întoarse atent către ciudatul izvor al luminii. Coborî atent și rămase suspendat la vreo zece metri deasupra solului. Dimineața se făcuse clară, cîmpul de material plastic devenise albastru-deschis. În zare se zărea astronava, care părea a face parte de totdeauna din acest peisaj tăcut. Ridicat direct din solul neted, sub elicopter se înălța un cub perfect, cu latura cam de un metru. Înăuntrul lui, lumina lăptoasă parcă se solidificase. Laturile cubului erau drepte, ca tăiate de cel mai fin aparat și, în apropierea laturilor, lumina interioară se oprea, lăsînd un spațiu translucid. Cînd primele raze căzură drept asupra cubului, o jerbă de culori țîșni din toate colțurile lui, iar înăuntru zvîcni din nou un fulger verzui, ca o vietate închisă în cub.

— Parcă ar fi un monument sau un altar ridicat în cinstea tuturor culorilor, murmură Costea.

— Mă conving din ce în ce mai mult că am nimerit pe planeta geometrilor ! Dar cine or fi acești geometri care se joacă cu o planetă întreagă ?

Jur împrejur nu se simțea nici o mișcare. Întinderea era pustie. Doar apele culorilor, țîșnind din cubul singuratic, dădeau senzația vieții. Singurătatea în care era așezat mărea senzația de straniu.

— Ciudățenie a naturii ? Sau...

— Nu vrei să coborîm, pentru a decupa o probă ? întrebă Marius.

— Deocamdată să ne întoarcem. Venim mai tîrziu. Nu cred că va dispare de aici.

— Cine poate să știe ? Și crezi că pot să dorm fără să știu ce naiba e cu cubul ăsta ?

— Ai să poți, spuse Costea, conducînd elicopterul către astronavă. Îți garantez eu...

— Mda, mormăi Marius. Știu și eu că am să pot... M-ai îndopat cu somn ca pe un copil...

În urma lor, cubul zîmbea în toate nuanțele spectrului solar.

Pe la prînz, cînd se treziră — Marius uitase să mai consulte „calendarul local“ — începuse să se cearnă din nou aceeași ploaie fină care îi întîmpinase la venirea pe Fulgul Alb. Marius îl găsi pe Costea îmbrăcîndu-și scafandrul cosmic, în fața hubloului central.

— Iar plouă ?

Costea nu răspunse decît într-un tîrziu :

— Nu ți se pare ciudat că, deși plouă mereu, nu există nici un curs de apă, sau vreun lac pe aici ? În afară de fîntîna din mijlocul platoului, n-am mai văzut nimic.

Marius sări deodată în sus :

— Evrika ! Ai dreptate ! Cum de nu ne-am gîndit la asta ?

— Nu înțeleg. La ce nu ne-am gîndit ?

— Dacă aici, pe planetă, există condiții de laborator și apa trebuie să fie de laborator ! Trebuia s-o analizăm de la bun început !

Nici nu terminase, și Costea acționa o „mînă“ mecanică, care luă într-o cupă apă de ploaie. În timp ce Marius încă mai făcea cîteva figuri de gimnastică, vocea indiferentă a aparatului îi anunță :

— Apă suprasaturată cu oxigen. Hidrogen doi, oxigen doi. Multe impurități...

— Asta era, deci — murmură înciudat Costea. Într-adevăr, cum de nu ne-am gîndit ? Apă oxigenată... De aceea nu se formează lacuri. Ploaia macină mărunt materialul plastic, lasă în nisip oxigenul, iar hidrogenul rămîne liber...

— Dar undeva tot trebuie să existe mări, sau măcar lacuri, altfel n-ar avea cum să se formeze norii !

— Da. Trebuie să ne mutăm tabăra. Programul de azi va fi deci explorarea cît mai departe a planetei, cu elicopterul !

Jos, se desfășura același peisaj monoton. Stepa de material plastic se unduia ușor. Din loc în loc albul era presărat cu vine roșietice, ca niște artere. Apoi solul începu brusc să prezinte adînciturі dezordonate, dar drepte, ca tăiate cu cuțitul. Părea că masivul muntos pe care îl cercetaseră cu o zi înainte se repeta aici în negativ, săpat în adîncime. Abisuri piramidale sau conice alternau. Ici și colo, în funduri, parcă strălucea un ochi argintiu de apă.

Deodată, amîndoi strigară :

— Privește !

În fața lor se întindea marea.

Era o mare sură, închisă, cu valuri dese și concentrice, ca și cînd vîntul ar fi bătut din adîncuri. În văzduh nu se simțea nici o mișcare. Și totuși suprafața mării era brăzdată, cît vedeau cu ochii, de valuri, dar nici unul nu avea coama spumoasă a mărilor cunoscute. Un abur vinețiu plutea deasupra apei. Faleza înaltă, tăiată drept, se termina cu o plajă întinsă, albă, netedă ca și cîmpia unde coborîse astronava. Pe plajă erau risipite o puzderie de cuburi, de mărimea celui singuratic văzut cu o noapte înainte. Nu erau aliniate, dar perfecția pură a liniilor dădea impresia unei opere omenești.

— Trebuie să coborîm, Marius.

Găsiră un loc, printre cuburile tăcute, și coborîră. Marius vru să fugă către mare, dar Costea îl opri :

— Mai întîi trebuie să cercetăm aceste cuburi.

„Mîna" mecanică decupă atent o bucată din cubul cel mai apropiat și după o clipă se auzi vocea indiferentă :

— Banal. Clorură de sodiu.

Ca și cînd n-ar fi auzit bine, cei doi cosmonauți se uitară, surprinși, unul la altul.

— Clorură de sodiu ? Adică... Nu înțeleg, spuse Marius.

— Sarea noastră de bucătărie ?

— Nu pot să cred ! Poate că mașina s-a defectat. Să mai încercăm o dată.

Decupară din același cub o altă bucată, cercetară analizatorul, pentru a vedea dacă nu conține impurități, apoi introduseră proba. Dar vocea indiferentă a mașinii răspunse la fel :

— Banal. Clorură de sodiu.

— Adică ?... Nu înțeleg nimic, repetă Marius, pe același ton, ca și cînd ar fi fost influențat de răspunsul stereotip al analizatorului.

— Ce-ai vrea să înțelegi ? Fulgul Alb nu are voie să conțină sare ?

— Dar...

— Știu, te-ai obișnuit cu materialele plastice, dar analizatorul nu ne poate minți. Să-i transmitem o comandă cristalografică.

„Mîna" mecanică pipăi cu abilitate laturile cubului, în timp ce instalația de ultrasunete îl cerceta din interior. Apoi analizatorul mormăi un timp și le rosti răspunsul care îi nedumeri și mai mult :

— Banal. Monocristal de clorură de sodiu.

— Costea... spuse încet Marius, mi-e teamă.

— De ce ?

— Mi-e teamă că analizatorul nostru nu mai e bun de nimic...

— Poate... Dar vom repeta în orice caz analiza, în laboratorul de pe astronavă. Să mai luăm cîteva probe și de la alte cuburi.

Înaintară încet pe faleza pustie, ce părea locul unde niște copii de giganți părăsiseră un joc de cuburi scînteind sub lumina galbenă a zilei.

— Poftim ! Monocristale de un metru cub ! bombănea Marius. Cine a mai pomenit sare de bucătărie adusă în cuburi pe malul mării !

Dar deodată, cum tocmai decupa o bucată din această sare neobișnuită, cubul la care lucra începu să se întunece, învinețindu-se.

— Marius ! strigă Costea în receptor, privește contorul !

La pieptul fiecărui scafandru cosmic era prins un mic contor pentru înregistrarea radiațiilor. Contoarele începuseră să vibreze ușor. Acul se zbătea, ca o gînganie, abia perceptibil.

— E sub limită !

— Da, trebuie însă să fim atenți !

Valurile mării începuseră să se agite din ce în ce mai puternic. Aburul vînăt devenise mai dens și în cîteva clipe cerul se acoperi cu nori continui care se ridicau acolo, în fața lor, direct din mare, ca o vegetație de fum. Un vînt legănat se porni printre cuburile de sare. Contoarele erau din ce în ce mai neliniștite, iar cuburile se învinețeau, ca de frig.

— Ce se întîmplă ? întrebă Marius. Radiațiile cresc !

— Să ne întoarcem la elicopter !

— Dar încă n-am luat o probă din mare !

Chiar atunci începu furtuna. Se dezlănțui dintr-o dată cu toată puterea, năpustindu-se din largul mării. Din norii vineții care legau valurile de cer țîșniră roiuri de scînteieri, care se adunară, ca la o chemare, în sfere galbene, săltînd nebunește de la suprafața apei spre înălțimi. Erau mici cît pumnul, și pulsau nervos, ca și cînd în interiorul lor s-ar fi zbătut cineva. Apoi începură să crească, săltînd mereu, pînă ajungeau cu diametrul de cîțiva metri, cînd se pulverizau într-o ploaie luminoasă, din picurii căreia se formau iar alte mingi cît

pumnul. Costea și Marius priveau ca vrăjiți acest joc nebunesc al elementelor. Uneori, sferele se ciocneau între ele și un fulger verzui izbucnea drept în sus, atrăgînd în calea lui sute de sfere luminoase, care se spărgeau și se recompuneau cu o viteză uimitoare. Fulgerele se înmulțeau, pînă cînd la înălțimea norilor se adună o lumină verzuie, ca un cerc imens, palpitînd ușor. Lumina zilei dispăruse, dar în scînteierea sferelor galbene și a cununei ce palpita pe cer se vedeau clar valurile mării ce se zbăteau nebunește, iar cuburile de sare de pe plajă luminau vînăt, scînteind din toate colțurile.

Cei doi intrară în elicopter. La adăpostul carcasei de oțel antiradiant, contoarele se potoliră. Doar contorul instalat pe elicopter, în afară, trepida alarmant. Radiațiile creșteau vertiginos.

Cînd elicopterul se ridică de la sol căzură primele picături de ploaie. Erau stropi mari, luminoși, la început rari.

— Costea, țipă Marius, ce se întîmplă cu monocristalele ?

Costea întoarse capul. Cuburile de pe plajă fumegau sub stropii de ploaie și se topeau văzînd cu ochii, ca o ceară. Apoi ploaia se înteți și nu se mai văzu nimic.

Ajunseră la astronavă cu ploaia gonind pe urmele lor. Cînd marile plăci ale cabinei-garaj se închiseră în urma elicopterului, ploaia cuprinsese toată cîmpia albă. Nisipul fierbea, din loc în loc se formau lacuri care, deși ploua mereu, dispăreau imediat, ca și cînd solul ar fi fost încins. Cu toată ploaia, parcă priveau un peisaj de secetă cumplită, venită brusc cînd toată apa s-ar fi evaporat de căldură. Solul părea o plită încinsă pe care apa nu se putea așterne, deși o găurea neîncetat. Cununa verzuie a fulgerelor plutea dea-

supra cîmpiei și munților, învăluind furtuna într-o lumină spectrală.

— Nu mai e ploaia obișnuită, saturată de oxigen, spuse Marius. Ar trebui să știm ce e...

Acționară o „mînă" mecanică și așteptau glasul indiferent al analizatorului, cînd deodată Marius strigă :

— Sonda !

Și se repezi afară, încheindu-și din goană costumul de scafandru cosmic. Cînd ajunse lîngă sondă și începu să manevreze mecanismele de demontare automată, în astronavă glasul indiferent al analizatorului rosti :

— Deuteriu doi, oxigen doi. Apă grea.

— Marius, strigă Costea în emițător, mă auzi ?

Marius făcu un semn cu mîna. Îl auzea.

— Întoarce-te imediat. Plouă cu apă grea. Mă auzi ?

— Gata, răspunse Marius, vin imediat.

— Lasă sonda. E apă grea, înțelegi ?

Marius mai făcu un semn cu mîna și se aplecă din nou asupra sondei. Mecanismele de demontare adunau într-un pachet aparent diform toate piesele sondei.

În clipa aceea, cîmpia deveni galbenă de mulțimea sferelor luminoase care se rostogoleau în toate părțile. Cununa verzuie de sus nu se mai văzu, apoi apăru o alta, la numai cîțiva metri de sol, ca o mînă uriașă care rostogolea bilele incandescente. Lovindu-se, sferele se contopeau, atingînd mărimi uriașe. Una dintre ele se răsuci o clipă, ca și cînd și-ar fi căutat echilibrul, apoi se rostogoli înspăimîntător de repede direct către locul sondei.

— Marius !

Costea strigă și își acoperi, fără voie, ochii. Cînd privi iar, sfera dansa în aer, în dreapta astronavei,

iar Marius era culcat la pămînt, lîngă grămada de țevării a sondei. Costea vru să strige din nou, dar Marius se ridică și porni în goană către astronavă. Căruciorul-robot care adunase, piesă cu piesă, toată instalația sondei, îl urma liniștit, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic.

— M-a ocolit. Un simplu capriciu... încercă să zîmbească Marius, cînd intră în astronavă. Ce-i toată harababura asta de afară ?

Căzu istovit pe fotoliu, deși voia să pară calm.

— Apă grea. Înțelegi acum de unde vin aceste descărcări uriașe de energie ? Este...

— Un laborator, nu ți-am spus eu ? Trebuie să-l înregistrăm în mărime naturală, printre laboratoarele cele mai perfecționate ale Institutului de cosmonautică.

Prin hublouri se vedea toată măreția dementă a furtunii. Sferele uriașe creșteau neîncetat, rostogolindu-se în toate părțile.

— Dacă mai cresc...

Ele creșteau, pînă cînd pe cîmpia ce fumega sub cununa joasă a fulgerelor verzi nu se mai văzură decît sfere de dimensiuni uriașe, de zeci de metri diametru, rostogolindu-se năuce.

— Să pregătim tunul antiradiant ! Jocul începe să devină periculos !

Goniră cu ascensorul pînă la ultimul etaj al astronavei, unde se afla tunul antiradiant, instalat pe o placă turnantă. Era de ajuns să fie manevrat un singur mecanism, pentru ca țeava scurtă și groasă a tunului să iasă prin pereții astronavei, căutînd singură, de jur împrejur, izvorul radiațiilor. Tunul se descărca automat, ori de cîte ori întîlnea un izvor de o anumită intensitate.

De abia îl puseseră în funcțiune și tunul porni să tragă, des și nervos. Sferele uriașe se rostogoleau mereu mai dezordonat în preajma astronavei. Văzduhul se colorase într-un violet amenințător și fulgerele verzui cădeau ca o perdea deasă. Țeava tunului antiradiant se rotea într-un circuit neîntrerupt, amețitor, pulverizînd una după alta sferele dezlănțuite. Dar din pulberea de scîntei se formau altele. Toată astronava tremura, ca un animal încolțit.

După vreo oră, furtuna slăbi. Mai întîi păliră fulgerele, apoi sferele incandescente se destrămară în scîntei care se stingeau, neputincioase. Ploaia continua. Contoarele exterioare ale astronavei își slăbiseră alarma. O lumină mohorîtă coborî peste cîmpie. În depărtare, masivul stîncos apăru deodată, lucindu-și piramidele și conurile ce oscilau între albăstrui deschis și roșu. Extenuați, cei doi prieteni coborîră în sala cea mare, apoi, fiecare cu cîte un detector de radiații, porniră să cerceteze toate ungherele astronavei. Cînd se reîntîlniră, schimbară un singur cuvînt :

— Nimic.

— Nimic.

Își îndepărtară căștile și căzură în fotolii. Prin hubloul din fața lor se vedea cîmpia sfredelită de ploaie. Nu departe de astronavă lucea întunecat o băltoacă de apă grea.

— O vezi ? spuse Marius.

— Da.

— Și ?

— Am lăsat tunul antiradiant în funcțiune. Furtuna poate reîncepe oricînd. Trebuie să ne odihnim măcar două ore, apoi...

— Apoi ?

— Bineînțeles, plecăm. Nu sîntem suficient de bine echipați pentru Fulgul Alb.

— Ai dreptate. Și părea atît de candid...

■

Fulgul Alb strălucea, în depărtare, imaculat, ca acoperit de zăpezi și ghețuri veșnice, așa cum li se păruse de totdeauna cosmonauților. Astronava se instalase pe direcția care o ducea spre Pămînt. Planeta apei grele se micșora mereu, clipind prietenos.

Marius se ridică deodată, înciudat, și smulse din perete „micul calendar local", rupîndu-l în zeci de bucățele, pe care le aruncă în pîlnia crematoriului.

— Ce faci, Marius ? Îți distrugi propria operă ? Ce vină avea calendarul ? Știu că de obicei păstrai asemenea documente...

— De ce să-l păstrez ? Ca să-mi aducă aminte că am venit pentru o lună și n-am putut rămîne decît trei zile ? Și încă ce zile ? Zilele unei planete blestemate ! Acum trebuie să ne întoarcem cu mîinile goale pe Pămînt. Asta nu mi s-a mai întîmplat.

— Chiar cu mîinile goale nu ne întoarcem noi. Am luat cu noi destule probe și apoi...

— Ce probe ? „Banal. Material plastic. Banal. Clorură de sodiu." Asta ducem noi pe Pămînt ? Sare de bucătărie ?

— Materialul plastic nu este deloc de disprețuit, Marius. Poate că Fulgul Alb ne va învăța cum să obținem noi materiale plastice, mai rezistente ca ale noastre. Asta înseamnă nimic ? Va veni, după noi (sau poate vom veni chiar noi), o altă astronavă, pregătită pentru aceste condiții neobișnuite

și vom putea afla toate tainele acestui imens laborator natural care se numește Fulgul Alb. Poate că noi ducem oamenilor un dar mult mai de preț decît ne închipuim. Știm despre antimaterie, dar încă nu știm ce fel pot arăta treptele intermediare pînă la ea. Poate că noi am descoperit una din aceste trepte. Fulgul Alb pare, față de Pămîntul nostru, aceeași natură, oarecum inversată. Aerul are și oxigen și azot, numai proporția lor este inversată. Materialul plastic pe care noi îl creăm pe cale industrială, aici este format de natură, și poate că argilele pe care le-am găsit în adîncimi s-au creat acolo tocmai din cauza condițiilor neobișnuite, inversate. Apa este aceeași ca la noi, doar că își schimbă proporția de oxigen din moleculă sau înlocuiește hidrogenul cu deuteriu. Apele dispar chiar în timp ce plouă...

— Asta e literatură, Costea, nu știință. Ce legătură are toată vorbăria ta cu antimateria ?

— Poate că nici una. Gîndeam, doar, că natura Fulgului Alb nu și-a dezvăluit secretele, ca să spun așa, de fabricație... Deocamdată doar ne-a întărîtat. Dar ne vom întoarce !

— Cît despre asta, să n-ai nici o grijă. Tot eu voi întocmi „micul calendar local" pe Fulgul Alb.

Priviră amîndoi prin hublou, dar planeta nu se mai zărea.

Drum deschis

Ion Hobana

Cerul e aproape, atît de aproape, încît i se pare că l-ar putea atinge cu vîrful degetelor. Nu ştie unde se află. Apoi privirea i se limpezeşte şi cerul se arată a fi un tavan albastru, de un albastru adînc, odihnitor. O lumină dulce, venind de pretutindeni şi de nicăieri, umple încăperea cu pereţi albaştri.

Încearcă să-şi ridice capul de pe pernă şi o săgeată de foc îl străpunge, întunecînd totul în jur. Cînd negurile prind să se risipească, zăreşte un chip care se apropie şi se depărtează, plutind în văzduh. Apoi se statorniceşte, lîngă pat, dezvăluind un oval pur şi doi ochi albaştri, de un albastru adînc, odihnitor.

— Apă ! şoptesc buzele arse. Apă !...

Un pahar lunecă spre gura lui Toma. Fiecare înghiţitură trezeşte durerea ascunsă undeva, în plasa de nervi a creierului.

— Mulţumesc...

Silabele se îmbină cu greutate, rostite parcă de o gură străină.

— Nu vorbi ! N-ai voie să vorbeşti ! Închide ochii şi încearcă să dormi...

Pleoapele se lasă încet peste ochii obosiţi. Cerul păleşte şi se stinge. Toma vede deodată peronul gării pariziene din care plecase spre Cherbourg. Şi se aude spunînd : Ei, puştiule ! Dă-mi un „Paris Soir“ !

— Ei, puştiule ! Dă-mi un „Paris Soir“ !

Vînzătorul de ziare se întoarse brusc, lovind cu cotul un personaj înalt şi uscat, care îl copleşi cu un potop de imprecaţii. Fără să-l bage în seamă, îşi croi drum pînă la Toma şi-i întinse foile încă ude de cerneală tipografică. Numără restul cu iuţeala unui prestidigitator şi se mistui în forfota peronului, lăsînd să fluture deasupra capetelor strigătul său de luptă : „L'Intransigeant !“ Mărturisiri senzaţionale în procesul stupefiantelor ! „Combat !“ Discuţii aprinse în parlamentul britanic ! „Paris Soir !“ O nouă expediţie oceanografică !

Toma deschise ziarul, citind titlul desfăşurat pe toată lăţimea paginii a patra : „Exploratorii adîncurilor“. Iar dedesubt, în chenar : „După cum anunţă agenţia France Presse, profesorul Morlet va folosi un nou aparat : elicopterul submarin. Au fost invitaţi reprezentanţi ai presei şi radioului din...“

Se opri, alarmat de vocea imperioasă a conductorului : „Poftiţi în vagoane !“ Se sui repede în automotorul care vibra abia simţit, trădînd puterea închisă în dinamurile sale strălucitoare. Întîrzie o secundă pe culoar, aşteptînd pornirea, şi intră în compartiment.

Locul său de lîngă fereastră era ocupat de o tînără care privea cu un aer concentrat liniile laterale, încărcate cu garnituri de vagoane de marfă şi de pasageri. Toma se aşează alături, desfăcînd ziarul cu grijă, ca foşnetul să nu pară ostentativ. Apoi se lăsă furat de lectură şi, cînd îşi luă ochii de pe ultimul rînd, constată că tovarăşa de drum aştepta de mult această clipă :

— Îmi împrumutaţi ziarul dumneavoastră ?

— Vă rog ! se grăbi Toma să i-l ofere.

Și se rezemă de speteaza plușată, privind clădirile pestrițe ale foburgurilor scăldate în soare. Cînd era gata să ațipească, necunoscuta începu să dea semne de enervare. În cele din urmă, izbucni :

— Cum e posibil să se publice asemenea inepții ?

Toma o privi foarte puțin încurajator.

— Iertați-mă ! Citeați cu atîta încordare... Am crezut că vă interesează problema.

— Într-o oarecare măsură, da. Mai mult latura practică.

Tînăra se aprinse din nou :

— Tocmai despre latura practică e vorba ! De unde au scos ei că „elicopterul submarin" este un fel de submarin în miniatură ? Dacă l-ar cunoaște...

Toma o întrerupse, amuzat :

— Dumneavoastră îl cunoașteți, desigur, amănunțit !

— Amănunțit, nu. După numai trei cufundări...

Zîmbetul de pe fața lui Toma dispăru.

— Faceți parte din echipa profesorului Morlet ?

— Da.

— Atunci iertați-mă și îngăduiți-mi să mă prezint : Toma Grigoriu, reporter al Radioteleviziunii române.

— Marie Parmentier, oceanolog. Vă numărați, deci, printre invitații noștri. Veți transmite un reportaj de pe „Calypso" ?

Toma crezu că poate să-și ia revanșa :

— Nu, domnișoară. Voi transmite un reportaj din adîncul oceanului. Profesorul Morlet a fost de acord să iau parte la una din cufundări. Pe răspunderea mea, se înțelege.

— O, cît curaj !

Toma preferă să nu sesizeze accentul ironic al exclamației :

— Se pare că mai multe primejdii înfruntă parizianul care traversează o stradă aglomerată.

— Credeţi ? replică Marie, gînditoare. Nu uitaţi că avem de-a face cu un continent mai mare decît toate celelalte la un loc şi infinit mai puţin cunoscut.

— Poate pentru că eforturile noastre s-au îndreptate mai ales către stele, spuse Toma, aprinzîndu-şi o ţigară.

— Poate...

Marie şovăi o clipă, înainte de a relua :

— Nu sînt insensibilă la mirajul aventurii cosmice. Avem, însă, o datorie faţă de planeta aceasta care ne-a dat viaţă şi ne poartă prin Univers. Trebuie să o explorăm temeinic, în întregime. Şi oceanul ascunde atîtea enigme...

— Vă gîndiţi, probabil, la şarpele de mare.

— Mă gîndesc, într-adevăr, şi la el, cu tot zîmbetul dumneavoastră ironic !

Toma se apără cu amîndouă mîinile de învinuirea, vai, prea întemeiată, dar fata urmă, fără să-i dea atenţie :

— De ce n-ar fi posibilă existenţa unui urmaş al reptilelor marine din era secundară ? Aţi auzit, desigur, despre celacant...

Reporterul se precipită ca un premiant scos la tablă :

— A fost pescuit în 1938, lîngă coastele Africii. Trăia şi acum trei sute de milioane de ani, după cum o dovedesc exemplarele fosile găsite de paleontologi.

— Cam aceeaşi ar trebui să fie şi vechimea şarpelui de mare, interveni Maria.

— Să nu confundăm realitatea cu prezumţia ! protestă Toma. Celacantul există, a fost studiat, iar dumneavoastră vă entuziasmaţi pentru o... legendă.

A văzut cineva pasărea Phoenix ? Sau inorogul ? Sau... şarpele de mare ?

— Numai în a doua jumătate a secolului trecut a fost văzut de cincizeci de ori.

— Prea de ajuns pentru un portret-robot !

— Pot să vi-l reproduc pe cel propus de profesorul Oudemans : „Lungime : douăzeci de metri. Capul mic, asemănător celui al unei foce, gura mare, ochii mari, negri, nările în vîrful botului, aruncînd două ţîşnituri de vapori de apă. Corpul, uşor turtit (mai mult lat decît înalt), are două labe rudimentare în formă de înotătoare şi se termină cu o coadă lungă, ascuţită la vîrf. Pielea, mai deschisă pe pîntece, este neagră, cu pete galbene."

— Profesorul dumneavoastră are o imaginaţie bogată.

— Imaginaţie ?... În 1898, canoniera „Avalanche" a întîlnit de trei ori un cuplu de animale marine semănînd leit cu megofiasul lui Oudemans. Şi vă închipuiţi că echipajul nu citise o lucrare de strictă specialitate !

— Unde s-a întîmplat asta ?

— În apele Tonkinului.

— Atunci e limpede ! rîse Toma. Echipajul citise în schimb poveşti cu dragoni !

Marie îşi schimbă brusc tonul :

— Ia ascultă, domnule, ţii cu orice preţ să mă scoţi din sărite ?

Toma vru să protesteze, dar nu mai avu timp. Tovarăşa lui de drum îl copleşise cu o adevărată avalanşă de argumente. Vorbea atît de repede, încît reporterul nu auzea decît frînturi de fraze :

— La 12 februarie 1904... locotenentul Peron, de pe vasul „Chateaurenault"... la 24 februarie, locotenentul L'Eost, de pe vasul „Décidée"... în 1905, iahtul „Valhalla"... lîngă ţărmul brazilian... în 1917,

„Hilary"... în sud-estul Islandei... în 1947, „Santa Clara"...

— Mă predau, rosti Toma, ridicînd brațele. Șarpele de mare merită să existe măcar pentru pasiunea cu care-l aperi !

Ar fi vrut s-o împace cu această butadă, dar Marie nu păru dispusă să o guste :

— Spuneai că te cheamă Toma ? Nici nu se putea un nume mai potrivit !... Îți doresc să întîlnești în ocean obiectul necredinței dumitale... și să nu fie în toane bune !

— Și ce te faci dacă va trebui să mă însoțești ?

— Nădăjduiesc să fiu scutită de această obligație.

— Asta sună ca o declarație de război !

— Ia-o cum vrei.

Toma socoti că merseseră prea departe :

— Totuși, e ridicol să ne certăm pentru o reptilă... fie ea și preistorică !

— Dacă am suportat fumul țigării dumitale, nu înseamnă că trebuie să-ți suport și conversația !

Și Marie ieși pe culoar, trîntind ușa cu atîta indignare, încît Toma tresări.

■

Toma tresare. O voce străină murmură la căpătîiul lui :

— Fii mai atent, Roger ! Pacientul are nevoie de liniște... Ai reglat umiditatea, domnișoară Hélène ?

— Da, murmură glasul care-i ceruse cîndva să nu vorbească, să doarmă...

Cînd fusese asta ? După ce coborîse din tren, la Cherbourg ? Sau în larg, pe „Calypso" ?...

Nu simte înțepătura injecției. Ochii întredeschiși abia deslușesc o față ridată, cu cîteva șuvițe de păr

alb căzute pe frunte. Și înainte de a aluneca în somnul binefăcător, schițează un surîs către o rază de soare care strălucește în ochelarii doctorului.

■

O rază de soare strălucea în ochelarii profesorului Morlet — una dintre ultimele raze pe care aveau să le mai vadă Toma și Marie pînă la întoarcerea din călătoria submarină.

Toma cercetă încă o dată din priviri sfera de material plastic, avînd deasupra două motoare auxiliare pentru deplasări orizontale, iar dedesubt partea cea mai grea, motorul principal și elicea. Palele elicei se înșurubau în apă, trăgînd sfera spre adînc.

— Și ce se întîmplă în cazul unei pene de motor? întrebase corespondentul Radioteleviziunii franceze, un băiat plin de pistrui, cu care Toma se împrietenise din prima zi.

Răspunsese Marie :

— Fiind mai ușor decît apa, „elicopterul submarin" coboară numai antrenat de elice. În împrejurarea de care se teme domnul Berthaut, aparatul ar urca singur la suprafață. După cum vedeți, profesorul Morlet a prevăzut și această eventualitate.

În sfîrșit, pătrunseră în sfera străvezie. Toma verifică încă o dată emițătorul cuantic și își puse ochelarii speciali, meniți să corecteze deformarea imaginilor de către peretele rotund al aparatului. Șuruburile trapei de acces fură strînse pînă la refuz. Un palanc special așeză sfera pe apă. Palele elicei începură să se învîrtească.

Aparatul se cufunda lin în apa limpede — atît de limpede, încît fără mișcarea înceată, dar continuă a acului batimetrului, ai fi putut crede că te afli într-un acvariu uriaș. Pești nu se vedeau încă.

Contemplînd lumea aceasta nouă pentru el, Toma își transmitea impresiile unui auditoriu răspîndit pe întreaga suprafață a globului. Căci emisiunea era preluată de sateliții geostaționari și tălmăcită simultan în sute de limbi naționale.

— Parcă ne aflăm pe o altă planetă, spunea el. O planetă unde aerul ar avea o stranie culoare verzuie. Nu pot să asemuiesc culoarea aceasta imaginilor pămînteşti : ierburilor crude, frunzișului pădurilor tinere, smaraldelor chiar — simboluri ale verdelui fără pată... Ne aflăm pe o altă planetă !

Apa căpăta nuanțe mai întunecate. La 60 de metri, apăru un peștișor alb, brăzdat de dungi negre, verticale. Marie îl clasifică în specia peștelui-pilot, Naucrates ductor. La 80 de metri fură nevoiți să aprindă reflectoarele. La 130 de metri, cîrduri de pești argintii trecură nepăsători pe lîngă aparat, urmărind o pradă invizibilă. Aveau guri enorme, față de restul corpului, guri de fiare de pradă.

— Cyclothone cignata, șopti înfiorată Marie.

— Și iată un șarpe care vine spre noi ! anunță Toma, cuprins de vanitatea descoperirii unei specii necunoscute. Îl văd cum își ondulează trupul negricios cu luciri de bronz...

— Te înșeli, domnule reporter. E o anghilă. Și dacă-ți încordezi privirile, poți desluși, acolo, în stînga, și larvele ei transparente.

— Dragi ascultători, domnișoara Parmentier are, ca întotdeauna, dreptate... Departe, la marginea conului de lumină al reflectoarelor, evoluează forme obscure, nedefinite. Am ajuns la 170 de metri. Rezervoarele de oxigen și absorbanții bioxidului de carbon funcționează normal. Respirăm cu aceeași ușurință ca la suprafață. Temperatura a scăzut cu 7 grade de la începutul cufundării.

...216 metri. Aș vrea să descriu culoarea stratului de apă pe care-l străbatem și iarăși n-am termeni de comparație. Datorită profesiunii mele, am văzut multe : reverberația razelor în cristalele de zăpadă de pe crestele Himalaiei, ghirlandele aeriene ale aurorei boreale, fluorescențe stranii în timpul experiențelor din laboratoare. Nimic nu seamănă cu amurgul luminii în adîncul oceanului, cu albastrul acesta fluid.

■

— Albastrul acesta fluid... spune Toma, privind mai mult ochii Hélènei decît pereții biotronului.

— Bravo, tinere ! Dacă ai început să-i faci curte Hélènei, înseamnă că ești pe cale să te vindeci ! se bucură doctorul, ridicîndu-și șuvițele de pe frunte.

Toma vrea să se vindece. În primul rînd, ca să știe ce s-a întîmplat acolo, în adîncul oceanului. Un văl translucid a coborît asupra memoriei lui, înecînd totul într-o lumină moale, pufoasă, legănătoare.

Zilele trec și vălul nu se ridică. Toate încercările sînt zadarnice. Dar într-o dimineață, doctorul intră în camera lui Toma cu o figură radioasă. Ține în mînă o valiză mică, galbenă. O așază pe noptieră, glumind ca să-și ascundă emoția :

— Am văzut-o pe Hélène cu un buchet de garoafe care seamănă leit cu cele din vaza dumitale. Să știi că nu renunț la cea mai bună asistentă !... Nu sînt destule fete frumoase în România ?...

Între timp, meșterește ceva la valiza al cărei capac deschis nu-i îngăduie lui Toma să vadă ce-i înăuntru. Și deodată își aude glasul puțin înfundat, venind parcă de departe :

— 590 de metri ! Un pește...

— 590 de metri ! Un peşte trece cu atîta repeziciune, încît nu reuşesc să disting decît un şir de puncte luminoase — podoabă pentru un bal nocturn la palatul zeului mărilor...

— Simplă capcană pentru peştii atraşi de lumină.

— Încă o dată, domnişoara Parmentier m-a readus pe... era să zic pe pămînt !

— Ascultătorii dumitale au nevoie şi de cunoştinţe exacte, nu numai de poezie. Şi te sfătuiesc să-mi spui simplu : Marie — altfel o să-ţi iroseşti un sfert de reportaj tot repetînd : domnişoara Parmentier, domnişoara Parmentier...

— Bine, Marie. Şi ca să pecetluim înţelegerea noastră, spune-mi, te rog, dacă în ochii fosforescenţi ai acestor sepii străluceşte cu adevărat scînteia inteligenţei, sau e numai o închipuire reportericească !?

(O clipă de tăcere. Apoi răspunsul vine şovăitor :)

— Mi-e greu să-ţi răspund. Cefalopodele au creier — şi încă închis într-o capsulă cartilaginoasă, ca un fel de craniu. Organele gustului, mirosului, auzului, organele tactile şi de echilibru sînt foarte dezvoltate. Mai mult încă : sistemul lor circulator şi digestiv posedă atribute specifice animalelor superioare : inimă, gîtlej, esofag, stomac... Unele cefalopode nasc pui vii...

— Dar ochii, ochii aceştia care ne privesc cu interes parcă...

— Au o structură aproape identică cu ochii noştri : retină, cornee, iris, cristalin, corp sticlos, strat de pigmenţi. Sînt capabili şi de acomodare — adică de fixare a vederii la distanţe diferite. Numai că lucrul acesta se realizează nu prin mărirea sau micşorarea curburii cristalinului, ci prin apropierea sau

depărtarea lui de retină, cu ajutorul unor mușchi speciali.

— Fascinant... și oarecum îngrijorător. Dacă ar fi ieșit pe uscat odată cu strămoșii noștri peștii, am fi avut astăzi un rival redutabil.

— Ai citit prea multe cărți de *science fiction*. Mai bine privește bătălia asta submarină !

— Dragi ascultători, Maria n-a exagerat deloc ; asistăm la o adevărată bătălie submarină. Un crustaceu...

— Acantefera purpurea...

— ...lansează o încărcătură de fluid luminos ca să-și orbească adversarul, un pește cu gura bine garnisită de dinți.

— Fotostomias.

— Nu mă așteptam să întîlnesc un aruncător de flăcări în adîncul oceanului ! Credeam că locul lui e în muzeul războaielor trecute...

— Aici e folosit numai pentru defensivă. În bezna abisurilor, explozia de lumină joacă același rol ca norul de cerneală pe care-l răspîndește sepia în apa limpede de la mică adîncime.

— Iarăși sepia ? Nu mai vreau să aud despre acest concurent acvatic al oamenilor !... La ce adîncime ne aflăm ?

— 1 500 de metri.

— 1 500 de metri !... Încerc să nu mă gîndesc la presiunea uriașă care se exercită asupra aparatului nostru. Cifrele sînt însă încăpățînate și îmi strigă în creier că pe fiecare centimetru pătrat apasă o greutate de o sută cincizeci de kilograme. Și sfera are zeci de mii de centimetri pătrați...

(Pauză. Toma urmărește cu încordare banda îngustă care lunecă fără zgomot de pe o rolă pe cealaltă. În ochii lui se aprind luciri încă nesigure...

Doctorul îl privește cu o cută adîncă, verticală, săpată între sprîncene. Va reuși această ultimă încercare ?... Banda magnetică a sosit abia astăzi dimineață : aflînd din ziare despre amnezia lui Toma Grigoriu, un băiat de cincisprezece ani, din îndepărtatul Ontario, își adusese aminte că înregistrase transmisia din adîncul oceanului...)

— Am ajuns la 2 500 de metri și sub noi se conturează îngrămădiri haotice de piatră. Marie îmi șoptește că ne aflăm deasupra unui lanț de vulcani submarini stinși. „Elicopterul" nostru își arată abia acum superioritatea față de greoiul batiscaf. Motoarele auxiliare au intrat în funcțiune, îngăduindu-ne să evităm colțurile de stîncă. Palele elicei se învîrtesc din ce în ce mai încet... Alunecăm de-a lungul unui perete de bazalt în care se deschid gurile unor peșteri întunecate. Ce monștri se ascund oare aici, pîndindu-și prada ?

— Concurenții dumitale : caracatițe, calmari...

— Și șerpi, Marie ! Privește-i pe cei doi care se rotesc acolo, în dreapta ! Vezi ce dimensiuni respectabile au ? Să știi că ți s-a împlinit visul : am întîlnit șarpele de mare — și încă în dublu exemplar !

— Să ne apropiem ! Dă-mi aparatul de filmat !

(Pauză. Toma s-a ridicat în coate și expresia lui mărturisește efortul dureros de a înnoda firul rupt al memoriei. Nu vede cum Hélène se strecoară în cameră, nu vede cum doctorul o țintuiește în prag, cu un gest poruncitor.) O aude numai pe Marie rostind cu dezamăgire în glas :

— Descoperirea dumitale e interesantă, dar nu e vorba decît de un calmar gigantic.

— Un calmar ?

— Da. „Șerpii" sînt, de fapt, tentaculele de serviciu.

— Domnișoară Parmentier ! Marie ! Nici eu, nici ascultătorii mei nu sîntem oceanologi ! Ce-nseamnă asta, „tentacule de serviciu“ ?

— Cînd doarme, calmarul își pierde o mare parte din sensibilitate. Dar dușmanii lui nu-l pot lua prin surprindere. Unul sau două tentacule rămîn de veghe și se rotesc fără oprire. Dacă le atingi...

— Atenție ! Oprește aparatul ! Oprește !...

■

— Opriți aparatul ! Opriți !

Toma s-a lăsat să cadă în perne și și-a acoperit ochii cu brațul îndoit din cot. Strînge puternic pleoapele, vrînd să strivească viziunea de coșmar care-i asaltează memoria. Zadarnic. Vălul translucid s-a ridicat. Imaginile se desfășoară lent, ca într-un film rulat cu încetinitorul. Și totul durează doar cîteva zeci de secunde.

■

Totul a durat doar cîteva zeci de secunde. Poate că sfera atinsese tentaculele de serviciu, poate că zgomotul sau vibrațiile motorului fuseseră de ajuns ca să-l trezească pe calmar...

O explozie de lumină îi orbi pe amîndoi. Cînd deschiseră ochii, tentaculele îmbrățișaseră sfera transparentă — două odgoane mai groase decît trupul unui om zdravăn, presărate cu noduri și umflături. Radiau un fel de lucire albastră care pulsa, crescînd și scăzînd în intensitate. Din mijlocul ventuzelor enorme ieșeau la iveală gheare ascuțite.

Albastrul se preschimbă într-un roșu aprins, sîngeriu.

— Acum îl vom vedea, murmură Marie.

În deschizătura stîncii apăru un ghem colcăitor, care se desfăcu lăsînd să se desfăşoare opt tentacule cu sute de guri rotunde. Apoi un cioc enorm, ca de papagal.

Toma transmitea, încercînd să-şi biruie spaima :

— Ochii imenşi, mai mari decît hublourile cabinei mele de pe „Calypso", ne privesc cu o cruzime rece. Din nou mi se pare că descopăr în ei mai mult decît fixitatea lipsită de expresie a celorlalte vieţuitoare marine... Calmarul ne învăluie acum cu toate cele zece braţe ale sale. Sfera de material plastic nu poate fi strivită, sau pătrunsă de ghearele ascuţite. Dar dacă ne tîrăşte în culcuşul lui din stîncă ? Cum mai ieşim de acolo ?...

Marie spuse încet :

— Tocmai asta încearcă, blestematul ! Şi numai cu motoarele auxiliare nu ne putem împotrivi.

— Poate că motorul principal...

— Dacă mărim turaţia... Cît arată batimetrul ?

— 3 100.

— Riscăm să ne izbim de fund. Şi totuşi, altă soluţie nu există. Peste cîteva clipe va fi prea tîrziu !

Elicea porni să se învîrtească din ce în ce mai repede. Dar calmarul nu voia să-şi abandoneze prada. Întregul aparat vibra sub acţiunea celor două forţe opuse.

Marie luă microfonul din mîna lui Toma şi-l apropie de buze.

— Profesore Morlet, mă auziţi?... „Elicopterul" trebuie prevăzut cu un mijloc de apărare. Poate un generator electric... Oricum, accidentul acesta stupid nu demonstrează nimic. Drumul spre abisuri rămîne deschis. Chiar dacă...

— În sfîrşit ! o întrerupse Toma. Tentaculele se desprind !

Se bucurase însă zadarnic. Sfera se zgudui de cîteva ori, prăvălindu-i dintr-o parte într-alta, apoi se răsturnă brusc și porni vertiginos în sus. Toma simți o izbitură puternică la cap și se cufundă în întuneric.

■

— Așa a fost, clatină din cap doctorul, ștergîndu-și ochelarii. Calmarul a „înțeles" că elicea e singura voastră armă... sau a luat-o drept un alt monstru care-i dispută prada. Încolăcindu-și tentaculele în jurul ei, a simțit împotrivirea motorului și asta l-a înfuriat și mai mult. S-a desprins cu totul de sferă ca să dea lupta cu acest rival neașteptat. Greutatea calmarului, forța prodigioasă a tentaculelor au smuls elicea de pe axul său. Sfera a țîșnit spre suprafață. Te-ai lovit cu capul de pereții ei și...

Doctorul își așeză ochelarii pe nas.

— Și Marie ? întreabă Toma, cu o undă de speranță în glas.

Nu-i răspunse nimeni. Hélène își îngroapă obrazul în garoafele sîngerii pe care mai strălucesc cîteva boabe de rouă. Boabe de rouă ?...

— Și Marie ? îngînă el, pierdut.

Afară e un soare orbitor de august, care inundă pămîntul cu pîraie microscopice de aur topit. Indicatoarele biotronului au încremenit însă la „Primăvară". Miroase a ierburi crude, a garoafe. Privirile lui Toma rătăcesc pe pereții albaștri, stăruie o clipă în ochii albaștri ai Hélènei...

Nimic nu seamănă cu albastrul fluid în care algele își unduiesc tulpinile mustind de seva ce poate să hrănească și să vindece. Metale de preț își risipesc acolo strălucirea în fărîmituri nevăzute, care strînse

la un loc ar ridica spre cer munți cu piscuri trufașe. Și poate că șarpele de mare...

Doctorul spune ceva despre odihnă, despre medicamente.

Toma nu aude decît glasul Mariei, repetînd: „Drumul spre abisuri rămîne deschis". E ca o formulă magică, purtîndu-l spre clipa în care valurile se vor închide asupra sferei străvezii și privirea i se va cufunda iarăși în amurgul albastru al luminii din adîncul oceanului.

Întîmplări din veacul XXI

Ion Ilie Iosif

Secţia meteo făcuse azi toaleta oraşului mai devreme ca de obicei, declanşînd ploaia diurnă peste cartierele de locuinţe. Aerul proaspăt, înfiorat de parfumul liliacului, întipărea pe chipurile oamenilor un zîmbet identic, iscat de o stare de bună dispoziţie al cărei motiv zadarnic ai fi încercat să-l afli.

Radu Slăvescu simţi dintr-o dată dorinţa de a o lua la goană, printre copacii aflaţi la limita trotuarului rulant, cuprins de o exuberanţă adolescentină. „Nu merge, se înfrînă el, mă fac de rîs ! Om la treizeci de ani să mă comport ca un copil !" Neastîmpărul însă îl îmbrînci de pe calea rulantă pe aleea pietonală. „Stai şi te laşi dus", mormăi el, privind dezaprobator defilarea în viteză a leneşilor de pe banda 1.

Cu paşi mari străbătu parcul tropical, furnizorul principal de ozon al oraşului, depăşi clădirea Operei XXI, puţin frecventată în comparaţie cu Opera clasică şi, cotind pe lîngă monumentul ridicat în memoria constructorilor primei nave cosmice româneşti, ajunse la staţia metroului.

O larmă veselă stăruia în sala de acces la garnitura Oltul, care făcea azi cursa prin Orizont-I. Ajungea la kilometrul 50 exact peste zece minute şi Radu oftă gîndindu-se că din nou va sosi cu o jumătate de oră mai devreme la Centrală. Din nou o să-l ia în zeflemea Victor, prietenul, vecinul şi directorul său, felicitîndu-l pentru punctualitate şi asigurîndu-l

că-l propune la „primă". Buna dispoziție a lui Radu se cam dusese pe copcă. „Cred și eu că-i dă mîna să glumească pe seama altora, se montă Radu. El are dreptul să stea în Centrală cît îi pofteşte inima, pe cînd eu... După trei ore trebuie să-mi închei programul și să-mi iau tălpășița, fie că vreau, fie că nu ! Asta-i inegalitate !" se trezi el vorbind cu glas tare, spre amuzamentul celor din apropiere.

Trebuie spus că Radu Slăvescu era considerat, și se considera, un neadaptat la noul program de muncă, deși acesta intrase în vigoare încă din deceniul trecut. De fapt, lucrul se explica, dacă ne gîndim că, pînă de curînd, lucrase în sectorul cercetare — singurul loc unde nu acționa această lege. „Dracu' m-a pus să plec", oftă el, iar dracu se proiectă în mintea sa cu chipul lui Victor Corbu, omul care îl încîntase cu imagini de muncă trepidantă, eroică... Și cînd colo... Trei ore de stat în fotoliu în fața ecranului de supraveghere a sectorului 1-10-Agricol și 1,2-Legumicol, spre care dirija necesarul de îngrășăminte, umiditate și căldură — asigurarea aprovizionării cu legume și fructe a laboratoarelor gastronomice orășenești și... cam atît. Ce-l sîcîia cu deosebire era faptul că, în totalitate, colegii săi păreau perfect acomodați la acest program, luîndu-l peste picior ori de cîte ori își manifesta nedumerirea. Pentru a-l ajuta, ziceau ei, atunci cînd i-au constatat pasiunea pentru ore suplimentare, i-au montat la fotoliu dispozitivul de respingere după încheierea orelor de lucru. Avea să țină minte toată viața ziua cînd fotoliul începuse să salte cu el în fața ecranului, obligîndu-l să se agațe furios de marginea pupitrului. Încercarea de a-și stăpîni Ducipalul nărăvaș se soldase cu rostogolirea unei vaze grele din cristal masiv, direct peste pantof și cu fracturarea a două degete ! Tevatură,

Salvare, internare în spital, unde dăduse peste el bucuria ! Medicii, fericiţi că se procopsiseră cu un caz mai acătării, pur şi simplu năvăliseră peste el — „Ca barbarii", avea să susţină Radu mai tîrziu — îl băgaseră urgent în sala de operaţii, îl adormiseră — „Fără să fie nevoie !" — scrîşnea Radu povestind aventura, iar cînd se trezise, piciorul drept îi era cochet încorsetat într-o elegantă cizmă de ortorăşină, pînă la genunchi. „Pentru două degete scrîntite ?" urlase el furios la directorul spitalului, venit să asiste personal la trezirea „cazului grav !" „Fracturate", îl corectase acesta, păstrîndu-şi zîmbetul serafic. „Şi de ce pînă la genunchi ? De ce cizmă ? Un pantof nu ajungea ?... Daţi-mi hainele ! Plec acasă !" „Exclus, se speriase directorul. Vă spitalizăm două luni. O să vă odihniţi..." îl îmbiase el. Şi chiar o nimerise ! Lui Radu doar atît îi mai trebuia să audă...

Şi, totuşi, a rămas două săptămîni. L-au înduioşat lamentările doctorului, optica lor întrucîtva comună. „O să ajungem la descalificare profesională, se plîngea slujitorul lui Esculap. Zile întregi nu avem nimic de făcut". Ultimul caz mai serios, tratat cu cinci zile în urmă, fusese extragerea unui os de peşte din gîtlejul unui coleg, despre care directorul avea serioase bănuieli că se înecase voluntar, numai pentru a-i face lui o plăcere !... Radu răspunsese confesiunilor doctorului, plîngîndu-se de miniprogramul cu care nu se putea împăca, iar acesta îl încurajase şoptit : „Şi o să fie şi mai rău, după cîte se-aude !" „Cum ?..." „Da, da..." „Cît ?" şoptise dărîmat Radu. „O oră !..."

Garnitura opri în faţa intrării Centralei agricole „Oltenia-3", ale cărei secţii controlau o suprafaţă de cinci sute de mii de hectare. Aidoma celorlalte nouăsprezece centrale de pe teritoriul ţării, CAO-3

își avea sediul la Orizontul I. Ca să folosim numele dat de specialiști, era de fapt, al doilea teritoriu, cel subteran, întrucît toate întreprinderile industriale, rețeaua de trasporturi grele, depozitele generale erau de acum dispuse în adîncime, pe trei orizonturi. Deasupra, locuințele, edificiile de artă și cultură, complexele sportive se ridicau spre un cer fără pată.

Radu coborî din vagon și se îndreptă spre sala de relaxare a Centralei. Îi mai rămînea exact o jumătate de oră, pe care hotărî s-o petreacă în fața bucătarului automat. Comandă pe claviatura acestuia un suc de ananas, chifle, unt, miere și un pachet de țigări Galactica. Trăgea ultimul fum, cînd Victor Corbu intră grăbit și se îndreptă spre același bucătar, căruia îi cîntă o serenadă prelungită. „Haplea, îl califică Radu în gînd, privind tava încărcată cu bunătăți, pe care Corbu o ducea strîngînd-o cu evlavie la piept. Dă, doamne, să se-ngrașe, să se-nvețe minte !"

— Salut, salut, exclamă Corbu vesel, zărindu-și prietenul.

— La revedere, mormăi Radu.

— Faci pe spiritualul, neadaptatule ? Ai venit de mult ? întrebă el în timp ce depunea tava pe masa lui Radu.

— Nu !

— Cum, nu ?

— Uite-așa, am dormit aici, la datorie...

— Mă, Radule, tu ai devenit un caz unic în România... zău ! Voi raporta forurilor superioare să-ți construiască o rezervație tip 1930, preistoricule ! poate așa să te simți și tu bine !

— Ești un traficant de carne vie, aia ești, tovarășe Corbu, un personaj anacronic, un...

— Du-te, du-te, fiule, la treabă, că o să întîrzii pentru prima oară în viaţă şi, dacă află băieţii, leşină în masă de uimire...

E, desigur, riscant să vorbeşti şi să mănînci în acelaşi timp, aşa că directorul îşi încheie patetica invocaţie printr-o tuse zdravănă. Se înecase!

— Nu ţi-a ajutat dumnezeu! declară Radu satisfăcut, părăsind sala.

— Misticule, retrogradule, îşi aminti Victor nişte cuvinte arhaice, pe care i le aruncă printre accese de tuse, ştergîndu-şi ochii plini de lacrimi.

Radu intră în camera dispeceratului fluierînd vesel. Întîmplarea îi redase buna dispoziţie iniţială. Se instală în faţa ecranului opac şi făcu legătura cu supraveghetorul general. Pe ecran apăru, în medalion, o figură rotofeie.

— Bună, Costache, îl salută Radu. Preiau controlul sectorului. Ceva deosebit?

— Predau sectoarele 1—10 A şi 1,2 L. Totul în regulă, nici o defecţiune, sună raportul oficial al lui Costache. Fii atent, Radule, cred c-o să trebuiască să pompezi nişte giberelină în 4-A. Mi se pare că grîul de acolo e sub înălţimea normală.

— Atent pe naiba! răspunse lehămetisit Radu. Chiar de-aş vedea pe sub pămînt, afurisitele alea de detectoare mi-ar semnala rapid, spunîndu-mi şi ce trebuie făcut pe deasupra. O să ajungem ziua cînd au să ne bage şi mîncare în gură cu linguriţa automatele astea!... Ai auzit cum se fac acum, deasupra, arăturile?... Cu plug laser independent. În cinci zile lichidează toate operaţiunile din sectorul nostru...

Avertizorul sonor emise semnalul de atenţie şi pe ecran se proiectă harta sectorului 4-A, fragmentat în parcele delimitate prin linii şi litere. În cîteva parcele apărură cifre şi simboluri indicînd cererea de îngrăşăminte. Îşi notă în viteză datele şi luă

legătura cu depozitele-rezervoare ale Combinatului chimic de la Orizont-3. Din acest loc pornea păienjenișul conductelor de alimentare spre întreaga suprafață controlată de CAO-3.

— Alo, nea Raicule, ia-mi comanda, se adresă Radu operatorului după ce obținu legătura.

— În regulă, șefule, îi dăm drumul, confirmă acesta după ce-și notă indicativele date de Radu.

Mental, Radu urmărea procesul de alimentare a ogoarelor. Pe măsură ce îngrășămintele, oxigenul și apa ajungeau în zonele deficitare, cifrele și simbolurile dispăreau de pe hartă, indicînd saturarea.

— Gata, nea Raicule, sistează, ceru Radu cînd ultima cifră se stinse de pe hartă.

— Alo, Radule, ai o reclamație de la dieteticianul orașului !

De pe ecran îl privea, hlizindu-se, Costache.

— Iar ? oftă Radu. Precis, o nouă ispravă a lui Tonea !

— Tovarășe Slăvescu, iar mi-ați dat peste cap rețetarul de proteine ! A doua oară în luna asta ! Ce aveți, tovarășe, cu mine, ce v-am făcut ? Dacă nu vă plac meniurile noastre gătiți-vă singuri, acasă. Nu vă oprește nimeni !...

— Dar ce s-a mai întîmplat, tovarășe dietetician? întrebă Radu profitînd de pauza de respirație a interlocutorului furios.

— Vreți să spuneți că nu știți nimic ?

— Întocmai...

— V-am cerut ieri două tone de castraveți pentru patru mii de salate ?

— Ne-ați cerut și vi i-am trimis, nu ?

— Ne-ați trimis, tovarășe Slăvescu, castraveți cu gust de banane, sau banane cu gust de castraveți — dracu' știe cum să le zic — și am făcut salate de banane cu ceapă, tovarășe Slăvescu, și patru mii de

burți se vaită la ora asta, tovarășe Slăvescu, și patru mii de reclamații planează pe capul meu la ora asta, tovarășe Slăvescu, se căină dieteticianul.

— Dar de ce le-au mîncat, dacă nu le-a plăcut ? se miră Radu. I-a forțat cineva ? Și, pe urmă, de unde a mai răsărit și neoleguma asta ?

— De unde vreți să știu eu ? Știu doar că le-au devorat, de mult ce le-a plăcut ! Numai că ceapa și bananele...

— Bine, tovarășe dietetician, am să controlez ce s-a întîmplat. Vă promit să nu se mai repete. Aveți toată încrederea, îl asigură Radu.

— Sper să fie cum ziceți, numai că... slabă nădejde... În sfîrșit... notați-vă comanda pentru săptămîna viitoare.

Remarcînd lipsa castraveților de pe listă, Radu își făcu datoria să întrebe :

— Dar castraveți ?

— Apage, satana ! se cutremură dieteticianul, încheind convorbirea.

Satisfăcut că lucrurile s-au încheiat oarecum cu bine, Radu deschise interfonul :

— Tovarășe' Tonea, poftește te rog pînă la mine, rosti el.

Cîteva minute mai tîrziu, pe ușă dădu buzna un tînăr de vreo douăzeci de ani.

— Tov. Slăvescu, să vedeți ce-am făcut ! Am obținut o nouă specie, completamente originală...

— Să-ți spun eu ce-ai făcut, Vasile ! Ai îmbolnăvit patru mii de oameni ! Ai falsificat bananele, etichetîndu-le drept castraveți !... Ce ți-a venit, Vasile, cu experiența asta ?

— Cum ce mi-a venit, tovarășe Slăvescu ? Am încrucișat bananele cu castraveții pentru a le aclimatiza la noi ! Știți dumneavoastră cîtă muncă mi-a cerut treaba asta ?

— Dar cum au ajuns în laboratoarele gastronomice, Vasile ? Ori ai vrut să mai faci o experienţă ?...

— Nu ştiu, tovarăşe Slăvescu, zău ! se jură acuzatul. Probabil tot grădinarii dumneavoastră roboţi mi-au făcut-o ! Numai ei puteau comite confuzia asta. Şi-or fi băgat nasul în simulatorul experimental, or fi văzut că s-au copt, i-au cules şi...

— Şi acum ne facem toată Centrala de rîs din cauza ta !

— De ce din cauza mea ? se apără Vasile. Roboţii...

— Lasă roboţii, Vasile, se înfurie Radu. Întotdeauna arunci vina pe ei cînd faci cîte-o boacănă. Cine a trimis, anul trecut, la banchetul dramaturgilor, lubeniţe cu miez de ceapă, de-au plîns bieţii oameni minute în şir după ce le-au tăiat la masă ?...

— Dar... încearcă Vasile să protesteze.

— Nici un dar, lasă-mă să termin. Tot anul trecut, cînd ai cerut omologarea unui nou soi de caise, botezat de tine „uriaş", nu şi-au rupt degustătorii dinţii în sîmburele, într-adevăr uriaş — că toată caisa ta nu era decît sîmbure, mascat de pieliţă, fără pic de miez ?... Cine a făcut toate minunile astea ? Roboţii ?

— Roboţii, tovarăşe Slăvescu, rămase ferm pe poziţie Vasile. Vă aduceţi aminte de cîte ori m-am plîns că nu mai pot lucra cu ei ? Fac totul anapoda de-mi vine să cred că mă sabotează cu bună ştiinţă ! Ştiţi bine că toate astea s-au întîmplat din cauza amestecării catalizatorilor vegetali cu soluţia mimetică... Înadins mi-au făcut-o, ca să mă discrediteze !... Zău, tovarăşe Slăvescu, luaţi-i de pe capul meu !

— Vasilică, tu eşti un băiat deştept, o recunosc ; un chimist excepţional ! De ce nu-ţi vezi de treaba ta şi-ţi vîri nasul unde nu te pricepi ? Cine te pune

să demontezi roboții, să umbli la circuite și să le zăpăcești ? Cine-i de vină că acum acționează anapoda ?... Tot tu ! Am să-i rog din nou pe cei de la depanarea robotronică să ți-i pună la punct, însă, fii atent. E pentru ultima oară ! Dacă te mai prind că le faci ceva... s-a zis cu simulatorul tău experimental... Te trec în exclusivitate la sectoarele 1 și 2-L. Dixit !

Vasilică ieși spășit pe ușa dispeceratului fără a mai încerca vreo dezvinovățire. În gînd blagoslovea însă „hodoroagele alea ruginite", pe care nu voia decît să le perfecționeze.

Orele de lucru trecură în goană și Radu lăsă liber fotoliul colegului venit să-l înlocuiască. O făcu fără prea mare regret, întrucît avusese grijă să-și facă un program încărcat pentru restul zilei. Îi promisese lui Răducu junior o partidă de înot la Mangalia, așa că trebuia să-l aștepte acasă pînă la ora unsprezece, cînd acesta sosea de la Institutul anteșcolar. În ascensor, spre mirarea lui, își întîlni șeful.

— Mergeți să vă tratați tusea măgărească, tovarășe director ? se interesă el politicos.

— Am tușit un ceas din cauza ta, îi reproșă Corbu. Mergi la meci, nu-i așa ? Și eu tot acolo. Să vezi ce-o să mai snopească universitarii noștri pe atomiștii din București !...

— N-ai nimerit-o, directore ! Plec la Mangalia cu fiu-meu. Meciul îl văd la întoarcere, înregistrat pe recording.

— Radule, salvează-mă ! Am uitat ca naiba !... Același lucru i l-am promis și eu lui Fănel !... Ia-l și pe el cu tine.

— Nu-mi cere asta, Victore, se sperie Radu. Dacă plec singur, cu năzdrăvanii ăștia doi, risc să mă îmbolnăvesc de inimă ! Renunță la meci și hai să mergem împreună. Și pe urmă, gîndește-te, ce

educație îi dai lui Fănel, dacă nu-ți respecți cuvîntul ?

Ochii lui Radu spuneau cu claritate că orice încercare de a-l convinge era sortită eșecului, așa că Victor se resemnă. Dealtfel și el ar fi procedat la fel. Cei doi puști manifestau un spirit inventiv surprinzător pentru modesta lor vîrstă de cinci ani. Faptul că mamele lor erau detașate pe Stația orbitală pentru o jumătate de an le dădea un plus de libertate de mișcare, fiindcă tații, ca și în vechime, dovedeau un foarte slab tact pedagogic !

Aveau să constate toate astea — nici nu-și mai aminteau pentru a cîta oară — numai peste cîteva minute, respectiv în momentul cînd, ajunși acasă, Victor simți că-i fuge pămîntul de sub picioare și se lungi dinaintea lui Radu ocupat cu descuierea ușii. Cercetînd fenomenul, remarcă miraculoasa proprietate a ștergătorului de pantofi de a se învîrti bezmetic, de îndată ce puneai piciorul pe el !

— Asta-i isprava moștenitorului tău, conchise Radu apăsînd clanța ușii. În clipa următoare dispăru fulgerător din fața lui Victor. Ușa se smucise brusc spre interior și-l proiectase pe Radu, agățat de clanța ei, pe covorașul din hol !

— Iar asta, a moștenitorului tău, rîse Victor.

— Cred, mai degrabă, că sînt coautori, directore, numai că de data asta au mers prea departe. E cazul să-i zgîlțîim nițeluș.

N-au mai avut, însă, răgazul necesar elaborării unor metode adecvate, deoarece în hol se rostogoli pe neașteptate Radu junior !

— Tii, ce-am uitat ! exclamă el necăjit.

— Parcă eu, nu ? îi răspunse Fănel, venit în urma lui. M-a trîntit ștergătoru' ăla !...

Cei doi părinți au cerut, bineînțeles, explicațiile de rigoare și, atunci cînd le-au primit, s-au consi-

derat vinovați cincizeci la sută. În definitiv, ei le aduseseră trusele „Micul electronist", dar nu le interziseseră să-și încerce talentele la voia întîmplării.

— Le confiscăm ? întrebă Victor.

— Mai bine nu, hotărî Radu după o scurtă chibzuință. Ar putea să-și facă rost de altele... Să-i convingem să ni le dea singuri.

I-au convins cu prețul promisiunii de a-i lăsa să-și construiască o rachetă.

— ...O să zburăm cu ea la mama, pe Stația orbitală, se bucura Fănel.

— Sigur, savanților, o să zburați !...

— Ascultă, Radule, zise Victor străbătut de o vagă îngrijorare, nu era mai bine să nu-i lăsăm ? Mai știi ?...

— Ei, asta-i acum, îl luă Radu în rîs. Haideți, băieți, luați-vă sacii de excursie. Dar iute, că am întîrziat !

— Și totuși, nu mă pot obișnui cu programul ăsta, perora Radu, așezat comod în fața lui Victor. Ce-o să facem, noi, oamenii, atunci cînd automatele ne vor transforma în simpli spectatori ?

— Multe, Radule. Uiți că automatele noi le creăm, le supraveghem, le îmbunătățim. Astea se fac de la sine ? A elimina munca fizică nu înseamnă că ne dispensăm de munca intelectuală, de cercetare, de concepție, de perfecționare... Chiar și acum, îți trebuie trei ore pe zi pentru sintetizarea și asimilarea noutăților din domeniul specialității tale. Asta nu-i muncă ?

Helicopterul se apropia lin de nisipul încins al insulei artificiale, plantată la zece kilometri, de țărmul bătrînei Mangalii.

Aventura de ciocolată

Eduard Jurist

Acum știu aproape toate cuvintele pe care le folosesc cei mari. *Formidabil* înseamnă : „Ce bine seamănă cu taică-său". De cîte ori mă întîlnesc în curte, vecinii exclamă pe toate tonurile : „Formidabil !" adăugînd explicația : „Ce bine seamănă cu taică-său". *Extraordinar* înseamnă că iar am băgat în gură ceva ce nu e de mîncare. „Extraordinar ! Băiatul ăsta crede că totul se mănîncă."

Îmi amintesc că primul cuvînt pe care l-am spus a fost : „Uaua". Mama spunea că asta înseamnă „mama", iar tata spunea că asta înseamnă „tata". Nu i-am contrazis niciodată.

Mama și tata sînt foarte culți. Ei știu o mulțime de cuvinte. Și știu și ce înseamnă fiecare. Cu mine, însă, folosesc foarte puține și mereu aceleași. Toată ziua, bună ziua, mama îmi spune :

— Nu pune mîna !

Toată seara, bună seara, tata îmi spune :

— Nu pune mîna !

Într-o zi, cînd tata și mama erau plecați de acasă, iar bunica moțăia într-un fotoliu, am hotărît să pun mîna pe tot ce nu aveam voie. Mai întîi am pus mîna pe pisică. Pisica s-a întins, a căscat și a ieșit din cameră. Știa că n-am voie să pun mîna pe ea, fiindcă „are microbi". Pe urmă am pus mîna pe ochelarii tatii. I-am pus pe nas și am văzut o bunică atît de mare, că m-am speriat și am pus ochelarii înapoi pe birou. Pe urmă am pus mîna pe butonul

de la lampa de masă. Era foarte plăcut să apeşi pe el. Lumina se aprindea şi se stingea. E o lampă foarte inteligentă. Ştia ce vreau de la ea. Dar şi ea are ideile ei, pe care nu poţi să i le scoţi din cap. Am vrut să se aprindă de două ori la rînd, dar n-am putut s-o înduplec. Se stingea şi se aprindea, se stingea şi se aprindea. M-am lăsat păgubaş. Am mai pus mîna pe o mulţime de lucruri, dar nu s-a întîmplat nimic care să merite a fi povestit.

În cele din urmă, am găsit cutia cu ace, nasturi şi foarfeci. Mi-am adus aminte de o poezie compusă de mama :

„Ace, foarfeci, ochelari
Nu sînt pentru preşcolari."

Mama are talent literar, cu toate că tata e scriitor la noi în casă. De multe ori ne citeşte seara din lucrările sale. Mama şi cu mine sîntem foarte atenţi. La urmă spunem că ne-a plăcut, cu toate că nu înţelegem mare lucru.

În cutie erau o mulţime de nasturi foarte interesanţi. Nasturii pot fi orice. Soldaţi, animale, ocheane sau pur şi simplu nasturi. Era acolo şi un nasture care era un buton. Un buton adevărat pe care, dacă apeşi, se întîmplă o mulţime de lucruri. L-am scos din cutie cu băgare de seamă. Era un nasture umflat de parcă l-ar fi durut o măsea. Dar faţa îi strălucea de bucurie. L-am luat în palmă şi a rămas nemişcat. Atunci mi-am adus aminte că în poezie nu se spunea nimic despre nasturi şi am apăsat pe el. Eu am primit o educaţie materialistă şi nu cred în farmece. Cele ce s-au întîmplat aveau desigur o explicaţie ştiinţifică. Cînd am apăsat pe buton, m-am pomenit deodată pe un cosmodrom. O rachetă uriaşă, făcută anume pe măsura mea, aştepta gata

de plecare. Am urcat în fugă scărița și am vrut să intru în cabină. În urma mea venea pisica ! Am împins-o cu piciorul și am închis ușa. Ea n-avea voie în spațiul cosmic pentru că avea microbi.

M-am așezat în fotoliul din fața tabloului de bord și am văzut cu bucurie că aici erau o mulțime de butoane. Să tot apăs pe care-mi place ! Unul era un buton *ferofirofor*, altul, un buton *plastoplistoplast*, un buton portocaliu era pentru *aportoportocale*. Un buton mare și roșu era pentru apăsat atunci cînd voiai să apeși oricare alt buton. Iar un buton mic și verde era pentru apăsat atunci cînd voiai să apeși pe buton, așa, fără nici un motiv.

Am apăsat pe un buton albastru și motoarele superfotonice începură să huruie fără zgomot. Racheta s-a smuls de pe Pămînt și cît ai zice *steaua alfa din constelația Lebedei* eram în Cosmos. Zburam spre o țintă necunoscută, unde mă așteptau, desigur, o mulțime de surprize. Surpriza cea mai plăcută era să ajung pe o planetă de ciocolată. Știam că întotdeauna cei ce zboară în Cosmos numesc surprize tocmai acele lucruri peste care se așteaptă să dea. Dacă n-ar fi așa, desigur nu și-ar pierde timpul zburînd mii de ani-lumină încoace și încolo. Desigur, trebuie să fie o planetă de ciocolată locuită. Locuință de ființe de ciocolată. Pentru că nimic nu mi se pare mai rațional ca ciocolata.

Pe un ecran *stereociclosferopanoramic* vedeam tot ce se întîmplă peste tot. Se întîmplau atît de multe, că mi s-a făcut foame. Am apăsat pe un buton pe care scria „Alarmă" și imediat, dintr-o cutie situată în fața mea, mi-au sărit în gură două sandvișuri. Le-am mîncat și starea de alarmă trecu. Și așa, fără să-mi dau seama — timpul pe rachetă trece atît de încet că nici nu observi cum trece — am ajuns pe planeta de ciocolată. Era o planetă foarte civilizată.

Peste tot erau munți de ciocolată, cratere de ciocolată și mlaștini clocotitoare cu cremă de ciocolată. Erau și orașe de ciocolată. Le-am vizitat pe rînd, neștiind cu care să încep. Un soare galben de poleială întreținea viața. Așa viață mai înțeleg și eu ! Peste tot ciocolată ! Am intrat într-o clădire uriașă, circulară. Era un tort de ciocolată de toată frumusețea. Cu metereze din zahăr ars și acoperișul nins cu zahăr pudră. Cred că în tortul ăsta mare erau instalațiile *frigofragoformice*, care conduceau toate mașinile de făcut ciocolată de pe planetă.

M-am urcat pe spațioasa terasă a tortului și am văzut că planeta avea și un satelit, bineînțeles tot din ciocolată, pe care alunizau alune interplanetare. Am coborît de pe terasă și, traversînd orașul, am ajuns în piața centrală. Aici, pe un soclu de ciocolată, era statuia unui ou de ciocolată, ca simbol al ideii „omnia ex ovo". Eram obosit de atîta mers și un gînd nu-mi dădea pace : „Ce-ar fi să mănînc și eu o bucată de ciocolată ?" Puteam alege orice : o casă de ciocolată, un trotuar de ciocolată sau un felinar de ciocolată. Am înghițit însă în sec și m-am stăpînit. Trebuia să găsesc marea sală a butoanelor. Un cosmonaut adevărat nu poate face nimic pînă nu apasă pe un buton. Sala am găsit-o. Dar nemaipomenit ! Cineva fusese aici înaintea mea și mîncase butoanele, pentru că, firește, și butoanele erau de ciocolată. Am strigat „alo !", dar nu mi-a răspuns nimeni. Am mai strigat o dată și aceiași au tăcut din nou. M-am gîndit că în cazul acesta, fie ce-o fi, voi mînca un balcon. Am căutat unul care nu mai trebuia.

Balconul era foarte gustos. Barele din ciocolată forjată erau dintr-un aliaj de fistic și susan necunoscut pe Pămînt. Apoi m-am gîndit să fac o plimbare prin grădina publică. Am citit pe o tăbliță :

„Nu mîncați florile !“ Eu le-am mîncat. Dacă erau de ciocolată, înseamnă că nu erau de frumusețe, ci de mîncare.

Pretutindeni pe unde am fost, am gustat din toate cîte puțin. Din cupola *Creierului suprem,* din rampele de lansare a rachetelor, ca și din Orologiul care arăta orele, zilele și anii. Mi-au plăcut foarte mult limbile sale de ciocolată extrafină. Vă dați seama că atunci cînd am ajuns la Marea cofetărie a planetei, nu mai puteam înghiți nici măcar o pralină. Și aveau niște praline grozave, ca toți izotopii radioactivi de pe Venus ! Și pentru că orice aventură are o învățătură, am dat și eu peste ea. Da, oamenii de pe Terra au dreptate : „Lăcomia strică omenia“. Într-un galantar era un nasture de ciocolată. Vă închipuiți, pe mine mă fascinaseră nasturii de nasture, darmite un nasture de ciocolată ! Și era unul aidoma celui din cutia de cusut a mamei. L-am luat și am mușcat din el. Nesăbuința mea mi-a fost fatală. Într-o clipă, toate din jurul meu dispărură ca prin farmec (eu nu cred în farmece și sînt sigur că și aici trebuie să existe o explicație științifică) și m-am trezit din nou acasă, cu nasturele mamei în gură. Tocmai atunci intrau în casă mama și tata. Cum m-au văzut, au strigat într-un glas :

— Nu pune mîna !

Am pus nasturele la loc. Nu era deloc bun la gust și cred că avea și microbi.

Din toate cîte mi s-au întîmplat, de un singur lucru îmi pare rău. N-am întîlnit acolo nici o vietate și mi-a rămas nelămurită o problemă : Ce fel de ființe trăiesc pe planeta de ciocolată, ursoizi sau iepuroizi ?

Un derbedeu în cronospațiu

Victor Kernbach

Inepuizabilul docent venea de la cinematograf. Drumul său de asfalt era presărat cu funigei. Soția docentului era foarte elegantă, iar filmul văzut, seara molcomă și berea care-i aștepta alcătuiau un meritat răgaz. Totuși, docentul nu era foarte vesel. Se uita uneori pe furiș la ceas, pînă cînd soția observă că timpul de odihnă nu se cade să fie cronometrat. Dar docentul știa că numai el e inepuizabil, timpul — nu.

— Îmi mai trebuie un document, draga mea ! spuse. Sînt nervos.

— Și fără, nu se poate ? zise ea.

— Nu ! zise el, apoi explică mai relaxat : Ba s-ar putea, căci eșafodajul meu e inatacabil, de n-ar fi vorba de...

Fraza nu se sfîrși. El își aduse aminte de ultimul obiect găsit în așezarea de curînd săpată. Iată cum a fost : după un număr de obiecte de ceramică, în general bine conservate, de sub periuța care curăța cu migală pămîntul ieși ceva lucios. Mulți arheologi folosesc la săpături localnici vag instruiți, care de obicei nu sparg prea multe vase. Unul din aceștia zise : „Asta ce naiba o fi ?“ ca să audă răspunsul sigur al docentului : „Un obiect de cult, dar vom vedea !“ Curățat și mai bine, obiectul de cult începu să semene perfect cu o cheie pentru destupat sticlele de bere. Se săpa o așezare din neoliticul timpuriu, obiectul paradoxal era cam ruginit și asistentu-

lui nu i se îngădui să-l ia la analiză. Mai încolo, asistentul remarcă pentru sine că din lucrarea magistrului său lipsește descrierea obiectului de cult și lucrurile rămaseră baltă. Abia acum ciudata cheie cu care omul neolitic ar fi trebuit să-și destupe sticlele de bere se recontură în mintea arheologului. Nu era nimic altceva decît un simbol, probabil din zorile bronzului și nu din neolitic, fiindcă așezarea arăta intactă, nu fusese răscolită anterior de nimeni...

Și docentul chemă un taxi.

Dar între timp, asistentul începuse să sape în secret și pe socoteala sa alte așezări. Știa că magistrul s-ar face foc să afle, totuși acest asistent iubea nespus arheologia. La liceu se îndrăgostise îndeosebi de chimie și de fizică, ca să-și surprindă profesorii și părinții înscriindu-se după bacalaureat la arheologie. Acum este sigur că această știință îl interesa. În arheologie se întîmplă cîteodată și așa ; dacă magistratul, care nu mai are mult de trăit, și-a ales printre săpăturile viitoare cutare munte de peste două mii de metri altitudine, iar deocamdată lucrează la clasificarea unor așezări unde se poate ajunge cu troleibuzul, muntele ascuns rămîne nesăpat, fiindcă este muntele magistrului. Asistentul trebuie să asiste, definiția e clară. Cu toate acestea, asistentului de care vorbim i s-a părut de la o vreme că magistrul său nu mai e chiar atît de inepuizabil și că anumite lucruri trebuiau descoperite și studiate urgent. Fără știrea magistrului, asistentul lucra cu un prieten geolog care l-a și ajutat să nu claseze printre obiectele paleolitice niște fantezii sculpturale ale unei ape curgătoare. El de fapt căuta niște vestigii certe ale civilizației strămoșești. Dar izbuti să descopere, iarăși fără să fi dorit, într-o necropolă din cutare epocă, un bidon gol din material plastic

ori din altceva similar, purtînd o inscripție indescifrabilă, care nu se putea raporta la nici una din scrierile popoarelor antice sau moderne. Asta încă n-ar fi fost nimic dacă, în timp ce examina obiectul împreună cu geologul cu care era prieten și cu o studentă care îi însoțise la săpături, unul din tinerii localnici, angajați la lucru și care i se cam păruse suspect mai demult, atît datorită figurii sale cam hieratice și mîinilor aproape transparente și subțiri, cît mai ales îndemînării colosale de a pricepe tot, nu i-ar fi surîs enigmatic pornind spre niște tufe unde nu mai putu fi găsit după cîteva secunde.

Fenomenul era ieșit din comun. După un lung zbucium lăuntric, asistentul își sugrumă dorința de a se mărturisi magistrului său și rămase noapte de noapte cu bidonul în față, înconjurat de maldăre de tratate lingvistice vechi și noi și de felurite dicționare, pînă cînd își dădu seama el însuși de zădărnicia acestui efort. Ar fi săpat tot teritoriul limitrof ca totodată să-l caute și pe lucrătorul dispărut în împrejurări misterioase, dar aceasta însemna să se dea în vileag în fața magistrului, plus niște mari cheltuieli financiare cărora singur nu le putea face față.

Totuși îi fu greu să renunțe. El învățase la o universitate străină. Tocmai cînd se căznea să uite iritantele întîmplări, primi o scrisoare de la un fost coleg de la acea universitate străină, care îi descria o brichetă engleză alimentabilă cu gaz, găsită de acela într-un tumul celt. Era deci prea de tot ! Fostul coleg îi trimitea și fotografia șantierului deschis pe care era făcut un cerc alb și fotografia brichetei, informîndu-l amical și că un coleg italian, care săpa împreună cu un vestit arheolog arab din Cairo în ținutul Assuan, descoperise în sarcofagul unui oarecare faraon, sub șezutul mumiei, două bancnote emise pe la sfîrșitul secolului al XIX-lea de Banca

națională a Suediei. Dacă el însuși n-ar fi avut propriile sale mirări, poate ar fi considerat că colegul străin glumește. Dar aici nu mai era vorba de o glumă *a colegului.* „Cineva se joacă !...“ își zise tînărul asistent, însă nu îndrăzni să cugete mai departe.

Docentul se cufundase în problemele sale și lucra inepuizabil, iar întîmplarea ciudată nu-l mai ispiti, el disprețuind tot ce nu intra în clasoarele sale și era așadar numai speculație mistagogică. Asistentul însuși era deocamdată ocupat să-i explice studentei care-l însoțise la săpături că ea singură l-ar putea ajuta, dîndu-i mai mult curaj în activitatea arheologică, dacă s-ar mărita cu el.

Iar între timp (altfel nu putem spune și cititorul va vedea imediat de ce), altă persoană dăduse curs zbuciumului sufletesc și se pregătea de o nouă călătorie.

Persoana de care vorbim ajunsese la sfîrșitul adolescenței. Era un tînăr zvelt, cu aceeași puritate a privirii ca la toți tinerii de vîrsta lui, dar cu o neliniște perpetuă în afecte, care la început nu îngrijorase pe nimeni, apoi fusese motivată ca o excepție posibilă încă în sistemul atît de bine verificat al educației biopsihice a tineretului. Se conchise că viața socială va corecta ceea ce greșise, într-o anume fracțiune de secundă, un releu defect.

Nici după *fugă,* instalațiile psihologice consultate nu dădură semne de îngrijorare, iar psihologii educatori, care de cîteva milenii țineau locul strămoșilor părinți, își ziseră că o călătorie, chiar riscantă, nu poate strica în atare caz.

Lucrurile s-au întîmplat în toamna aurie a anului 9 966.

Tînărul Vis 91 o77 Indigo $^1/_2$ n ieșise din ultima clinică școlară abia de o zi. Trebuie amintit că în

vremea aceea învățătura nu mai era administrată în școli cu profesori nervoși sau blajini, nici măcar cu roboți stabilizați sau autoperfectibili, ci în clinici speciale unde, la anumite răstimpuri, școlarilor li se făceau ușoare trepanații în stare de narcoză hipnotică și li se injectau, după înclinațiile lor native, științele și artele necesare sub formă de acizi nucleici sintetizați în laboratoare și conținînd memoria ramurii de învățămînt ce le era destinată ; în același mod li se inoculau bunele deprinderi sociale. Fără îndoială, nu totul era previzibil, în om rămînînd și o cîtime de necunoscut. Dar la cincisprezece ani tînărul avea cam tot ce îi trebuia ca să fie matur. În perioadele lungi dintre internările în clinici se făceau călătorii, excursii sportive, antrenamente practice la științele și artele memorizate, se asculta muzică sau se rezolvau cele mai elegante probleme matematice, odihna tineretului bizuindu-se pe toate acestea cum și pe multe ale voluptăți superioare.

Într-o zi, lui Vis i se păru că vremea sa îl plictisește. Era la vîrsta cînd în lumea lui începeau specializările, adică fiecare om trebuia să-și aleagă din informația globală, dobîndită în clinicile școlare, zece meserii. Nu era prea greu, de vreme ce toată latura tehnologică sau — cum mai zicem încă — toată bucătăria profesiunii o făceau instalațiile autonome, iar adaosul de informație se transmitea, bineînțeles, tot prin fiolele de acizi nucleici sintetizați. Abia după aceea omul era adult și pornea să se folosească activ de tot ce se înmagazinase în el, adică începea să gîndească și să creeze prin sine însuși.

Între disciplinele sportive ale clinicii sale școlare, Vis îndrăgise cel mai mult călătoria în timp. Dar nu degeaba se adăugase numelui său expresia $^1/_2$ n !

Colegii săi aveau aproape toţi acelaşi *n*, dar în paranteze, ceea ce însemna că incertitudinea lăsată e numai o formalitate administrativă. Cei care nu obţinuseră parantezele aveau fracţii totuşi mult mai mici, numai el poseda ca un soi de stigmat această ruşinoasă doime. Dar nu-i păsa. Lui îi plăcea să umble hai-hui prin timp. Exista posibilitatea să se specializeze în istorie şi atunci şcoala ar fi putut să-l trimită în epoca dorită sau pe rînd în mai multe epoci, spre a studia nemijlocit. Aceasta se făcea însă numai cînd informaţia era completă şi cînd organismul se maturiza total. Trebuie să recunoaştem că unui om plecat înapoi din mileniul X nu-i venea uşor să trăiască, de pildă, în epoca banilor sau a războaielor. De aceea mulţi tineri renunţau la studiul istoriei antice, această disciplină încredinţîndu-se tot mai mult sondelor temporale automate. Lui Vis nu-i plăcea însă, atît istoria cît plimbarea prin timp. Deplasările cronospaţiale nu se făceau nici prin mijloace mecanice, nici prin sisteme biochimice ca în epoca ştiinţelor primitive, ci numai prin autoimpulsuri concentrate după o anumită metodă psihofizică ce necesita mai ales un foarte mare antrenament. Tocmai de aceea călătoriile şcolare şi competiţiile sportive se efectuau în tovărăşia automatelor şi a unor instructori cronospaţiali cu veche practică sportivă. La nevoie instructorul putea acţiona telepatic pentru a readuce la loc pe tînărul care ar fi greşit măsura concentrării ori şi-ar fi pierdut o clipă echilibrul temporal.

Într-o zi din toamna aurie a acelui an, Vis ieşi să se plimbe pe nişte alei vegetale ce îi aminteau un peisaj, vizitat în mileniul II. Atunci i se făcu poftă de spaţiu-timp. Se gîndi atent la epoca dorită. Cînd făcuse o excursie în anul 2 000, întîlnise o fată care i se păruse mai atrăgătoare decît fetele din epoca lui,

arhispecializate în cîte zece ştiinţe sau arte. Ţinea minte destul de bine teritoriul numit în acel an străvechi ţară, aşa că încercă să-şi regleze impulsul cronospaţial direct într-acolo. Trupul său se concentră într-o secundă numai la particulele elementare fără masă, care erau de fapt totul în organism. Ştia oricine că această esenţă îşi găseşte numaidecît, oriunde s-ar opri, materia necesară spre a recompune trupul cu toate atributele lui, conform codului din momentul plecării. Şi astfel Vis dispăru din timpul şi spaţiul său. Dar tinereţea lui fragilă şi lipsită de suficientă experienţă îi jucă un renghi, ducîndu-l într-o epocă necunoscută şi după primele aparenţe mult mai veche. Era limpede că entuziasmul adolescentin exagerase în Vis doza de concentrare...

Puţin buimac în primele minute, Vis se trezi de tot şi privi în jur. Arşiţa soarelui, atît de bine filtrată în timpul său, aici era din clipă în clipă tot mai insuportabilă. Vis se reconstituise pe coama unei măguri dintr-un ţinut arid, fără nici un fel de plante. În zare se ridicau de undeva nişte nori gălbui şi străinului îi trebuiră mai multe minute ca să deducă compoziţia lor nisipoasă. Vînt însă nu se simţea. Călătorul cronospaţial aşteptă să vadă ce va fi. Deocamdată îl aţîţă curiozitatea. După vreo jumătate de oră nişte făpturi metalice, aşezate pe alte făpturi mai mari şi cu patru picioare, apărură în raza privirii, făcînd larmă şi lucind în soare. Puţin mai tîrziu Vis îşi dădu seama că erau oameni, mai ales după strigătele lor care păreau totuşi a fi limbaj aproape articulat. După aceea, văzu că făpturile purtătoare îi aminteau imagini cunoscute vag de undeva, pînă cînd înţelese în cele din urmă că semănau cu nişte animale simpatice din rezervaţii, despre care robotul-ghid spunea că se folosiseră odi-

nioară ca vehicule și că se numeau cai. Asociativitatea gîndirii tînărului Vis funcționa precar, nefiind antrenată pînă la capăt, așa că el nu pricepu prea ușor de ce pe asemenea căldură oamenii aceia se acoperiseră cu atîta metal și pentru ce purtau în mîini piloni metalici ascuțiți care nu prea păreau să folosească la ceva. Iată însă că din sensul potrivnic se iviră alții, aproape la fel, doar că făcuseră economie de veșminte metalice și aveau cai mai mici. Interesat, nepoftitul oaspete se așeză pe nisipul măgurii și așteptă. Caii alergau unii spre alții ridicînd praful. Ambele grupuri de oameni zbierau sălbatic, cum știa Vis că fac uneori maimuțele din rezervații. Abia acum Vis înțelese și rostul pilonilor, amintindu-și de o scenă sportivă dintr-un film din arhiva istorică : erau prin urmare sulițe sau lănci, greu de știut care din ele. Dar aceste lănci sau sulițe fură aruncate de oameni în oameni, ceea ce lui Vis i se păru curios. Ba mai mult, unii oameni se prăbușeau însîngerați și probabil mureau. Ar fi vrut să-i ajute să nu moară, însă nu îndrăzni să se bage în absurda învălmășeală. Două ore de spectacol, apoi grupurile se potoliră și se retraseră. Cei foarte metalizați rămăseseră încă destul de mulți, și ei și caii lor. Cîțiva se urcară pe măgură fără să-l ia în seamă pe Vis. El nu se feri, știind că în orice clipă poate dispare în timp.

Un bărbat viguros și cu barbă întrebă răstit din înălțimea calului său :

— În ce lună sîntem ?

Vis înțelese. Avea putința să înțeleagă orice conversație istorică orală prin captarea directă a fluxului ce îl produceau vorbitorii, cînd gîndeau, iar aceștia de aici gîndeau prea puțin ca să-i mai facă și dificultăți.

Altcineva, care descălecase, își ridică fruntea spre bărbos și spuse :

— În iulie ! și adăugă : Constantinopolul va fi la picioarele noastre.

Vis pricepu că numele rostit era al unui teritoriu, nu știa dacă țară sau oraș ; ceea ce nu înțelese era cum putea să fie acesta la picioarele lor. Să fi însemnat asta că vor descăleca și vor atinge pămîntul Constantinopolului chiar cu picioarele lor ?

Ascultă gîndurile celor care vorbeau acum și izbuti să afle că toți acești călăreți metalizați vin de departe, din occident, că au trecut peste niște munți numiți Balcani, după cum ziceau ei pentru a elibera în cu totul alt loc geografic un mormînt al cuiva care nici măcar nu era în acel mormînt. Înțelese că bărbatul cu barbă se numește Godefroy de Bouillon, dar conversația ciudaților oameni, care stăteau imobili, deshidratîndu-se la soare, sub grelele lor haine metalice, deveni tot mai plictisitoare. Vis regretă că plecase, însă nici înapoi nu s-ar fi întors deocamdată. Îi păru rău că nu se amestecase măcar în bătălie, apoi se gîndi atent la dozajul necesar al concentrării, căci la urma urmei ce avea el cu acest Godefroy de Bouillon, cînd de fapt nu voise decît să-și caute fata din anul 2 000 ! Își și făcuse planul de a se însoți cu ea, spre a deveni — vai, ce amuzant ar fi fost ! — propriul său strămoș. Prost era că uitase nuanțele dozării și se căznea să-și amintească nuanța care-i trebuia. Își ridică ochii sub impulsul unei presimțiri și văzu că era prea tîrziu pentru deliberări, căci chiar în clipa aceea însuși Godefroy de Bouillon îl zări și îndreptă asupra lui un obiect lung și plat de metal, se pare tăios, care sclipea la soare. De sub viziera căștii Godefroy îl privea cumplit. Întîi Vis întinse brațul spre el, începînd să zîmbească, dar deodată înțelese riscul,

și el nu era un spirit aventuros, așa că se concentră la întîmplare și dispăru imediat din fața cruciaților a căror stare sufletească trecu numaidecît de la mînie la groază. Godefroy ceru apă, convins că arșița începuse să nască vedenii. Alții văzură în asta un semn ceresc.

Vis se trezi recompus într-un ținut rece, în plină ninsoare, pe o stradă a unui oraș ce se numea Uppsala. Aflase cu totul întîmplător numele orașului, care nici nu-l interesa, căutîndu-și un adăpost. Dîrdîia de frig și era cam îngrijorat de această trecere bruscă de la arșiță la ger. Altminteri, lumea i se părea aici foarte liniștită. Dintr-o clădire masivă și cenușie ieșeau foarte mulți tineri veseli, cu obiecte pașnice sub braț (călătorul recunoscu îndată cărțile și caietele de hîrtie văzute adesea prin muzeele de antichități culturale), discutînd lucruri diverse. Costumul simplu, din bluză și pantaloni, al lui Vis atrase atenția cîtorva dintre ei. Dacă cruciații îl luaseră în seamă tîrziu și îl crezuseră cine-știe-cine, aceștia de aici, mai tineri, mai civilizați și mai iscoditori, erau gata să-l ia cu asalt. Nu păreau dornici de violență, însă lui Vis nu-i convenea un contact neprevăzut. Încă nu dorea să părăsească timpul în care abia sosise, așa că se strecură pe după niște clădiri mici, văzu o ușă deschisă și, deprins din vremea lui să poată intra oriunde era deschis, intră acolo nepăsător, pomenindu-se deodată față în față cu un bătrîn care așeza în stive niște dreptunghiuri de hîrtie (căci Vis cunoștea destul de bine hîrtia din muzee). ce păreau foarte multe ; iar alături de ele bătrînul alcătuia coloane din mici discuri argintii de metal. Vis se opri zîmbind, dar omul bătrîn își întinse repede brațele peste teancurile și coloanele sale, izbutind să și le răstoarne în timp ce se uita cu spaimă la musafir. Privindu-l intens drept în ochi

pe bătrînul caraghios, fără să vrea Vis reuși să-l tulbure, căci bătrînul deschise gura încordîndu-și tendoanele gîtului ca să strige, însă nu scoase nici un sunet. Tînărul călător socoti că aceste hîrtii sînt de mare folos de vreme ce bătrînul le apăra cu atîta ardoare, așa că fără să se gîndească prea mult luă două, le privi amuzat, apoi le băgă în buzunarul bluzei și se întoarse să plece, bănuind că tinerii de pe stradă se împrăștiaseră. Dar cum părăsi întunecoasa încăpere, simți o mișcare în spatele său și auzi țipete. Revenindu-și, bătrînul alerga după el răcnind :

— Hoțul ! Mi-a furat banii, derbedeul !...

Vis era acuma în stradă ; reținuse cuvintele fără să le cunoască sensul : hoț, derbedeu, bani — noțiuni fără înțeles. Nu le dete importanță și merse mai departe. Strada se golise și era parcă și mai frig. Văzu niște haine groase, cam ridicule, ca și cele pe care le purtau tinerii de adineauri, dar își dădea seama că în această epocă primitivă haina groasă era singurul mijloc de a te apăra de frig. Îi trebuia una. Hainele pe care le zărise erau așezate în fereastra largă a unei clădiri. Vis vru să intre ca să-și ia una, căută o ușă, n-o găsi nicăieri, iar în spatele său se stîrnise altă larmă. Privi curios și își dete seama că iarăși ceva se încurcase, căci bătrînul alerga însoțit de mai mulți bărbați și cu toții repetau cele trei cuvinte neînțelese, precum și altele cîteva. Momentul devenea nostim. Grupul de oameni îl ajunse și-l înconjură pe Vis, care se oprise și privea liniștit. Bătrînul gesticula bombănind, apoi sări pe neașteptate spre Vis și îl apucă de bluză, începînd să-l zgîlțîie. Tînărul străin încercă să-și facă loc și să treacă mai departe, căci, dacă tot nimerise aici, voia să vadă această Uppsală rece despre care nu auzise niciodată nimic și unde-l

uimea abundența vieții sociale și universitare, în ciuda unei temperaturi în care altădată crezuse că n-ar putea trăi decît numai anumite microorganisme. Dar cercul urmăritorilor se strînse și înșfăcat de umeri de cineva, zgîlțîit mereu de bătrînul a cărui înfățișare ruinată îi producea dezgust, Vis renunță la planul său turistic și se descompuse imediat, cu tot ce avea la sine.

Nu mai avusese răgaz să-și dozeze impulsul nici măcar atîta cît credea el că e în stare. Acum istoria cercetată direct și în detaliile ei ciudate începea să-l înspăimînte și îi era deocamdată indiferent unde ar fi ajuns. Se trezi iarăși în plină arșiță, dar spre seară : era o seară de culoare violetă, pe un șes albicios de lîngă malul unui fluviu larg cu ape roșcate.

Descompunerea organică a lui Vis, ca a oricărui alt om, se făcea de fiecare dată după un program riguros dictat de codul impulsului. Oprit la capătul celălalt al duratei, el se recompunea integral și, firește, în același costum cu care plecase și cu tot ce avea asupra sa, chiar în buzunare. Totuși, fie lipsa de antrenament, fie naivitatea juvenilă îl făcu de astă dată să-și pipăie bluza și pantalonii, ca să vadă dacă plecarea precipitată din Uppsala nu-l lăsase cumva gol. Liniștindu-se, aruncă o privire în jur. În preajma lui, o procesiune purta o ladă lungă înspre deschizătura unei clădiri de o geometrie frumoasă. Pentru a nu-și mai crea încurcături, călătorul cronospațial se strecură înaintea celorlalți în clădirea întunecoasă și aici îi plăcu o răcoare înmiresmată pe care n-o mai gustase. Procesiunea intră în clădire și coborî agale treptele interioare. Fură cîntate niște melodii monotone, apoi cineva — un bărbat smead cu capul ras și îmbrăcat cu o cămașă lungă, albă, strînsă într-o cingătoare de

aur — care părea cel mai important din tot convoiul, rosti niște cuvinte despre altcineva foarte puternic ce se numea Ra și avea o anumită legătură cu soarele, fiind în același timp fratele și părintele celui din lada de alabastru, adică din sarcofag. Sarcofagul fu depus pe un piedestal pesemne anume pregătit, iar Vis nu se putu stăpîni să nu ridice puțin capacul : cît îi îngăduia semiobscuritatea din sala subterană, zări în sarcofag un om. Nu știa dacă e viu. Socotind însă că în năravurile acestei istorii paradoxale a îndepărtaților strămoși s-ar fi putut îngropa oamenii și de vii, Vis se gîndi ce ar putea să bage sub capacul sarcofagului ca să-i împiedice etanșeitatea. Își aduse aminte de cele două hîrtii luate de la bătrînul din Uppsala și vru să le îndoaie ca să le poată vîrî sub capac, însă chiar atunci oamenii din incintă se mișcară precipitat, iar Vis, nemaifiind atent la ce făcea, băgă mîna în sarcofag cu totul ca să pipăie omul și să-și dea seama dacă e viu sau e mort.

— Cine a mișcat capacul ? tună o voce.

Speriat o clipă, Vis scăpă din mînă cele două hîrtii acolo sub trupul omului și-și retrase mîna din sarcofag ; capacul căzu și se închise cu zgomot ușor, iar omul smead cu capul ras rosti solemn :

— Este Ka, sufletul celui veșnic care își cercetează trupul...

Apoi procesiunea ieși din clădire. Niște zgomote surde și dispariția treptată a luminii îi sugerează lui Vis ideea că poate intrarea se astupa definitiv. Atunci el izbucni în rîs, cum nu se obișnuia prea des în mileniul său, și rîsul său se ridică și se dezlănțui din ce în ce mai mult. De la o vreme Vis băgă de seamă că cei de afară strigau înfricoșați silindu-se să zidească intrarea mormîntului cu cît mai mare

grabă. Izbuti totuși să audă clar prin zid aceeași voce dominantă, care zise :

— Este rîsul celui veșnic, întors cu bucurie la sînul părintelui său Ra !

Bineînțeles, cu toată mireasma încă plăcută a aerului dinăuntru, aici, în societatea faraonului defunct, nu mai era de stat, așa că fără să mai ezite Vis se concentră și dispăru din mormînt și din epocă.

Dar acum i se deschisese pasiunea călătoriei în sine, făcută ca un simplu sport. Și cui nu-i place sportul, fie și fără atît de trebuinciosul antrenament ? Vis începea să regăsească în memoria sa tot mai exact informațiile injectate prin acizii nucleici și mai ales să le folosească din ce în ce mai elastic în gîndirea curentă. Și el începu astfel să se perinde prin timp fără nici o țintă, fără nici un plan, numai de dragul simplei treceri de la o epocă la alta. Cunoscu, deci, alte cîteva epoci, chiar dacă numai fulgerător, iar durata totală a ședelirilor, oricît de scurte, acumulă în cele din urmă cîțiva ani de viață, pînă cînd adolescentul Vis ajunse un tînăr bărbat de 20 de ani, zvelt, frumos, cu privire ușor hipnotică și cu chip enigmatic. Apucase să cunoască felurite imagini vii din istoria planetei, se alesese cu porecle, iscase mituri, mutase obiecte mărunte dintr-un timp în alt timp. Acum însă știa să intuiască zonele sociale prin care trecea și să li se adapteze măcar în aparență. Începuse chiar să aibă preferințe și poftă de activitate.

Tocmai părăsea, după cîteva săptămîni de plimbare, Europa de sud-est, unde într-o mînăstire de lîngă orașul sîrbesc Pecs se amestecase în picturile murale ale meșterului Giorgio, alăturîndu-se acolo ucenicului Nicola și luîndu-și numele local de Dobroslav. Nimeni nu putuse bănui cine era acest

Dobroslav și, dealtfel, pe vremea aceea obîrșia lui nu interesa pe nimeni. Vis aflase, în sfîrșit, că în aceste epoci primitive lucrurile nu aparțineau tuturor oamenilor laolaltă, ci fiecăruia în parte, și că ele se mutau de la o persoană la alta prin mijlocirea caraghioaselor discuri mici de metal numite bani sau, în epocile ceva mai tîrzii, prin dreptunghiurile de hîrtie care se numesc bancnote. Așadar el nu mai fura cum făcuse, fără să știe, la Uppsala.

Meșterul Giorgio sfîrșise de pictat zidurile interioare ale bisericii, dar sus, pe schelă, se temea să se suie. Cum nici Nicola nu era mai îndrăzneț, de plictiseală Dobroslav se oferi să zugrăvească el ceva. I se explică ce anume ar trebui să facă, iar Giorgio și chiar marele arhitect fra Vita îi povestiră despre îngeri, despre zborul lor și despre alte bazaconii legate mai ales de personalitatea incertă a celui pentru mormîntul căruia înfruntase zările, sub ochii lui Vis, însuși viteazul Godefroy. Ciudatul Dobroslav, pe care starețul mînăstirii îl îndrăgise temîndu-se puțin de el, zugrăvi acolo sus ceva ce plăcu mult privitorilor de sub schelă, mai ales că nu deslușeau mai nimic ; pe tencuială apăruseră două elipse cu cîte un ins în fiecare, și ele se deplasau prin spațiu cu ajutorul unor jeturi de gaze, ca primele nave din istoria astronauticii omenești. Dobroslav se amuză el însuși de această ispravă și cînd coborî și fură strînse schelele, observă criteriul laudelor primite : de pe dușumeaua bisericii, cele două nave spațiale păreau niște nourași zburători. Deci nu în zadar meșterul Giorgio îl bătuse pe umăr glorificîndu-i sfînta inspirație divină.

Ca intermediu distractiv mersese, dar prea mult nu mai putea rămîne aici în preajma mînăstirii, pentru că genul de activitate i se păru agasant, însă și fiindcă stîrni furia cîtorva bărbați mustăcioși care

alergară după străini agitîndu-şi iataganele. Iată pînă unde ajunsese cu aventura : ştia chiar şi numele armelor ! Asta se întîmpla pe la 1350.

Cu o sforţare minimă, Vis se mută într-un secol vecin. Nu ştia unde ajunge, dar se informă de la un preot pe care-l recunoscu după sutana neagră, şi află că e în anul 1460, geografic vorbind puţin mai la răsărit.

Trecu printre lume, se uită la oameni şi privelişti şi deodată fu cuprins de uimire şi spaimă. Ajunsese într-un orăşel numit Tîrgovişte. Se oprise şi asista şi el în mulţimea încremenită la o scenă stranie : un număr mare de bărbaţi graşi, în haine greoaie şi abundente, ţipau zvîrcolindu-se cînd erau înşfăcaţi şi înfipţi de vii cu spinarea în nişte stîlpi ascuţiţi, care în grai local purtau numele de ţepi. Perforaţi astfel, bărbaţii aceia mureau probabil destul de repede. Vis întrebă pe oamenii de lîngă el ce se petrece. I se explică limpede, însă cu teamă, că stăpînul ţării voia să scape populaţia de hoţi (o ! acum el ştia ce înseamnă a fi hoţ, după ce însuşi fusese...), precum şi de ucigaşi sau de alte lifte. Explicaţia părea şi nu părea clară. Văzînd un om cu o privire mai scînteietoare, Vis se apropie de acesta şi îl întrebă :

— Dar altfel nu se poate ?

— Altfel, cum ? întrebă la rîndul său acel ins.

Vis se străduí să găsească o formulă lexicală. Zise nesigur :

— De pildă, printr-un şoc de voinţă teletransmis...

Insul îl privi lung, îşi lipi primele trei degete ale mîinii drepte, le puse pe rînd pe frunte, pe burtă, pe umărul drept şi pe umărul stîng, apoi clătinînd din cap se pierdu discret în gloată. Vis era niţel în derută. Încredinţat că hoţia, în rigorile acelei so-

cietăți, unde alimentele și obiectele uzuale nu se produceau în cantități suficiente, nu era pricinuită totdeauna numai de pasiunea de a fura, el înțelese că acolo unde abundența de bunuri acoperă nevoile, nu se mai poate gîndi nimeni să ia mai mult decît îi trebuie. Și totuși, ce era de făcut ? Oamenii aceștia vioi din gloată, mai toți cu ochi negri și priviri iuți, îi deveniră simpatici. Aproape că le dădea dreptate să practice pedeapsa cumplită și, pe furiș, își pipăi spinarea uitîndu-se la muribunzii sîngerînd în țepi. Dacă și-ar fi putut regla mai corect impulsurile cronospațiale, s-ar fi dus îndată la mormîntul faraonului de lîngă Nil și apoi îndărăt în nord, ca să restituie cele două bancnote furate din Uppsala. Dar nu era cu putință așa ceva. Și Vis se posomorî, cunoscînd din ce în ce mai acut consecințele plecării sale în spațiu-timp, fără o pregătire completă.

Într-un foișor al palatului domnesc, voievodul Vlad scormonea mulțimea cu privirile sale ca două raze de laser, izbucnite din ochii mari și negri, de sub sprîncenele arcuite dens, deasupra nasului lung și drept, perpendicular pe mustața dreaptă și neagră. O stea în opt colțuri, fixată pe tivul de pietre prețioase al căciulii conice, parcă lumina și mai mult privirea ascuțită a voievodului implacabil. Vis îl privi cu multă simpatie și ar fi stat de vorbă cu el, dar numai pădurea de țepi însîngerate îl făcu să-și schimbe dorința. Hotărî să se plimbe însă în jurul acestui palat destul de modest pentru un conducător așa de aspru, iar cînd trecu prin mulțime, uitîndu-se curios pretutindeni, cineva îi puse o mînă grea pe umăr și răcni :

— Iacă iscoada turcească unde-mi fu !

Vis își pierdu o clipă cumpătul, uitînd cine e și de unde vine. Apoi își dete seama de primejdie. În

fracțiunea de secundă care-i mai rămăsese pentru deliberare se gîndi că e totuși destul de trist să vii dintr-o lume atît de evoluată și să nu ai alt mijloc de apărare decît dispariția lașă în spațiul-timp. Putea să se facă nevăzut oricînd, fără consecințe, dar nu i se mai păru interesant, ba dimpotrivă, acum ar fi dorit o convorbire chiar cu voievodul Vlad Țepeș. Pricepuse că în astfel de împrejurări țeapa acestui om cu ochi fierbinți nu putea fi un fapt involutiv, de vreme ce urmărea un progres. Voievodului poate că nu i se recomandaseră alte mijloace sau nu le avea nici măcar epoca...

Vis se întoarse zîmbitor spre cel care-l apucase de umăr și poate că privirea sa tînără și curată îl înduplecă pe voinicul suspicios, care îl lăsă. Vis făcu cîțiva pași prin mulțime către pridvorul palatului. Țepeș îl zări și-i făcu semn să vină. Vis se apropie de voievod. Oamenii trași în țeapă probabil muriseră.

— Ești iscoadă ? îl întrebă Țepeș privindu-l tăios, apoi adăugă rîzînd rece : Nu prea pari.

Vis nu știa ce înseamnă iscoadă ; intui numai că e ceva rău, ceva ce nu place oamenilor cinstiți. Răspunse cu greutate, creînd iluzia că vorbește :

— Nu.

— De unde vii ? zise Țepeș.

Se gîndi să spună adevărul, dar renunță numaidecît și comunică alt adevăr, mai recent :

— Am zugrăvit biserici sîrbești.

Voievodul clătină din cap, cercetîndu-i îmbrăcămintea nefirească și Vis pricepu, dar acum nu mai era nimic de făcut. Trecu la alt subiect.

— Mă gîndeam, zise Vis, că se pot schimba obiceiurile rele și fără omor... fără *asta !* și arătă o țeapă.

Ţepeş ridică din umeri, sugerîndu-i că s-a plictisit şi făcu un pas în lături, ca să se mişte. Era un temperament stăpînit, deşi nervos. Cineva de lîngă el, probabil un consilier, zise în locul lui :

— Îndrăzneala ta e primejdioasă, străine !

— Încercaţi o dată şi fără omor, zise Vis. Poate izbutiţi.

Ţepeş se supără, iar sfetnicul, înţelegînd lucrurile în felul său, făcu un semn şi doi bărbaţi se năpustiră asupra tînărului pelerin şi-l apucară de braţe.

— Este o ţeapă nefolosită, doamne! zise sfetnicul.

Dar Vis nu mai voi să rişte. El ştia că, ucis oriunde, nu s-ar mai fi putut întoarce în timpul său şi ar fi murit în timp străin. Se încordă şi se topi în mîinile paznicilor uluiţi. Un murmur străbătu gloata. Boierii din pridvor se cruciră. Numai Vlad Ţepeş zîmbi.

— Al naibii drac ! zise voievodul, apoi se gîndi la pericolul turcesc.

Vis se recompuse într-un mare oraş cu coloane şi statui. Nu-i fu greu să recunoască ţara pe care o mai vizitase, deşi în alt secol : Egiptul faraonic. Află că în limba unui grec, cu care se întîlnise chiar de la început, oraşul se numea Memphis. Localnicii îi spuneau însă altfel, cine ştie cum. Grecul îl privi ţintă şi deodată sări la el şi îl cuprinse în braţe, spunîndu-i că îl cunoaşte. Vis îşi aminti de pe cînd fusese în insula Creta de unde abia scăpase de furia mulţimii, că după o încercare a sa de hipnoză soldată cu două victime nedorite, mulţimea îl blestemase numindu-l vasilisc.

— Tu eşti vrăjitorul care ucide cu privirea ! îi spuse grecul rîzînd cu intimitate. Mă bucur că ai scăpat de cretani. Atunci l-ai omorît chiar pe duşmanul meu, aşa că te voi sluji.

Vis rămase contrariat. Ce putea să facă pentru el grecul acesta ?

— Cum să mă slujeşti ? îl întrebă Vis.

— Simt, zise grecul, că vrei să rămîi la Memphis. Aici e bine de noi : lumea iubeşte vrăjile şi ghicitul. Tu ştii multe. Eu am aur şi o casă. Stai la mine, eu alerg pentru toate, tu tălmăceşti vise...

— Cum să tălmăcesc vise ? întrebă Vis.

— Nu te preface, pe Apollon ! Oamenii îţi mărturisesc ce li s-a arătat în vis şi tu tălmăceşti. Tu eşti omul ales de zei. Cum te cheamă ?

Vis se gîndi să spună că-l cheamă Vis 91 077 Indigo $^1/_2$ n, dar renunţă numaidecît şi surîzînd zise într-o doară primul nume auzit în Creta:

— Rhino.

— Foarte bine ! strigă grecul, îl luă de mînă şi-l trase după sine pe nişte ulicioare strîmte, printre case de lut cu pereţi orbi, pînă îl băgă într-una mai înaltă şi mai încăpătoare, care era a sa. Grecul chemă un sclav şi-i porunci să scrie frumos pe o scîndură nişte semne ciudate de păsări, şerpi, chei, frînghii şi altele asemenea, apoi admiră scîndura cîteva clipe şi i-o dete sclavului s-o atîrne deasupra porţii. Vis se duse să vadă ce este, iar grecul îi citi plin de satisfacţie :

— „Eu, Rhino din Creta, la porunca zeilor, tălmăcesc vise".

Apoi îi arătă un scaun sculptat, acoperit cu o blană de animal, în care Vis socoti că recunoaşte leopardul, şi-l pofti să se aşeze. Şi astfel viaţa lui Rhino începu amuzant la Memphis.

Trecură zile şi săptămîni sau luni. Rhino era respectat, grecul era mereu plin de încîntare şi aur, Rhino nu dorea aur şi mînca puţin. Dar de la o vreme Rhino se plictisi şi redeveni iarăşi Vis. Plecă din Memphis şi făcu un salt de 28 de secole pînă în

insula cețoasă locuită de un popor numit englez. De astă dată se hotărî să-și păstreze autonomia absolută și să se dedice științei, atîta cît l-ar fi ținut răbdarea. Își procură chiar haine de epocă și o locuință. Meditînd la destinul său secret, se numi Petru Pelerinul și se apropie, dintre toți, de un singur om pe care-l chema Roger Bacon, om învățat și plin de forțe intuitive în care lui Vis i se păru că deslușește un contact, poate incidental, poate periodic, cu niște rațiuni din afara planetei. Se scurseră ani fructuoși și plăcuți, iar Petru Pelerinul fu de mai multe ori gata să uite de persoana lui Vis. Simțea că pe altă cale decît generația sa, o cale grea dar interesantă, o cale primejdioasă și nesigură dar atrăgătoare, se apropiase de maturitatea abandonată în toamna aurie a anului 9966.

Venind o dată în vizită la învățatul său prieten Roger Bacon, se opri în anticameră, căci acela vorbea cuiva despre el.

— Nu vi se pare misterios acest Petru ? întreba vocea necunoscută. Tace cam mult, e retras. Ce poate gîndi ?...

— Petru, zise Roger Bacon cu admirație, nu se preocupă de cuvîntări și bătălii verbale ; el se consacră lucrărilor înțelepciunii în care-și găsește liniștea.

„Adevărat, se gîndi Vis, ca să nu stau degeaba le-am arătat cîte am putut să-mi aduc aminte. De pildă magnetismul..."

— Totuși, cine poate fi el ? spuse vocea necunoscută. Și de unde vine ? !

— De la Maricourt ! repetă Roger Bacon ceea ce auzise și el. Dar pentru noi mai însemnată este Scrisoarea despre magnet, pe care a publicat-o acum trei ani, în 1269.

— Şi credeţi, sir, că nu ascunde gînduri tainice în învăţătura lui sau este într-atîta de învăţat cît pare? spuse vocea necunoscutului trecînd la un ton mai perfid.

— El, zise Roger Bacon cu glas liniştit, cunoaşte din experiment ştiinţele naturii, precum şi medicamentele şi alchimia şi toate lucrurile din cer sau de pe pămînt...

Vis zîmbi. Anticamera era goală, aşa că putea zîmbi în voie. Ce ştia el la urma urmei, dacă nu era în stare nici măcar să-şi dirijeze precis impulsurile elementare pentru a nimeri fie şi în secolul, dacă nu chiar în anul dorit ? Plecase prea devreme în această călătorie riscantă, fusese pe rînd vasilisc şi ghicitorul Rhino, hoţ involuntar la Uppsala şi zugrav de biserici sîrbeşti, scrib în legiunea romană XIII Gemina care cucerea teritoriul dacic, martor al nebuniei cruciaţilor, asistase la înmormîntări de faraoni şi vorbise cu domnitori dunăreni, trecuse de la asin la elicopter şi de la limuzină la quadrigă. Din toate cîte puţin, adică mai nimic. Iar acuma se sălăşluia pe furiş în sufletul său teama că nici nu va mai şti cum să se întoarcă în acea toamnă aurie din care plecase. Aşadar va fi sortit sau să-şi sfîrşească zilele aici, printre aceşti medievali pentru care orice fleac este înţelepciune şi oricare fenomen natural un fapt diavolesc, sau să colinde pînă la istovire spaţiul-timp, mereu la întîmplare şi mereu ca un hoinar fără căpătîi şi identitate (ah, el care era Indigo, fie şi $^1/_2$ n...), pînă se va consuma substanţa cea mai nobilă din existenţa sa.

Dar auzi din nou vocea lui Roger Bacon, care sfîrşea tot despre el altă frază :

— ...a cercetat magia şi ghicitul babelor, farmecele lor şi ale tuturor magilor, ca şi trucurile şi iluziile la care se pricep scamatorii. (Vis rîse în sinea

sa de candoarea acestui bătrîn prieten, în care paradoxul mai amesteca superstiţia cu ştiinţa.) Cum însă onorurile şi recompensele l-ar stingheri în munca lui experimentală măreaţă, el le dispreţuieşte ! mai zise învăţatul englez.

Vis se ruşină. Bineînţeles că onorurile erau ridicule şi inutile, iar recompensele nu ajutau pe nimeni să fie mai înţelept. Dar el nici n-a făcut nimic altceva decît să se plimbe prin vreme, înainte şi înapoi, fără nici un fel de rost.

Petru Pelerinul puse mîna pe ivărul uşii. Dar n-o deschise, părîndu-i-se absurd să intre tocmai la omul care în ciuda obiceiurilor lumii medievale lăuda cu atîta patimă dezinteresată un ins despre care nu ştia nimic. Vis împrumută de la Petru Pelerinul ruşinea umilă a omului străvechi. Lăsă braţul în jos, încă nesigur dacă va intra sau nu, şi îşi aduse iară aminte de fata zărită în anul acela care dansa ca o flacără pe comori. Şi îi fu necaz, întîia oară în lunga sa aventură cronospaţială, pe doimea necunoscutei ataşată numelui său. Sau dacă acest *n* ar fi fost măcar între nişte paranteze...

În clipa aceea Vis renunţă la Petru Pelerinul.

O secundă (era prima secundă), crezu că zăreşte fata într-o cofetărie : era la fel ca atunci, mînca un amestec rece şi semisolid din care instructorul nu le dăduse voie să guste, dar Vis gustase pe furiş, plăcîndu-i alimentul dulce şi îngheţat. Totuşi, cînd intră în cofetărie acum, văzu altă fată şi, după calendarul din perete, alt timp. Îl despărţeau de ea trei decenii, atît de puţin greşise de astă dată ! Vru să se aşeze la o măsuţă, dar două lucruri îl izbiră numaidecît : privirile oamenilor asupră-i şi banii. El rămăsese Petru Pelerinul după haine şi în buzunar avea bani britanici din veacul al treisprezecelea. Ieşi îngîndurat. Putea să dispară din nou, dar timpul în

care intrase era prea aproape de anul căutat în preajma căruia i se păru că se simte bine. Văzu un gang gol, intră și își scoase îmbrăcămintea greoaie, rămînînd tot în bluza și pantalonii lui de care nu se despărțea, iar hainele lui Petru și banii cîștigați în numele lui vru să-i arunce acolo în gang, pînă cînd o idee nouă îl lumină : rămînînd aici, îi vor trebui banii vremii. Și după un minut de nehotărîre, cu vechile veșminte pe braț, întrebă un trecător unde e muzeul de antichități. Ducîndu-se apoi într-acolo, se gîndi că învățase pînă și cum să-și procure bani. Vai, cît de mult decăzuse !

Muzeul îi cumpără și costumul vechi și pumnul de monede medievale fără să-l întrebe nimic. Așa era mai bine. Scîrbit, se întoarse în cofetăria știută și mîncă absent înghețata. Se uită în jur, ascultă conversații străine, ieși să umble pe străzi, privi cerul și orizontul marelui oraș în care poposise. Orașul era frumos, chiar dacă tot la suprafața pămîntului, încă în bătaia soarelui și a ploii, dar pe cerul lui zburau vehicule iuți, afișele anunțau aselenizări de oameni, lumea folosea automatele. Și Vis înțelese că, blestemat să rămînă cu acel sinistru $^1/_2$ n, el nu va mai putea fi aici vasilisc, Rhino din Creta sau Petru Pelerinul.

După o săptămînă de umblet în care-și cheltui toți banii căpătați la muzeu, se hotărî să se ducă la un institut academic. Ajunse ușor și pătrunse greu, pînă cînd, sfîșiat de îndoieli și sfială, vorbi cu o somitate a matematicii. Spunîndu-i fățiș adevărul, somitatea zîmbi :

— Dacă sînteți autor de anticipații e mai bine să vizitați o editură literară. Numai dacă doriți sfaturi științifice, vă putem ajuta...

Şi vestitul matematician, altminteri om foarte amabil, îl concedie cu destulă răceală.

Vis plecă să se plimbe amărît prin nişte parcuri, stătu în faţa unor havuzuri, şezu pe o bancă citind în lectură fotoconcentrată nişte reviste uitate de cineva şi mirînd o bătrînă cu viteza lecturii sale pînă cînd bătrîna spuse cuiva fără să greşească prea mult: „Astuia nu-i prea arde de citit !", apoi prinse curaj şi se duse la o instituţie pentru el incertă unde se declară naufragiat de pe o farfurie zburătoare, dar fu transportat numaidecît cu un vehicul alb la un sanatoriu de neuropatologie.

Aşadar trebuia să dispară din nou, fiindcă lumea nu-i credea nici minciuna, nici adevărul. Şi ca într-o beţie intră iarăşi în vechiul său du-te-vino prin timp, alungat parcă de un demonism neînţeles sau ademenit de cine ştie ce himeră. Stătea cel mult cîte o zi în fiecare secol unde nimerea şi pleca turburat, oamenii considerîndu-l cînd hoţ, cînd derbedeu, cînd filozof mistic, fugar cu vederi neadmise, nebun şi şarlatan.

Ajuns apoi fără veste în mileniul 100, omul acesta pentru care prezentul murise lăsîndu-l pribeag între viitor şi trecut, nimeri ruşinat într-o rezervaţie zoologică. O vreme se împăcă şi cu această situaţie ridiculă, fiindcă avea totuşi fericirea să cunoască pe omul viitorului, perfect, el însuşi nemaitemîndu-se că va trezi bănuieli, aşa cum era amestecat printre animale. El, făptura fără nume de sub cupola străvezie a rezervaţiei, nu se mai gîndi la sentimentul demnităţii care pe un Petru Pelerinul l-ar fi răscolit dureros. Timpul însă trecea şi minunata fiinţă a viitorului ale cărei fapte umpluseră Universul încă nu i se arătă. Sau nu avea el mijloace s-o vadă ? Înţelese că el, cel viitor, a ajuns antichitate. Şi o stare necunoscută lumii sale îl năpădi biruindu-i

pînă și voința. Vis se pomeni plîngînd, cum nu făcuse nici măcar Rhino din Creta.

După aceea, liniștindu-se, făcu un efort pînă la ultima limită și, înspăimîntat sau aproape îngrozit de primejdia mare, izbuti să se destrame cu o secundă înainte de a muri. Se trezi însă, spre mirarea sa, chiar în orașul și în anul în care mîncase neuitata înghețată. Nu avea de ales. Își aminti totul și se duse la o editură propunînd o carte de călătorii aventuroase prin spațiu-timp. I se ceru cartea, dar el minți că vrea să dea un manuscris curat. Nu se miră nimeni, ba i se puse la dispoziție o dactilografă și un contract. Șezu în fotoliul unei camere străine zece ore pe zi, certîndu-se cu dactilografa după orele de dictare. De la o vreme nici măcar nu se mai prefăcea că se uită în niște notițe imaginare, povestind de-a dreptul toate așa cum și le amintea. Manuscrisul fu gata. Cartea apăru. El era fericit că în fine se descărcase de adevăr.

Apoi se feri de lumea care-l căuta și de dactilografa care sperase să se mărite cu el. Se feri și de sine însuși. Un timp, cartea lui trecu neobservată pînă cînd cineva se trezi să-i închine un studiu, de la care se trecu rapid la organizarea unei sărbătoriri publice. Șezînd derutat la prima parte a elogiilor, Vis se gîndi o clipă să se stabilească în acest secol. Acum văzuse că diferența de concepții și de biostructură, destul de mică dacă nu vrei s-o observi, nu mai deranja pe nimeni. Firea lui, ce părea stranie, îl făcuse simpatic. Pe de altă parte se simți însă plictisit de veșnicele sale travestiuri și sforțări de acomodare. Călătorise prea mult și era în sfîrșit sătul de atîta cronospațialitate. Și totuși trebuia să mai încerce o dată să-și întîlnească fata dorită. Acolo, numai acolo avea poate să se stabilească defi-

nitiv. Şi iarăşi începu să guste plăcerea speranţei de a deveni propriul său strămoş.

Aplauzele sălii îl treziră din reverie. Privi în jur şi răsuflă uşurat : se făcuse pauză. După douăzeci de minute, festivitatea reîncepu. El asculta flegmatic, acoperit de vasul mare cu trandafiri, şi la un moment dat fu cuprins de silă şi dor. Ezită o secundă, apoi se risipi în marea timpului, lăsîndu-şi scaunul gol. Organizatorii se uitară buimăciţi unul la altul, trimiseră să-l caute la bufet, în birouri, la toaletă, pe stradă...

Dar aproape în aceeaşi secundă el şedea pe malul mării, alături de fata lui, în mijlocul anului 2000, şi începea să-i povestească istoria lui ciudată, iar fata îl asculta rîzînd cu voioşie de fantezia atît de cutezătoare. Aşa gîndea ea : o fantezie cutezătoare !

Lui Vis nu-i mai trebuia nimic. Avea totul, tocmai cînd crezuse că n-o să mai aibă nimic. Fata visată era lîngă el. În spatele lor era nisipul, în faţă marea. Ascultînd cu întîrziere strigătul unui mare poet, clipa se oprise în loc.

Dar în faţa lor, din mare sau numai de lîngă ea, ieşiră doi inşi. Vis îi văzu şi se cutremură. Auzi clar gîndul primului dintre ei :

— Vis 91 077 Indigo, 1/2 n, ai fost lăsat să te joci cît n-ai primejduit cursul istoriei.

— Sînt vinovat, gîndi el.

— Eşti vinovat ! gîndiră cei doi inşi. Cele cîteva obiecte încurcate de tine în timp sînt un joc infantil care nu modifică istoria. Cel mult sperie sau antrenează pe arheologi. Dar acum eşti gata să produci un fenomen neîngăduit : vrei să fii propriul tău strămoş.

— Şi ce s-ar întîmpla, dacă ?... gîndi Vis.

— Pleci, gîndi al doilea dintre cei doi inşi, pleci cu noi pe Planeta Exilului.

Vis se ridică în picioare apucînd fata de mînă.

— Desprinde-te de ea ! îi ceru gîndul primului dintre cei doi inşi.

Cu voinţa înfrîntă, Vis îşi descleştă mîna de pe mîna fetei. Marea vuia.

■

— Cum ai ajuns aici ? îl întrebă alt exilat.

Vis, care se împrietenise cu acesta, îi povesti.

Planeta Exilului avea aproape tot ce era necesar unei vieţi plăcute. Aici se putea recupera în laboratoare învăţătura pierdută. Exista putinţa activităţii celei mai complexe, era muzică şi algebră, erau sporturi subtile, rezervaţii ştiinţifice de animale şi plante, existau instrumente desăvîrşite pentru cercetarea universului. Numai călătoriile prin spaţiu-timp erau interzise.

— De ce eşti trist, Vis Indigo ? îl întrebă prietenul, scurtîndu-i numele în chip intim.

— Preferam să pierd totul, dar să rămîn o săptămînă pe ţărm cu ea.

— Da ! zise prietenul. De aici ai să te întorci cîndva pe planeta natală, în timpul tău, însă...

— Nu mă mai interesează ! îl întrerupse Vis. Am greşit.

— De ce ? întrebă prietenul.

Vis rupse un fir de iarbă. Zise :

— Dacă eram mai serios, mai tenace şi mai informat, cu temperamentul meu aş fi putut să mă consacru cronoplastiei, dar nu am răbdare să corectez istoria şi nici nu ştiu dacă e bine...

Planeta viselor

Mihnea Moisescu

Ultimele acorduri ale orchestroorgii electronice se topiră în pereții căptușiți cu plăci de sonorin. Mîinile lui Setin rămaseră cîteva clipe deasupra clapelor instrumentului, așteptînd parcă neliniștite ceva. Apoi lunecară moi pe genunchi.

Setin își fixă privirea pe o clapă neagră, neîndrăznind să ridice fruntea, să privească spre Mihu Constant, care stătea în fața lui, într-un fotoliu.

În sala de concerte de pe nava astrală „Icar", unde, de aproape paisprezece ani de cînd plecaseră de pe Pămînt, cosmonauții se adunau să asculte cele mai diverse compoziții, nu se aflau acum decît doi inși : „copilul stelelor" Setin și Mihu Constant, un bărbat de optzeci de ani, în plenitudinea forțelor. Nu era o vîrstă prea înaintată, pentru că media vieții Pămîntenilor în acea vreme atingea o sută douăzeci de ani.

Totuși Mihu Constant era de departe cel mai vîrstnic membru al echipajului navei „Icar".

Ochii lui mici, verzi-căprui, în care sclipea adesea o luminiță jucăușă, așa cum sclipește în ochii copiilor puși pe șotii, priveau acum cu gravitate și emoție spre băiatul voinic, cu părul și ochii de un negru pur, intens. Știa că Setin așteaptă să-i spună ceva, să facă o apreciere a compoziției pe care tocmai o ascultase, dar nu rosti, într-un tîrziu, decît :

— Te rog, mai cîntă o dată... Te rog !

Băiatul tresări, îi aruncă o scurtă privire îngrijorată, apoi, după ce își frecă ușor mîinile, cu un gest devenit reflex, dar poate mai nervos decît altă dată, degetele lungi începură să alerge pe clapele orchestroorgii.

Aripile melodiei fîlfîiră în sală, cînd cu bătăi repezi, scurte, ca ale unei păsări speriate, cînd întinzîndu-se largi, ca în zborul vulturului.

Și Mihu Constant, virtuosul interpret și marele compozitor cunoscut de toată umanitatea terestră, se lăsă învăluit, pătruns de acordurile orchestroorgii, cu o emoție pe care nu o mai încercase niciodată. Era emoția descoperirii, sau, mai bine-zis, a confirmării unui talent neobișnuit.

Cu cît muzica compusă de Setin se revărsa mai adînc în inima sa, cu atît mai ușor se transformau sunetele în imagini cunoscute și totuși inedite, care, unindu-se, creau pentru el portretul unei planete-vii, a „Planetei viselor", plămădită de imaginația lui și a băiatului în nesfîrșite discuții.

„De-ar fi ca din această lungă călătorie să n-am decît satisfacția că am descoperit și-am îndrumat primii pași ai unui talent ca Setin și tot ar fi de-ajuns, ba chiar foarte mult !" gîndi Mihu Constant...

Cu cîtă surprindere, cu cîte proteste chiar fusese întîmpinată hotărîrea sa de a lua parte la lunga expediție a navei „Icar" spre o planetă despre care se presupunea că e o planetă-vie ! Mulți nu puteau înțelege de ce un compozitor pe deplin consacrat vrea să plece într-o călătorie care îl va despărți de milioanele de admiratori, într-o călătorie din care se va întoarce — dacă se va întoarce ! — bătrîn, foarte bătrîn chiar. Mulți nu puteau înțelege și Mihu Constant nici nu încercase să le explice.

Adevărul era că el, consacratul, marele favorit al publicului, căruia i se ridicau osanale, se simțea

nemulţumit, avea convingerea că în cei peste cincizeci de ani de cînd compunea nu a dat încă o operă despre care să poată spune că-l satisface pe deplin. Multe din compoziţiile sale i se păreau învechite ; socotea că nu vor putea rezista timpului.

La un moment dat avusese senzaţia că talentul şi sufletul chiar îi ruginiseră, că nu le mai înţelege frămîntările, aspiraţiile semenilor săi — mai ales ale celor tineri — că nu le mai poate tălmăci în muzică. Asta ar fi însemnat sfîrşitul unei cariere, strălucitoare pentru alţii, dar, după părerea lui, neîncununată de opera care să poată rezista timpului.

Iată, însă, că începuseră să ţîşnească în Cosmos navele-colonii, cu ţeluri tot mai cutezătoare. Umanitatea terestră pornise marele asalt împotriva necunoscutului, pentru descoperirea cît mai multor planete-vii.

Mihu Constant simţise că ar putea să renască, să se depăşească ca artist, dacă s-ar contopi pe deplin cu acest nou şi foarte cutezător vis al oamenilor. Începuse să nutrească tot mai puternic dorinţa de a crea o vastă compoziţie despre zborul unei nave-colonii spre o îndepărtată planetă-vie, despre temerarii astronauţi şi despre planeta pe care vor poposi după ani îndelungaţi. Se convingea din ce în ce mai mult că numai participarea directă la un asemenea zbor l-ar ajuta să-şi împlinească dorinţa.

Nimeni şi nimic nu-l mai putuse opri să se îmbarce pe nava cosmică „Icar".

Încă din prima parte a zborului îşi dăduse seama că are o dispoziţie de lucru cum nu mai avusese de multă, de foare multă vreme. Plăsmuise prima parte a compoziţiei atît de mult visată, intitulînd-o „Plecarea".

Apoi, în decursul anilor, se închegase, viguroasă și de o originalitate deosebită, cea de a doua parte : „Zborul", în care încerca să oglindească mai ales frumusețea sufletească a tovarășilor săi.

Reîntinerirea lui Mihu Constant nu se reflectase numai în muzica pe care o compunea, ci și în dorința de a mai învăța o meserie, pe aceea de astrobiolog.

— Știți, copii, nu vreau să am complexe, mărturisise el odată tovarășilor săi de zbor. Voi toți cunoașteți cel puțin două meserii, iar eu, deși sînt mult mai vîrstnic decît oricare alt membru al echipajului, știu doar să cînt, să compun. Nu, așa nu mai merge !

— Dar care dintre noi n-ar vrea să uite toate cunoștințele numai ca să poată fi un compozitor ca dumneavoastră ! replicase cineva.

— Vorbe, tinere ! Nu v-ați schimba meseriile nici dacă ar fi să ajungeți un Beethoven al vremii noastre ! Căci cel puțin una dintre meseriile pe care le cunoașteți e însăși „viața" noastră. Lasă, lasă că vă știu eu ! Desigur că „viața" mea o să rămînă muzica, dar astrobiolog tot vreau să ajung. Așa că, stimate Abor, de astăzi mă consider învățăcelul tău!

Și Abor, tînărul astrobiolog al expediției, avusese de atunci un elev cît se poate de sîrguincios.

În același timp, toți cosmonauții deveniseră „învățăceii" lui Mihu Constant, care organizase o orchestră, ținea cursuri de istoria muzicii și programa audițiile muzicale, ce deveniseră, cu timpul, pentru echipajul navei, la fel de necesare ca hrana.

— Cînd vă veți întoarce pe Pămînt, fiecare dintre voi o să poată fi muzicolog, critic muzical de temut, spunea cu mare satisfacție Mihu Constant. Înseamnă că tot am fost și eu bun, în zborul ăsta, la ceva.

Dar dintre toți învățăceii, unul devenise favorit, după cinci ani de la plecarea navei de pe Terra : micul Setin, primul „copil al stelelor" născut pe „Icar".

La nașterea lui, Mihu Constant compusese poate unul din cele mai frumoase cîntece ale sale, un cîntec de leagăn. Tot el scrisese și versurile. De cîte ori nu adormise Setin mîngîiat de cîntecul pe care i-l șoptea mama lui :

„Dormi pe-un leagăn între stele,
Dormi pe-un leagăn prins de vise..."

Apoi, ca un veritabil „bunic astral", cum se autointitulase, Mihu Constant călăuzise, alături de părinții copilului, primii lui pași, se bucurase de primele lui cuvinte stîlcite, de primele versuri rostite într-o limbă pe jumătate neinteligibilă. Iar cînd Setin nici nu împlinise încă cinci ani, „bunicul" descoperise cu nespusă emoție că băiețelul poate să învețe ușor limbajul muzicii ; descoperise că are talent.

La zece ani, Setin ajunsese să cînte perfect la orchestroorga electronică, instrumentul cel mai complex și cel mai greu de „stăpînit". Dar Mihu Constant nutrea și alte ambiții și alte speranțe. Cînd socotise că băiatul era destul de „copt", se apucase să-l inițieze în tainele compoziției.

Adeseori îi vorbea și despre viața marilor muzicieni, despre pasiunea cu care lucrau.

Și băiatul se apucase să compună.

La început, micile lui bucăți erau influențate de muzica unor cunoscuți meșteri. Venise, însă, și clipa cînd Mihu Constant descoperise într-o compoziție de-a lui Setin un sîmbure cu adevărat original.

După ce ascultase compoziția aceea, mărturisise „nepoțelului" ceea ce nu mai mărturisise pînă atunci nimănui : îi explicase în amănunțime motivele care îl determinaseră să se îmbarce pe „Icar".

— Niciodată un adevărat artist nu poate fi pe deplin mulțumit cu ceea ce a făcut. Exigență și iarăși exigență cu propria ta creație ! E o deviză străveche, dar pururi valabilă. Muzică sau versuri mediocre, perfecte din punct de vedere tehnic, pot compune cu ușurință și mașinile electronice. Ele sînt capabile să imite și „stilul" marilor artiști. De aceea, în zilele noastre, un artist fără o personalitate puternică este inferior mașinilor sau, în cel mai bun caz, egal lor, deci inutil. Dar ca să rămînă original, chiar și geniul trebuie să fie totdeauna exigent cu creația sa. Totdeauna ! Să nu uiți asta, Setin !

Băiatul, impresionat, ba chiar și puțin speriat de mărturisirea și sfatul „bunicului astral", timp de aproape un an nu mai arătase nimănui nici o frază muzicală din ceea ce compunea. Îngrijorat puțin de această atitudine, Mihu Constant îi ceruse de cîteva ori să-i arate ce lucrase — știa bine că băiatul compune pe ascuns — dar Setin se eschivase, invocînd felurite motive. În schimb, insista tot mai mult să discute împreună despre planeta-vie spre care zburau.

Discuțiile acestea le inițiase Mihu Constant, atunci cînd îi spusese lui Setin cum ar dori să arate planeta pe care vor coborî : să aibă un soare adînc, o climă dulce, animale frumoase și blînde, dar mai ales o vegetație bogată, viu și divers colorată, în așa fel încît să-ți dea senzația unei „explozii de tinerețe, de bucurie".

Imaginea unei asemenea planete îi plăcuse lui Setin și căuta să vorbească din ce în ce mai des cu „bunicul" despre închipuita planetă, pe care fiecare

nouă discuţie o îmbogăţea cu alte şi alte amănunte.

Mihu Constant şi Setin plămădiseră astfel, din imaginaţie, o „planetă a viselor".

Trecuse aproape un an de cînd băiatul lucra la o compoziţie pe care n-o arătase nimănui, cînd, în ziua în care începe povestirea noastră, se rugase cu vocea sugrumată de emoţie :

— Bunicule, vino, te rog... Aş vrea să asculţi ceva...

Îl dusese în sala de concerte şi cîntase, timp de zece minute, o parte — cea care i se păruse lui mai reuşită — dintr-o compoziţie pe care o intitulase „Planeta viselor".

Mihu Constant nu făcu vreo apreciere nici după ce băiatul termină de repetat fragmentul de compoziţie. Setin arunca profesorului său priviri furişe şi-şi freca mîinile din ce în ce mai repede, din ce în ce mai tare.

— Setin, ţi-ai terminat lecţiile pe care le aveai azi ?

— Da...

— Atunci haide să trimitem un mesaj umanităţilor Universului !

Băiatul aştepta să i se spună cu totul altceva. Îngînă :

— Nu ţi-a plăcut ?

Mihu Constant ocoli răspunsul :

— Hai, vino !

Setin îl urmă fără entuziasm. Se îndreptară spre staţia de radio-emisie.

„Mesajele muzicale" sau, cum le mai numeau cei de pe „Icar" : „dialogurile muzicale cu umanităţile Universului" se născuseră dintr-o idee a lui Setin. Cu aproape un an în urmă îi spusese lui Mihu Constant :

— Știu că atunci cînd „Icar“ a plecat de pe Pămînt, oamenii recepționaseră cîteva mesaje ale altor umanități, cu care n-au putut însă să ia legătura.

— Așa-i...

— M-am gîndit la ceva : ce-ar fi să trimitem și noi, de pe navă, cîte un mesaj umanităților necunoscute ?

— Ce tot spui, băiatule ? Ce fel de mesaje ?

— Muzică, bunicule ! Cea mai frumoasă muzică a pămîntenilor !

— Așa... Să folosim „un limbaj al muzicii“... Hm... Ideea e foarte frumoasă, dar, din păcate, de nerealizat ! Ar trebui o stație de transmisie mult mai puternică decît a navei noastre, ar trebui să se anihileze toate cîmpurile magnetice pe care muzica le-ar întîlni, ca ea să poată trece. Și asta e imposibil, înțelegi și tu...

— Înțeleg, șoptise băiatul, întristîndu-se brusc.

— Unchiul Noor n-ar accepta niciodată să ne pună la dispoziție stația de radio a navei pentru un asemenea joc.

— Da... Unchiul Noor n-ar accepta...

Mihu Constant socotise că băiatul renunțase definitiv la ideea sa, dar se înșelase. Chiar a doua zi, cosmofizicianul Noor îl surprinsese pe Setin la stația de radio a navei, umblînd la aparate. Băiatul asistase de multe ori la transmisiile radio ale lui Noor, dar singur nu călcase niciodată în cabina aceea. Îi era interzis.

După primele clipe de surpriză, Noor, supărat foc, revărsase un potop de întrebări :

— Ce cauți aici ? Cum de-ai îndrăznit să umbli la aparate ? Nu știi că nimeni, în afară de comandant și de mine, n-are voie să intre singur în cabină ?

Setin, neobișnuit să i se vorbească pe un ton atît de aspru, nu fusese în stare să scoată o vorbă de dezvinovățire. O luase la fugă și se închisese în cabina sa.

Mihu Constant încercase să-i explice lui Noor purtarea băiatului :

— I-a intrat în cap să trimită umanităților extraterestre mesaje muzicale.

— Mesaje muzicale ? ! Ce năzbîtie mai e și asta ?

— Din punctul nostru de vedere, al celor maturi, e, într-adevăr, o copilărie, o „năzbîtie", cum ziceai. Dar pentru el... Ideea în sine e chiar foarte frumoasă... Un limbaj al muzicii ar putea fi pe înțelesul oricărei ființe cugetătoare cu o civilizație avansată. Imaginează-ți : o mare compoziție, sau un fragment dintr-o mare compoziție de Beethoven, Enescu, sau dintr-o compoziție a unui modern, a lui Van, de pildă, ar fi auzit de „Ei !" Ascultîndu-l, e imposibil să nu gîndească : „O muzică atît de măreață, atît de minunată, nu poate fi compusă decît de niște ființe minunate !" Numai pentru un astfel de gînd și tot ar merita să transmitem muzica în Cosmos !

Mihu Constant vorbise cu înflăcărare, ca să-l apere pe Setin, dar și pentru că ideea îl fermeca, deși o socotea o copilărie.

După o tăcere încordată, cosmofizicianul începuse să dea din mîini, cum făcea de obicei atunci cînd era agitat, și să bombăne :

— Fleacuri... Utopii...

Cîteva zile nu se mai putuse discuta cu el. Părea supărat și în același timp foarte preocupat de ceva. Setin se dusese să-i ceară iertare, dar, după ce-l ascultase absent, Noor îi întoarse spatele, mormăind : „Limbaj muzical... Hm ! Limbaj muzical..."

Apoi, o săptămînă stătuse închis aproape tot timpul în cabina stației radio. Nimeni nu știa ce face.

Într-o dimineață, cu totul pe neașteptate, îi spusese lui Setin :

— Alege cîteva compoziții din cele mai frumoase și vino cu ele la mine ! Invită-l și pe Mihu Constant !

Băiatul nu înțelesese ce urmărea Noor, dar se grăbise să-i facă pe voie.

Cînd Setin și compozitorul pătrunseseră în cabina-radio, Noor îi întîmpinase cu întrebarea :

— Cu ce compoziție facem inaugurarea ?

— Ce inaugurare ? întrebă Mihu Constant, deși bănuia ceva.

— Inaugurarea jocului ăluia trăsnit... născocit de Setin... Să-i zicem... „Dialogul muzical cu umanitățile extraterestre !"

Băiatului parcă nu-i venea să creadă ce aude :

— Cum ? Vreți într-adevăr să...

— Altfel de ce-aș fi lucrat atîtea zile să triplez puterea de emisie a stației ? ! Ideea e așa de frumoasă, încît încerc să uit că nu e decît o copilărie ! Și, la urma urmei... ar fi chiar exclus ca o navă cosmică a altei umanități, zburînd la fel de departe de planeta lor, cum zburăm noi de Pămînt, să fie aproximativ aproape de „Icar" și să recepționeze muzica pe care o transmitem ? Poate că... poate că nu-i atît de imposibil pe cît pare... În orice caz, merită să încercăm !

De atunci, „dialogurile muzicale cu umanitățile Universului" aveau loc de două ori pe săptămînă, în zile fixe...

Noor fu foarte surprins acum, cînd Mihu Constant îl rugă să facă iarăși o emisie în Cosmos, deși chiar în ajun transmiseseră Enescu și Bach.

— De ce acest „supliment", maestre ?

— Pentru că azi e o zi deosebită. O zi pe care vreau să o sărbătorim în felul acesta !

— O zi deosebită ? Nu înţeleg.

— O să înţelegi deseară şi tu, şi ceilalţi, cînd Setin o să ne cînte ceva cu totul aparte. Acum te rog să transmiţi „Eroica“ lui Beethoven. Te rog !

„Bunicul“ ştia că „Eroica“ era bucata care îl impresiona cel mai puternic pe Setin.

În timp ce muzica se revărsa atît în cabina unde se afla emiţătorul-radio, cît şi în afara navei, luîndu-şi zborul spre cine ştie ce puncte ale Universului, Mihu Constant îi şopti lui Setin :

— Băiatule, dragă băiatule... Cred, sînt convins că nu va trece multă vreme şi muzica pe care o vei compune va fi transmisă într-un astfel de „dialog muzical cu umanităţile Universului“.

Setin înţelese că era cea mai mare laudă pe care „bunicul“ o putea aduce compoziţiei sale, fragmentului din „Planeta viselor“.

O nemărginită bucurie îi năvăli în inimă, şi bucuria îi turnă parcă argint viu în vine. Alergă în sala de gimnastică, întrerupse gravitaţia artificială şi, cu trupul devenit deodată uşor ca un fulg, începu să facă salturi fantastice, să zboare de la un perete la altul, repetînd în gînd aceleaşi cuvinte, cîntîndu-le pe un crîmpei de melodie improvizată chiar atunci : „Şi muzica mea va porni într-o zi spre toate colţurile Universului... Va porni într-o zi... Va porni...“

Mai erau puţine zile pînă cînd „Icar“ să atingă ţinta călătoriei. Ultimele analize spectrale dovedeau că zborul nu fusese zadarnic : vor coborî, într-adevăr, pe o planetă-vie.

— O să studiez plantele cu competenţa unui cosmobiolog de prim rang ! se lăuda, în glumă, Mihu Constant. Voi transforma apoi fiecare frunză, fie-

care floare în note muzicale care vor închega ultima parte a compoziției mele : „Planeta-vie !“ Sînt nerăbdător ca un copil care așteaptă o jucărie de mult dorită și am o dispoziție de lucru cum nu știu să mai fi avut vreodată !

— Bunicule, oare planeta o fi chiar cum ne-am închipuit-o noi ? întrebă Setin.

— Ei, poate că unele amănunte or să difere, dar, în general, trebuie să fie cum am visat-o, cum ți-ai imaginat-o tu cînd ai compus fragmentul acela din „Planeta viselor“. În special vegetația o să ne întîmpine atît de bogată, încît oriunde vom privi o să ni se pară că auzim un chiot de bucurie al vieții. Uite, eu parcă aud de pe acum acest chiot și de asta mă simt tînăr și vesel ca un ied care zburdă primăvara pe tăpșane.

Dar numai cu trei zile înainte de a intra în „hibernarea“ obligatorie în timpul frînării, adică cu cincisprezece zile înaintea descinderii navei pe planeta-vie, Mihu Constant începu să se simtă rău. Tocmai discuta cu Noor despre perspectivele motoarelor gravitaționale, cînd simți cum corpul începe să-i împietrească parcă încet, progresiv, de la labele picioarelor pînă în creștetul capului. Era o senzație pe care o mai încercase cîndva, dar pe care o uitase, sau, mai bine-zis, își impusese să o uite. Acum fu, însă, silit cu brutalitate să și-o reamintească.

Senzația de împietrire dură numai două minute. După cîteva ore se repetă însă. De data asta, compozitorul se adresă medicului navei, dar nu ca să-l întrebe ce însemnau cele două crize, pentru că știa precis că ele sînt preludiul unui sfîrșit inevitabil, că sînt simptomele „bolii radiației necruțătoare“, care recidiva.

În tinerețe, Mihu Constant luase parte la zborul unei nave în afara sistemului solar A.I. Nava avusese neșansa de a trece prin apropierea unei comete, numită ulterior „Vipera", care transmitea o radiație capabilă să pătrundă prin învelișul de protecție al navelor din acele timpuri.

„Vipera" mai iradiase și alți cosmonauți, din alte nave, și boala provocată se manifesta totdeauna la fel : senzații din ce în ce mai dese de împietrire, apoi o atrofiere a tuturor simțurilor pe timp de circa o lună. Bolnavul se vindeca după aceea aparent complet, dar peste ani, boala recidiva, avînd aceleași simptome ca și prima oară, doar că odată cu pierderea totală a simțurilor se curma acum, inevitabil, și firul vieții. Pînă la plecarea navei „Icar" de pe Pămînt, medicina rămăsese neputincioasă în fața acestei boli, a cărei evoluție nu putea fi cu nimic împiedicată, sau măcar încetinită, nici în prima și nici în a doua ei fază, cea de recidivă.

Mihu Constant știa perfect toate acestea și cînd se adresă medicului îl întrebă doar :

— Spune-mi, te rog, cît crezi că mai am de trăit ? Sau, mai precis, cînd crezi că mi se vor atrofia complet simțurile ? Pentru că, pe urmă, oricît timp aș mai respira, viu tot n-o să mai fiu ! Poate că m-aș împăca cu gîndul că trebuie să mor — în măsura în care se poate împăca un om cu așa ceva ! — dacă aș ști că îmi mai rămîne răgazul să-mi termin compoziția, după ce vom coborî pe planeta-vie. Oare o să am acest răgaz ? Ce crezi ? Dar să-mi spui adevărul, bărbătește, ca între cosmonauți !

— N-aș putea să vă răspund precis... Cînd recidivează, „boala radiației necruțătoare" poate avea perioade de evoluție diferite, de la organism la organism. Dumneavoastră aveți un organism foarte viguros, așa că... ați putea trăi încă destul de mult...

— Mult ? Ce înseamnă „mult“ în cazul ăsta ? Trei săptămîni ? O lună ?

— Poate... şi mai mult... Depinde cu ce intensitate aţi fost iradiat atunci...

— Blestemată fie „Vipera“ în vecii vecilor ! izbucni Mihu Constant, într-un fel care nu-i era deloc propriu. De-ar fi ca omenirea să-mi poată împlini ultima dorinţă, i-aş cere să dezagrege această haimana cu coadă, din pricina căreia poate că n-o să-mi termin niciodată compoziţia care speram că ar fi meritat, într-adevăr, să rămînă moştenire oamenilor... Dar nu ! Voi înfrunta „boala necruţătoare“. Voi coborî pe planeta-vie, o voi cunoaşte cu toate simţurile treze şi mai ascuţite ca oricînd, apoi voi munci clipă de clipă şi tot îmi voi termina compoziţia înainte de a deveni un cadavru care respiră !

După aceea, timp de două zile, Mihu Constant şi Setin discutară iarăşi despre „Planeta viselor“.

— Aş vrea să găsim acolo şi nişte flori asemănătoare trandafirilor, de un roşu aprins, strălucitor. Trandafirii sînt cele mai nobile flori pe care le cunosc, Setin... Pe „Planeta viselor“ nu se poate să nu existe nişte flori care să le semene.

Iată însă că, după ce se treziră din „hibernare“ şi coborîră pe planeta-vie, Mihu Constant şi Setin avură o mare decepţie : e drept că planeta era învăluită într-o atmosferă respirabilă, că avea climă blîndă, animale gingaşe şi inofensive, dar vegetaţia nu era nici pe departe cea pe care o doriseră ei. În locul unor plante luxuriante, feeric colorate, care să pară „un chiot de bucurie a vieţii“, găsiră copaci piperniciţi ce dădeau impresia că abia pot supravieţui, o iarbă rară, gălbuie, iar florile, cu culori palide, bolnăvicioase, nu aveau vlagă să-şi înalţe capetele spre cer, îşi tîrau tulpinile pe sol.

După trezirea din „hibernare", crizele de „împietrire" îl chinuiau din ce în ce mai des și mai îndelung pe Mihu Constant. Și, încetul cu încetul, un prim simț, cel tactil, începu să i se atrofieze.

— Mai bine aș fi orbit înainte de a ajunge pe planeta asta, spuse odată Mihu cosmobiologului Abor. Atunci poate că voi v-ați fi îndurat să mă mințiți, poate mi-ați fi spus că aici e cea mai feerică vegetație pe care ați văzut-o vreodată și mi-ați fi descris-o chiar în amănunțime, iar eu v-aș fi crezut. Ar fi fost o minciună binecuvîntată, care m-ar fi ajutat, poate, să-mi adun forțele, să-mi retrezesc entuziasmul și să creez ultima parte a compoziției. Dar ochii văd încă bine și ceea ce văd mă decepționează și din pricina decepției nu mai găsesc puteri să lupt împotriva bolii, să compun. De fapt, ce să cînt ? O lume cu înfățișare bolnavă ? ! Nu asta am dorit !...

În a treia dimineață de la descinderea navei pe planetă, Setin dispăru pe neașteptate. Își luase zborul cu un rachetoplan, fără să anunțe pe cineva. Știa că i s-ar fi interzis un asemenea zbor, că i s-ar fi recomandat să aibă răbdare pînă se vor organiza expediții sistematice, dar nu mai putea să aibă răbdare. Spera să găsească, totuși, un loc unde vegetația să fie măcar în parte așa cum și-o imaginau el și Mihu Constant, atunci cînd vorbeau despre „Planeta viselor" și acolo să-l ducă cît mai grabnic pe „bunicul cosmic". Dar vegetația pe care o întîlni — deși destul de diversă — avea pretutindeni același aspect : era firavă și parcă stoarsă de vlagă, gata să se usuce.

După această „explorare clandestină", drept pedeapsă, i se interzise să ia parte, o bucată de vreme, la vreo expediție.

— Nici nu mă mai interesează planeta asta, care, într-un fel, m-a înşelat şi pe mine şi pe bunicul, ne-a înşelat aşteptările, visele ! mărturisi Setin tatălui său.

Repeta, de fapt, într-o altă formă, o frază spusă de Mihu Constant. Adevărul era, însă, că dorea să rămînă cît mai mult alături de compozitor, căruia picioarele îi paralizaseră aproape cu totul.

Nu departe de navă, într-o mică poiană înconjurată de copaci piperniciţi şi presărată cu flori mici, palide, băiatul aranjase o „sală de concert în aer liber". Cîteva fotolii, un stereomagnetofon şi o orchestroorgă formau inventarul „sălii".

Setin îl ajuta zilnic pe Mihu Constant să vină în poiana aceea şi rămîneau acolo ore în şir. Ascultau concerte imprimate, alteori cînta băiatul, sau Mihu Constant îşi ţinea lecţiile de compoziţie. Căuta să-i dezvăluie „nepotului" toate, absolut toate cunoştinţele sale pe care încă nu apucase să i le împărtăşească. Socotea că e singurul rost al zilelor pe care le mai avea de trăit, pentru că era convins, mai mult ca oricînd, că descoperirea şi îndrumarea talentului excepţional al lui Setin rămînea probabil cea mai importantă „operă" a vieţii sale, mai ales acum cînd ştia precis că marea sa compoziţie despre zborul navei „Icar" nu va fi niciodată terminată.

— Setin, tu ai mai compus ceva din „Planeta viselor" ? îl întrebă într-o zi.

— Nu, bunicule. Nu pot. Oricît am încercat... acum nu mai pot să lucrez.

— Înţeleg. Da, realitatea s-a dovedit altfel decît planeta pe care o plăsmuise imaginaţia noastră. Totuşi, va trebui să continui compoziţia, să o termini... poate mai tîrziu... poate chiar mult mai tîrziu. Dar să nu renunţi la ea ! Să nu renunţi la nici un vis

făurit cu ochii deschiși, băiatule. Mai ales că tu ai încă timp să întîlnești aievea „Planeta viselor"... Dar pînă acum nu te-am întrebat : ce meserie vrei să înveți ? Vei fi, desigur, în primul rînd muzician, compozitor, totuși va trebui neapărat să mai cunoști o meserie, ca să poți fi cît mai folositor într-o viitoare expediție cosmică. Pentru că vei dori să mai participi și la alte expediții, nu-i așa ?

— Se-nțelege, bunicule ! Doar sînt un „copil al stelelor"... Aș vrea să fiu cosmobiolog, ca dumneata.

— Ei, ca mine ! E drept că în timpul zborului am învățat ceva de la Abor, dar nu mă pot considera decît un cosmobiolog amator. Tu, însă... Ceilalți „unchi cosmici", care-ți sînt profesori, spun că ai putea deveni nu numai un bun muzician, ci și un priceput om de știință. Și, dacă poți, trebuie să devii ! De fapt, în vremea noastră orice artist trebuie să fie la curent cu nenumăratele victorii ale științei. Altfel și arta lui are de suferit, așa cred eu !

Într-a șaisprezecea zi de la sosirea pe planeta-vie, Setin o întîlni pe Aria în apropierea navei.

Aria, o fetiță de cinci ani, ținea în mînă un buchețel de flori și, țopăind într-un picior, cînta cît o ținea gura un cîntec-joc :

— *De zîmbești îți dau o floare,*
De-ai să cînți îți dau o floare !...

Zărindu-l pe Setin, socoti că și-a găsit un tovarăș de joacă și se apropie de el, repetînd cîntecul. Băiatul tocmai voia să-i spună că nu-i arde nici de cîntat și nici de dansat, cînd zări floarea pe care i-o întindea Aria. Semăna cu multe alte flori de pe planetă, dar era mai mare și culoarea mov o avea mult mai vie.

Cu un gest brusc, Setin luă buchețelul. Aproape toate florile acelea erau mai mari și mai viu colorate decît florile obișnuite, pe care le cunoștea acum destul de bine.

Fetița începu să scîncească :

— Dă-mi înapoi floricelele ! Eu le-am cules ! Sînt ale mele !

— Sigur, sigur, Aria ! Ia-le înapoi, nu te supăra. Dar spune-mi, te rog, unde ai găsit florile astea frumoase ? !

— Acolo unde stai tu mereu cu bunicul Mihu și cînți.

— Nu se poate !

— Ba da ! Du-te și vezi ! Mai sînt și alte floricele frumoase.

Setin o rupse la goană spre poiana din care făcuse o „sală de concert în aer liber". Cînd ajunse, privi cu atenție în jur.

Într-adevăr, florile din poiană erau mai mari decît cele obișnuite, decît fuseseră înainte. Mai ales cîteva, din apropierea orchestroorgii și a locului unde se afla stereomagnetofonul, crescuseră vizibil și culorile lor deveniseră mult mai vii. Și iarba parcă se îndesise, părea mai viguroasă. La fel și frunzele copacilor.

„Ce s-o fi întîmplat aici ? se întrebă Setin, buimăcit. Trebuie să-l anunț imediat pe unchiul Abor !"

Peste cîteva minute se întoarse în poiană împreună cu astrobiologul. Abor cercetă atent florile, iarba, apoi copacii :

— Și crengile copacilor au crescut. Se cunoaște bine că au avut o perioadă de creștere mult mai rapidă decît cea normală. Culoarea deosebită, mai deschisă, a cojii, stă mărturie.

— Dar cum de s-a întîmplat asta aşa... dintr-o dată ?

— Nu s-a întîmplat dintr-o dată, ci în decurs de mai multe zile.

— Atunci de ce n-am observat ? Doar vin mereu aici !

— Tocmai pentru că vii adesea, te-ai obişnuit atît de mult cu locul încît aproape nici nu-l mai priveşti. Iată de ce n-ai observat schimbările.

— Dar care e cauza fenomenului ăstuia extraordinar ? !

— Hm... N-aş putea încă să-ţi spun... Aş lansa totuşi o ipoteză, dar...

— Ce ipoteză ? !

— Dar e prematur să o lansez ! Trebuie să mă ajuţi să facem nişte experienţe... Vrei ? !

— Sigur !

— Te rog să selecţionezi nişte benzi cu cele mai măreţe compoziţii ale pămîntenilor. Sper că experienţele pe care le vom face or să merite această cinste !

Abor alese trei locuri nu prea depărtate de navă, unde i se păru că vegetaţia era mai variată şi, ajutat de Setin, instală acolo cîteva amplificatoare sonore legate de cîte un stereomagnetofon. Stereomagnetofoanele transmiseră apoi zi şi noapte, fără oprire, muzica anticilor Beethoven, Bach, Liszt, Enescu şi a altor mari compozitori mai vechi sau moderni.

Abor nu voia să spună nici celorlalţi cosmonauţi care era scopul acelor transmisiuni muzicale. Băiatul avea însă o bănuială.

În a şasea zi de la începerea „experienţei misterioase", în timp ce se afla cu „unchiul cosmic" lîngă

unul dintre cele trei stereomagnetofoane, Setin exclamă, privind în jur :

— Acum totu-i clar ! Uite ce mult au crescut și florile, și iarba. Florile și plantele de acolo și-au dezlipit tulpinile de sol, încep să și le înalțe spre cer ! Muzica a făcut năzdrăvănia asta, nu-i așa, unchiule Abor ? Voiai să verifici, cu experiența dumitale, puterea muzicii asupra plantelor, nu-i așa ? !

— Da. Și se pare că ipoteza mea nu a fost greșită. Muzica stimulează creșterea plantelor de pe această planetă.

— Extraordinar !

— Într-adevăr, ceva e extraordinar, dar nu fenomenul în sine, care e binecunoscut și pe Pământ. Se știe de multă, de foarte multă vreme că muzica poate stimula creșterea diferitelor plante de pe Terra. Undele sonore influențează fotosinteza. Încă de pe la mijlocul secolului XX s-au făcut în India numeroase experiențe în legătură cu acțiunea undelor sonore asupra dezvoltării plantelor. Experiențele au continuat, s-au intensificat și în alte părți. Totuși, din punct de vedere practic, metoda s-a dovedit puțin eficace. Stimularea creșterii prin muzică era destul de limitată și s-au găsit multe alte metode mai fructuoase pentru dezvoltarea rapidă a plantelor terestre. Pe planeta asta, plantele par să fie însă excepțional de „melomane". Viteza cu care cresc influențate de muzică e, într-adevăr, extraordinară !

— Să-i spunem bunicului Mihu ! exclamă Setin. Ce mult o să se bucure !

— Nu ! Mai ai răbdare cîteva zile.

— Cîteva zile ? ! Dar dacă în timpul ăsta își va pierde toate simțurile ? ! Știi doar că de ieri și-a pierdut și simțul olfactiv.

— Am vorbit cu medicul. Mi-a spus că văzul și auzul i se vor atrofia ultimele, peste cel puțin douăsprezece zile... Să mai așteptăm, să mai lăsăm plantele să crească, în așa fel încît surpriza și bucuria pe care o să le aibă bătrînul să fie și mai mari.

Peste alte șase zile, Mihu Constant fu dus cu un rachetoplan la unul dintre locurile unde fuseseră instalate stereomagnetofoanele, zone pe care Setin le numise „oazele muzicii". În acele „oaze" vegetația devenise complet de nerecunoscut, de parcă ar fi fost de pe altă planetă. Schimbarea nu consta numai în creșterea de-a dreptul extraordinară, ci și în alte caracteristici, pe care plantele le avuseseră, desigur, de la bun început, dar abia acum se amplificaseră în așa măsură încît puteau fi sesizate.

Florile, de pildă, căpătaseră nuanțe atît de intense încît păreau niște mici reflectoare de lumină colorată. Multe dintre ele împrăștiau acum un miros nespus de plăcut, care îmbălsăma aerul pe o mare distanță în jur.

Iarba, deasă ca peria, viguroasă, avea o culoare verde-aurie, strălucitoare și sclipea sub lumina soarelui ca mii de cioburi de oglinzi.

Alte plante, înainte minuscule, crescînd, luaseră forme atît de diverse, de complexe, încît păreau niște dantele împletite cu o neînchipuită măiestrie și imaginație.

Toți copacii care intraseră în „zona de influență a muzicii" își priveau frații mai depărtați, cu care fuseseră, pînă de curînd, egali, „de sus". Se înălțaseră și porțiunea crengilor crescută sub influența muzicii era dreaptă, netedă. Frunzele, dezvoltîndu-se și ele, deveniseră argintii ca ale mestecenilor terestri.

Mihu Constant, căruia nu i se dezvăluise secretul „oazelor muzicii", crezuse la început că Abor și Setin descoperiseră acele locuri cu vegetație feerică așa cum le vedea el acum.

— Minunat ! Într-adevăr minunat ! îngînă după ce coborîseră în prima „oază". Păcat că vegetația asta se întinde pe o suprafață atît de mică !... Dar care e explicația că în acest loc plantele sînt cu totul altfel dezvoltate decît în jur ? Solul e deosebit ? De ce, Abor ? Ai cercetat ?

— Am cercetat ! Cauza acestei dezvoltări e... muzica !

— Muzica ? Nu înțeleg !

Abor îi vorbi despre experiența pe care o făcuse și deși fenomenul de stimulare a creșterii plantelor prin muzică îi era de mult cunoscut lui Mihu Constant, el nu se putea abține să exclame după fiecare frază a cosmobiologului :

— Extraordinar ! Extraordinar !

Iar cînd totul i se clarifică, spuse cu o uimire amestecată cu bucuria care îl înăbușea parcă :

— Înseamnă că fața planetei se va putea schimba cu totul ! Și asta o va face muzica ! Muzica ! Nu-i așa, Abor ? Se vor instala pe planetă mii de amplificatoare sonore, și cea mai măreață muzică a pămîntenilor va îmbrățișa această lume. Va fi o îmbrățișare generatoare de energii uriașe, care vor transforma planeta într-o grădină de basm ! Nu-i așa, Abor ?

Prins de entuziasmul și emoția lui Mihu Constant, cosmobiologul se grăbi să-l aprobe :

— E foarte, foarte posibil tot ce spuneți ! Da, e foarte posibil !

— Setin ! Auzi, băiatule ? Totuși, planeta nu ne-a înșelat ! Ea aștepta doar muzica pămîntenilor ca să

poată deveni cum ne-am imaginat-o ! Da, ea este, totuşi, „Planeta viselor“ !

— Şi pe „Planeta viselor“ cresc, aşa cum ai dorit, flori asemenea trandafirilor de pe Pămînt. Uită-te, bunicule !

Setin îi întinse o floare din „oaza muzicii“, o floare cu cîteva rînduri de petale suprapuse, roşie ca sîngele, care semăna, într-adevăr, cu un trandafir.

Mihu Constant luă floarea, o privi îndelung şi scăpă un oftat :

— Păcat că n-o să mai pot termina niciodată compoziţia... Acum nu mai am forţe şi nici timp. Zilele-mi sînt numărate... Aş fi intitulat ultima ei parte : „Renaşterea planetei-vii“.

Tăcu o vreme, apoi faţa i se lumină de un gînd :

— Setin, n-ai vrea să termini compoziţia în locul meu ? ! Am avea, astfel, o compoziţie comună. N-ai vrea ?

— Eu... cum aş putea eu să...

— Ai putea, cu siguranţă că ai putea ! Ba, cred că partea pe care o vei compune tu va fi cea mai bună. De fapt... ai şi început. Ştii, fragmentul acela din „Planeta viselor“... Va trebui, desigur, să lucrezi încă mult, poate ani întregi, dar vei reuşi, vei reuşi mai bine decît mine, pentru că — odată tot trebuia să ţi-o spun ! — ai un mare, un foarte mare talent, băiatule. Mult mai mare decît al meu. Să nu-l trădezi niciodată ! Înţelegi ce vreau să spun ?

— Eu... eu...

Setin nu fu în stare cîtva timp să lege cuvintele, apoi exclamă :

— Pe planeta asta o să răsune şi muzica dumitale, bunicule ! Şi, auzind-o, florile or să-şi înalţe capetele, copacii or să-şi avînte crengile spre cer. Nişte

crengi puternice, încărcate cu fructe de argint. Și din muzica dumitale va prinde viață „Planeta viselor", bunicule !

Mihu Constant continuă să privească concentrat floarea pe care o ținea în mînă. Într-un tîrziu șopti, parcă numai pentru el însuși :

— Înseamnă că o să trăiesc mai departe în florile și copacii acestei planete... Ce-aș putea să-mi doresc mai mult ?

Și pentru prima oară de cînd „Icar" își atinsese ținta călătoriei, zîmbi. Poate că zîmbea florii pe care o ținea în mînă, poate lui Setin, sau poate liniștii ce începea să i se așternă în suflet.

Minuni la Mărgărit

Ioana Petrescu

Era într-o duminică de vară. O duminică pe care n-aveau s-o uite în veci mărgăritenii. Şi anume, în ziua aceea se întîmplă un lucru de necrezut ce avea să schimbe cu totul firul vieţii Brînduşei — fetiţa cu codiţe ca mătasea porumbului. Şi firul altor vieţi.

Dis-de-dimineaţă, Brînduşa se înfiinţă la stupăria cooperativei. Avea răspundere nu glumă. Lucrau acolo toţi pionierii. Dar învăţătorul — nenea Fane, cum îi spunea toată lumea — plecase pentru două săptămîni la Buziaş şi lăsase stupii mai ales în seama Brînduşei, în ea avea mare încredere, era doar premianta clasei a IV-a.

De la umbra unui salcîm, fata privi un timp zborul harnic al albinelor care săgetau în lumină. Nici una nu se oprea pe florile care smălţau iarba, cum le văzuse ea altădată, ci se îndreptau toate spre răsărit, foarte grăbite să-şi atingă ţinta. „Unde s-or fi ducînd ?“ se întrebă.

În văzduh, peste zumzetul albinelor, deslușI zbîrnîitul unui avion care nu se vedea. Oare cu ce viteză zboară o albină ? Avea să-l întrebe pe nenea Fane la întoarcere.

Apoi se mustră singură că-şi pierde vremea. Îşi puse masca şi mănuşile şi porni să inspecteze stupii.

La călcîiele fetei se aţinea Lupa, căţeaua lui Răducu. Şi pe ea o avea în grijă Brînduşa, de la plecarea băiatului, cu nenea Fane, la Buziaş.

— Culcat ! porunci Brîndușa.

Cățeaua se așează cuminte cu botul pe labe, dar ochii iscodeau în toate părțile. Era în stare de război cu albinele. Cînd îi veni bine, hap ! înhăță o nevinovată culegătoare care făcuse imprudența să se apropie de botul ei.

Brîndușa o amenință cu nuiaua :

— Răutate ! Să nu te prind că vînezi albine. Acasă !

O croi ușurel peste coaste. Cățeaua păru că a înțeles. Spăsită, amărîtă se tîrî pînă la marginea prisăcii. Dar cînd ajunse acolo începu să latre întărîtată la o căruță care se apropia în clinchet vesel și scîrțîit de osii.

— Bună dimineața, moș Vasile.

— Să trăiești, fetico ! Las și eu căruța acilea, la umbra nucului, că am puțină treabă cu președintele. Moșul se depărtă îngînînd un cîntec : *„S-a dus Chiriac la luncă / Să taie Măriței furcă... / Și-a șezut o săptămînă / Și-a tăiat o strîmbătură. / Mai bine ședea-a... o lu-u-ună-ă... / Și tăia o-o-o... furcă-ă-ă bu-u-u-nă...“*

Moș Vasile se întrerupse din cîntec privind cu plăcere la o femeie tînără care stătea în pragul unei căsuțe albe. Înaltă, voinică, clădită din plin, era parcă întruchiparea belșugului verii.

— 'Mneața, Florico ! Unde-i președintele ?

— Adineauri a trecut pe-acilea, că mi-a făcut inspecție la clocitoare. Și a zis că-i mulțumit.

— Cum să nu fie ? Cine a mai pomenit așa cloșcă vrednică, să scoată zece mii de pui dintr-o dată !

Florica rîse.

— Chiar că au și început să iasă primii puișori.

— Și puiul tău, cînd îi e sorocul ?

— Taman peste fo două luni.

— Apăi, noroc ! Să fie într-un ceas bun ! îi ură Vasile, depărtîndu-se.

Liniște... Cînd și cînd iapa costelivă, înhămată la căruță, sforăia, bătea din copită, își scutura capul, apărîndu-se de muște... Clopoțelul de la gîtul mînzului clinchetea un cîntec dulce. Zburda fericit în jurul căruței și se zbenguia de unul singur.

Era atît de drăgălaș, încît Brîndușa nu se putu împotrivi pornirii să vină lîngă el să-l mîngîie. În palmă avea o fărîmă de fagure cu care-l îmbie.

— Hai, căluțule, drăguțule, nu-ți fie teamă.

Mînzul scutură capul, o privi într-o parte cu ochiul lui mare, ca pruna brumărie, și se feri în lături sperios. Nu era învățat cu asemenea bunătăți. Fata îl lăsă în pace și-și văzu de treabă. Scoase capacul unui stup. Ceea ce văzu acolo i se păru nespus de ciudat. O albină se așezase pe fagure. Stătu o clipă nemișcată, apoi porni să se învîrtească ușurel, cu pași repezi, parcă ar fi dansat. Cînd la dreapta, cînd la stînga, se rotea, făcînd plecăciuni celorlalte surate care se adunaseră în jurul ei. Părură că se molipsesc și ele de pofta ei de joc și se încinse baletul albinelor. Prima dansatoare mergea în frunte și trăgea după ea un șir întreg. Făcea la volte, la piruete, ca o adevărată balerină, și toate celelalte îi repetau mișcările, săreau în loc, căutau s-o atingă cu antenele.

Totul nu durase mai mult ca un minut, apoi, deodată, prima dansatoare se opri în loc, zbură mai departe și-și reluă jocul în alt colțișor al fagurelui. După ce împlini și acolo același ritual, zbură pe neașteptate cu tot alaiul după ea. Fata fusese atît de prinsă de hora albinelor, încît nici nu mai știu ce se petrece în jur. Tresări, auzind un lătrat în spatele ei.

Pasămite, Lupei i se făcuse de joacă ; se apropiase fără nici un gînd rău de mînzul care zburda,

și hămăise de cîteva ori, prietenoasă. Numai că mînzul nu înțelesese ce poftește. Înspăimîntat la culme, ciuli urechile și-o luă la fugă prin poiană ; cățeaua după el, tot lătrînd și zbenguindu-se. În galopul lui dezordonat răsturnă un stup. Albinele năvăliră asupră-i furioase. Înnebunit de înțepăturile lor, mînzul se ridică în două picioare, nechezînd subțire, apoi începu să sară printre stupi, doborîndu-i la pămînt.

La chemarea lui, iapa porni în goana mare să-și apere odorul. Brîndușa, îngrozită, fugi după mînz, încercînd să împiedice prăpădul. Spre norocul ei purta încă plasa și mănușile, care o apărau de albine. Strigătele ei de ajutor fură auzite în toată cooperativa. Prima care ajunse la fața locului a fost Florica. Își lăsă baltă toată treaba la clocitoare și alergă cît o țineau picioarele să vadă ce s-a întîmplat. Pe lîngă ea zbură mînzul ca o nălucă, cu Brîndușa după el. Iapa trăgea căruța într-un galop năprasnic. Mii și mii de albine bîzîiau în jurul ei, într-un roi amenințător.

Florica nu stătu o clipă la îndoială. Cînd căruța trecu pe lîngă ea, încercă să apuce hățurile. Albinele se întoarseră asupra ei, repezindu-se la față, la mîini.

— La o parte, Florico ! strigă moș Vasile care se ivise în spatele ei.

Izbuti să apuce de dîrlogi și să stăpînească iapa. Florica îi ajută Brîndușei să prindă mînzul.

Cînd ajunseră în poiană cei de la sediul cooperativei, atrași de țipetele de spaimă, rămaseră încremeniți. Priveliștea era jalnică. Mulțime de albine moarte înnegreau iarba poienii.

Iapa doborîtă la pămînt, abia mai sufla. Lîngă ea, mînzul se tăvălea, chinuit de înțepături. Florica leșinase, Brîndușa se căznea s-o readucă în simțiri.

Moş Vasile singur era în picioare. Se lupta cu albinele. Îşi repezea braţele în sus deasupra capului şi le mişca roată, apărîndu-se cu îndîrjire, dar în bătălia asta crîncenă se aruncau mereu alte legiuni noi, ca ostaşii unui război adevărat.

Oamenii săriră în ajutorul lui, afumară albinele şi războiul încetă.

— Lăsaţi-mă în pace ! spunea ursuz moş Vasile celor ce-l înconjurau, că n-am păţit nimic. Vedeţi de Florica, sărăcuţa de ea ! Apoi îngenuncheă lîngă mînzul lui care abia mai mişca.

— Of ! Frumosul moşului ! se tîngui el. Mi l-au prăpădit blestematele de albine !

— Dar ce-ţi veni, măi omule, să-ţi laşi căruţa taman între stupii noştri ? îl mustră preşedintele. Minte ai avut la anii dumitale ? Acu' ai să dai seamă pentru toată paguba asta.

— Dar n-am lăsat-o între stupi, păcatele mele ! Am lăsat-o acilea în alee, la umbra nucului. Se vede că iapa s-o fi tras la iarbă. Dar tu, fată, ce spui ?

Brîndușa plîngea, scuturată de fiori.

— Nu ştiu, moş Vasile ! Zău că nu ştiu cum s-a întîmplat. Eram la capătul celălalt. Tocmai ridicasem capacul unui stup, cînd numai ce îl văd pe mînz sărind în două picioare şi zvîrlind, de parcă dăduse strechea în el. Căţeaua lătra. S-o fi speriat de ea.

— Ba l-o fi pişcat vreo albină de bot sau de ureche, îşi dădu cu părerea secretarul Buia.

Florica se trezise şi privea în jurul ei, rătăcită. Preşedintele, care făcea faţă cu energie tuturor situaţiilor, nu-şi pierdu cumpătul nici de data asta.

— Trebuie dusă imediat la dispensar. Gogule, înhamă caii la docar. Şi dumneata, moş Vasile, te duci cu dînsa, să te panseze doctoriţa.

— Ba vorbă-i ! Eu rămîn acilea cu căluții mei. Nu mi-e de pielea mea, că-i argăsită și bătrînă. Da' ce mă fac cu mînzul ? Dacă moare, dragul moșului ?

Mînzul stătea ghemuit lîngă iapă, gîfîind din greu și privea în jur cu ochii tulburi, parcă cerînd ajutor.

Trimiseră în grabă pe cineva la veterinar, dar omul se întoarse cu răspunsul că e plecat la Constanța. Abia marți dimineața se prezentă el la președinte care îi povesti întîmplarea nenorocită și-l rugă să treacă neîntîrziat pe la moș Vasile.

Veterinarul se și duse îndată și ceru să vadă mînzul. După ce îi palpă cu atenție trupul și îi ascultă bătăile inimii înălță din umeri a uimire.

— Nu mai înțeleg nimic. E o adevărată minune. După cîte mi s-au povestit, nu credeam să-l mai găsesc în viață. Am avut mai de mult un caz asemănător. Calul a murit în cîteva ore.

Moș Vasile îl privi chiorîș, mormăind printre dinți :

— Iacă, poftim ! Așa-i cu tinerii ăștia. Socot că mută lumea din loc cu știința lor și minunile nu le sînt pe plac.

Îi întoarse spatele. Nu-i mai păsa lui de veterinar. Mînzul era sănătos și iapa la fel.

Florica se întremase și ea. Doctorița, care urmărea îngrijorată starea ei, părea la fel de uimită ca și veterinarul de repeziciunea cu care se refăceau țesuturile.

După cîtva timp născu un băiat dolofan, deosebit de vioi și de bine legat. L-au botezat Marin, după numele tatălui, tractoristul, și îl alintau Marinuș, dar îi mai spuneau și biciclistul. Își mișca picioarele cu atîta putere în sus și în jos, că se descotorosea într-o clipă de scutece și pedala fără întrerupere în gol, încît își merita pe deplin porecla.

Doctorița îi ceru Floricăi să-l aducă în fiecare săptămînă la control. Se minuna de fiecare dată : băiatul creștea văzînd cu ochii, ca un aluat bine dospit.

— Oare ce-i cu el ? întrebă îngrijorată mama.

— Nimica rău, Florico. Pruncul tău e un fenomen. Deși născut la șapte luni, e mai mare și mai voinic decît toți sugacii din sat. Se vede că ai lapte bun și din belșug.

Hotărî să supravegheze cazul acesta de aproape. „Biciclistul" nu se sinchisea de supravegherea ei. Nu plîngea niciodată. Își cerea însă tainul cu energie tot mai sporită.

Într-o bună zi, se cumpăni în patru labe în pătuceanul pe care i-l meșterise Marin, apoi se ridică, se apucă cu mîinile de gratii și se aplecă, gata să se dea peste cap.

— Asta-i prea de tot, spuse cu năduf Florica, luîndu-l în brațe și lipindu-i o pălmuță pe partea cea mai rotunjoară.

Marinuș nu se supără defel : se uită la ea și chicoti, ca de obicei.

Dar peste cîteva zile nu-i mai ardea de pozne. Răcnea întruna asurzitor.

Florica, mamă tinerică și fără multă experiență, alergă într-un suflet la doctoriță.

— Ce-o fi avînd, de țipă ca din gură de șarpe ? o întrebă, înspăimîntată. Că pînă mai ieri, știți și dumneavoastră, că era copilul cel mai cuminte.

Doctorița îl cercetă cu băgare de seamă. Îi deschise gurița.

— Uite pricina ! Îi arătă un punctișor alb pe gingia roșie și umflată. Îi iese un dinte.

Florica făcu ochii mari.

— Așa curînd ? Că abia împlini o lună.

— De obicei, primul dinte iese pe la cinci, șase luni, dar ți-am mai spus că el nu-i un copil ca toți copiii.

Florica duse mîna la gură, speriată.

— Vai de mine !

Doctorița se grăbi s-o liniștească.

— Nu e nici un rău. Pruncul tău e ca Voiniculdin-poveste, care crește într-o lună cît alți copii într-un an.

Mai mult nu putea nici dînsa să spună ; creșterea aceasta supranormală era o enigmă, pe care n-avea cum s-o dezlege. Dar aceasta nu era singura enigmă la Mărgărit.

Mînzul lui Moș Vasile pornise și el să crească, parc-ar fi fost în întrecere cu Marinuș. Era gras și rotund, ca un pepene, cu părul lucios, mai neastîmpărat ca oricînd.

Și moș Vasile nu-și mai încăpea în piele de bucurie.

— Pe cinstea mea, spunea el fîrtaților, la toți ne-au priit înțepăturile. Asta-i minune curată. Înainte de pățania cu albinele, iepușoara mea era sfrijită de-i vedeai coastele, că zăcuse de răpciugă, și mînzocul era slăbuț și pirpiriu ca vai de el ; ian priviți-l că parcă ar mînca jăratic. L-am poreclit Ducipal, că ăla a fost un cal vestit, despre care povestește Alexăndria.

Oamenii priveau și se mirau ; tot satul vorbea de Ducipalul lui moș Vasile — cel înțepat de albine — or care nu voise să moară, și era mai zdravăn ca înainte.

Dar cînd se uitară mai cu luare-aminte la moș Vasile, le păru și el foarte schimbat.

— Ce vă cruciți așa de mine, oameni buni ? Iacă, am început și eu să înfloresc ca un trandafir. Se

vede că mi-a ajutat veninul albinelor. Ce-o să se mai minuneze Chirilă al meu !

După mînzul năzdrăvan, după copilul năzdrăvan, iată că venea la rînd bătrînul năzdrăvan. Nu era numai o glumă de-a moşului cel mucalit. Era de nerecunoscut. Întinerise.

Obrazul buhăit de înţepături se vindecase şi pielea era netedă şi rumenă ca la douăzeci de ani. Începuse să-i crească părul ca o perie. Şi creştea bălai şi creţ ca în tinereţea lui. Gingiile ştirbe se împodobeau cu dinţi de lapte. Şi spinarea gîrbovită se îndreptase. Îşi recăpătase moş Vasile ţinuta ostăşească şi mersul sprinten de acum patruzeci de ani.

— Iote, mă ! spunea el vesel, cui sta să-l asculte. Nu mai am mult şi ajung flăcău. De-acu, or să se bată fetele pe mine la horă.

Lumea nu mai ştia ce să creadă, văzînd că minunile se ţin lanţ. Prunc, mînz, pînă şi căţeii fătaţi de Lupa de curînd, toţi creşteau peste rînduiala firii. D-apoi moş Vasile, care întinerise ? Aveau ce sporovăi cumetrele. Se petreceau tot lucruri ca în basme.

Într-o zi, pionierii s-au întîlnit la prisacă. Începea culesul cel mare. Învăţătorul venise mai devreme. Privea cu atenţie albinele şi nu se dumirea.

— Parcă n-ar fi albinele noastre. Nu vedeţi ce mari sînt ? Doar nu s-or fi hrănit toate cu lăptişor de matcă ! Ce minune o mai fi şi asta ?

Cînd cercetă ramele, altă mirare : recolta de miere părea să fie din cale-afară de îmbelşugată.

— Trebuie să adăugăm faguri suplimentari, să mărim volumul stupilor. Vom scoate peste cincizeci de kilograme la un stup. Aşa ceva n-am mai pomenit şi doar sînt de treizeci de ani apicultor.

Răducu se amestecă în vorbă :

— Tăticule, am uitat să-ți spun că a telefonat Sanda. Și-a luat concediu. Vine mîine. Ea o să le descurce pe toate, ai să vezi.

Sanda, sora cea mare, era cercetător principal la institutul de Geofizică și Răducu nutrea pentru ea o admirație nespusă. Sanda știe tot și nu se poate să nu dezlege misterul.

În dimineața următoare, nenea Fane i-a povestit fetei întîmplările ciudate și ea păru foarte curioasă să vadă cu ochii ei isprăvile albinelor.

După ce au băut lapte cald de la Joiana și au dat gata cozonacul proaspăt, au pornit cu toții să-i arate minunile Mărgăritului. S-au dus la prisacă. Liniște. Lumina părea plămădită din mierea albinelor.

— Pare într-adevăr un loc vrăjit, glumi Sanda.

Nenea Fane se apropiase de stupul de observație.

— Ia privește colea ! Ce-o fi cu albinele noastre ? Toate cele din vara asta sînt de o mărime neobișnuită.

Sanda examină cu atenție cîteva, care se plimbau pe capacul stupului.

— Într-adevăr ! Au peste trei centimetri. N-am văzut niciodată albine de dimensiunea asta. N-ați cercetat prin împrejurimi ? Poate matca lor s-a încrucișat cu vreo specie nouă, necunoscută ?

— Ce specie ? se indignă nenea Fane. Nu cunosc eu speciile ? Și pe aici, pe aproape, nici nu se află prisăci.

— Trebuie să duc eu cîteva la București, la Institutul de Biologie, hotărî Sanda. Și acum, Brîndușo, să-mi povestești întîmplarea cu caii. Caută să-ți amintești totul. Să nu uiți nici un amănunt !

Brîndușa, emoționată ca la examen, începu să povestească. Cînd ajunse la dansul albinelor, nenea Fane o întrerupse uimit :

— Mie cum de nu mi-ai spus asta niciodată, fetiţo ? Apoi se întoarse spre Sanda. Mişcarea aceasta a albinelor e ceva caracteristic. Cînd ele au descoperit undeva nectar din belşug, se întorc degrabă la stup ca să înştiinţeze şi pe celelalte despre prada lor bogată şi să le arate drumul. Dansul lor ţine atîta timp cît nectarul se obţine uşor. Eu nu l-am observat la întoarcerea mea. Pesemne că între timp locul descoperit de ele fusese săcătuit. Cine mai poate şti unde se duceau ?

— Se duceau departe, spuse cu însufleţire Brînduşa. Le-am urmărit zborul. Nici una nu se oprea pe florile noastre din poiană.

— Şi de ce nu mi-ai spus pînă acum ? întrebă nenea Fane. Am fi putut încerca să le marcăm.

Brînduşa plecă ochii vinovată. Era gata să plîngă. Îngăimă cu greutate :

— Atunci am fost atît de speriată ! Apoi nu ştiu cum se face că am uitat de ele. Am avut alte griji.

Sanda o mîngîie :

— Lasă, Brînduşo, nu-ţi fă inimă rea. O să dăm noi de rostul întîmplărilor. Spune mai departe !

Şi fata reluă firul povestirii.

După ce sfîrşi ea, Sanda vru să-l vadă pe Marinuş. Merseră deci pînă la căsuţa albă în care erau adăpostite clocitoarele artificiale. Marinuş, gol-goluţ, se juca afară în nisip. Cînd îi văzu, începu să rîdă, arătîndu-şi dinţişorii albi ca miezul de nucă. Apoi se căzni să se ridice în picioare.

— Ma-ma ! Ta-ta ! Pa-pa ! Buf !

Încheindu-şi repertoriul, căzu în nisip. Dar nu părea deloc supărat. O luă din loc la iuţeală, în patru labe, ca un pui de maimuţă. În curticică dădură năvală, cu piuituri ascuţite, mii de puişori aurii. În urma lor venea şi Florica.

Cînd o văzu pe maică-sa, copilul dădu un chiot și se agăță de fusta ei.

— L-ați văzut ? spuse mîndră femeia. Doamna doctor zice că arată ca un copil de doi ani. Ia spune tu cum te cheamă, îl pofti ea.

Copilul silabisi cu grijă :

— Mă-li-nuș.

Apoi, ruşinat, se ascunse în fusta maică-si. Sanda îl privea cu luare-aminte.

— Într-adevăr, pare de necrezut ! Spui că nu are decît trei luni ?

— Trei luni și două zile, o îndreptă Florica.

— Să-ți trăiască !

Sanda scoase din buzunar un pachețel cu bomboane de lămîie.

— Ține, Mălinuș !

Îl lăsă să scotocească în pachet, iar ea porni mai departe în cercetarea minunilor. Nenea Fane o duse la căsuța curată, spoită de curînd, a lui moș Vasile. Îl aflară pe prispă, unde silabisea un almanah. Cămașa de cînepă lăsa să se vadă în deschizătura ei gîtul roșu și mușchiulos.

— Bine te-am găsit, moș Vasile !

— Iaca ! Să trăiești, don' învățător, bine-ai venit, don'șoară !

Bătrînul lăsă cartea și ieși în întîmpinarea lor cu pas sprinten. Fața îi era rumenă, fără zbîrcituri ; rîdea cu dinții albi, puternici, fără cusur.

— Poftiți ! M-ați prins că-mi făceam lecția, ca un puști de șapte ani.

— Frumos, moș Vasile, spuse Sanda. Pe Chirilă l-am văzut de curînd. Mi-a spus că la toamnă are concediu, vine să te vadă negreșit. Dar n-are să te mai recunoască. Pari mai tînăr decît atunci cînd eram o copiliță și-mi coceai porumb în spuză.

— Ei ! Pe atunci eram un hodorog şi acum, cînd îmi pregătisem şi eu banii de colivă, am întinerit aşa ca prin minune, de nu mai înţeleg ce e cu mine. Eu mă bat cu gîndul că din veninul albinelor mi se trage ; mi-a spus farmacistul că e bun de leac ; că de cînd ne-au pişcat albinele, mi s-a întors şi vederea şi mi-a crescut şi părul şi dinţii. Nu ştiu ce să mai zic, dar dacă o ţine tot aşa, încalte faceţi şi din mine pionier ca voi, tot am început să citesc cărţi.

Răducu şi Brîndușa rîseră, înveseliţi de sporovăiala moşului.

— Te facem, moş Vasile, da' acum arată-ne, te rugăm, Ducipalul dumitale.

Atît aştepta bătrînul. Mînzul era mîndria lui. Era un armăsar vioi şi fără astîmpăr, care o aţinti pe Sanda cu ochiul lui sperios şi începu să sforăie.

— Nu vă apropiaţi prea mult, îi sfătui moşul, că uneori e nărăvaş tare. Fărîmă căruţa dacă-l pui să tragă. Ăsta-i cal de călărie, nu glumă. Dar trebuie strunit. Aş putea să-l vînd, că mi s-a dat preţ bun, da' nu mă îndur de el. Mă topesc de dragul lui.

În timp ce el vorbea, Sanda trecu să vadă iapa, care ronţăia cuminte ovăzul din iesle.

— Frumoasă ţi-e şi iapa.

— Şi ea s-a îndreptat de la pătărania cu albinele, că înainte era o mîrţoagă ca vai de capul ei, cum eram şi eu un hodorog bătrîn.

— Mda ! ciudat ! Foarte ciudat ! şopti Sanda ca pentru sine.

Îşi luară rămas bun de la moş Vasile, care-i petrecu pînă la poartă tot cu cimilituri.

— Bag seama că dumneavoastră vă cam grăbiţi. Şi eu vorbesc, vorbesc... Vorbărie fără rost ! Cum e zicala : Boul să-l legi de coarne şi omul de limbă.

La dispensar Sanda a stat de vorbă cu doctorița care i-a confirmat creșterea supranormală a copilului. Dar nu-și spuse părerea.

— Acum, că ai văzut cu ochii tăi și te-ai convins, cum îți explici ? o întrebă nenea Fane nerăbdător cînd ajunseră acasă.

Răspunsul ei întîrzia. Se juca distrată cu un cățel fătat de Lupa, și el crescut voinic, ca și Marinuș.

— Cățelul lui Răducu, ca și mînzul, ca și copilul, fac dovada că sînt sub influența unui stimulent vital puternic, același care a acționat și în cazul lui moș Vasile și al albinelor, ajunse la o dezvoltare neobișnuită. Cauza primă a fenomenului pare să fie tocmai albinele. Dar de unde provine acel „stimulus vitae" transmis prin înțepăturile lor ? Pare să-și fi procurat un anumit nectar cu proprietăți deosebite. Unde se duceau ele în răstimpul cînd le-a observat Brîndușa dansul ? Iată întrebările la care trebuie să dăm un răspuns și abia pe urmă să încercăm să formulăm o explicație.

După prînz, pionierii, în frunte cu Răducu și Brîndușa, au pornit să exploreze împrejurimile, împărțindu-se în mai multe grupuri. Fata își amintea că albinele se duceau tot spre răsărit.

Sanda trecuse în camera ei și medita asupra acelor ciudate întîmplări, cînd auzi glasul lui Răducu la fereastră :

— Sanda ! Am descoperit încă o minune.

— Ce fel de minune ?

— Nu-ți spun nimic. Vino cu noi !

Sanda porni cu ceata copiilor, dar nu mai schimbă o vorbă cu ei. Păși cu ochii în pămînt, îngîndurată, cînd o trezi strigătul lui Răducu :

— Nu te uiți, Sanda ?

În fața ei se înălța o pădure de aur, o pădure ca în basme. Sanda înainta uluită ca o lunatecă. I se părea că visează.

Cînd se apropie văzu că nu era o pădure, ci un cîmp întreg de flori gigantice, flori ca niște sori, într-o revărsare bezmetică, înmănuncheate în tufișuri cu frunze bogate ce atîrnau în ciucuri și draperii de tulpinile înalte cît niște coloane de templu. Abia cînd ajunse la cîțiva pași își dădu seama că nu era decît un lan de floarea-soarelui, crescută uriașă, cu tulpini de grosimea brațului ei, cu corole cît roata carului, care se legănau în bătaia vîntului, cu fața întoarsă spre soare, să-i soarbă lumina.

Pionierii se pierdură prin pădurea foșnitoare, ca într-o junglă.

Fură întîmpinați de un roi de albine care zburau grăbite de la o floare la alta.

— Parcă ar fi albinele noastre, strigă Anicuța. Ce bine petrec ele aici !

— Crezi ? rîse Mărunțelu. De ce ar fi proaste să zboare atîția kilometri, cînd au flori destule la ele acasă ?

— Poate că le plac mai bine florile astea mari, minunate.

— Nectarul pe care l-au găsit aici pesemne că nu-l pot afla în altă parte.

În timp ce pionierii discutau între ei, Răducu, cu ajutorul Sandei, se cățărase pe o tulpină, izbutind să reteze floarea, care căzu cu o bufnitură la pămînt. Sanda se aplecă într-un genunchi și o cercetă îndeaproape.

— Ai văzut ? triumfă Răducu. Ți-am promis o minune. Asta nu e minune ?

— Ba da ! recunoscu Sanda. E de necrezut.

Brîndușa se căznea să prindă o albină, care bîzîia mînioasă că a fost tulburată în munca ei.

— Las-o în pace ! Are să te înțepe ! o sfătui Iliuță.

— Măcar de m-ar înțepa, spuse Brînduța. Auuu! Cu albina ținută delicat între degete, alergă la Sanda.

— E o albină de-a noastră, priviți-o cît de mare.

— Ajutooor ! Ajutooor !

— E glasul lui Cadîr, spuse Brînduța îngrijorată. Ce-o fi pățit ?

Alergară cu toții cît îi țineau picioarele spre capătul lanului, de unde venea țipătul.

Îi aștepta o privelițte ciudată.

Cadîr se zvîrcolea pe jos, luptînd cu o armată de insecte uriașe, înfiorătoare, cu două coarne în frunte.

Erau lungi de un deget și mișunau cu nemaipomenită iuțeală pe trupul bietului băiat.

Copiii se repeziră să-i dea ajutor, în războiul cu lighioanele acelea ciudate.

— Ce gîngănii or mai fi și astea ?

— Parcă ar fi furnici. Dar cine-a mai văzut furnici cît cărăbușii ?

Sanda se apropie și ea, atrasă de țipete. Cercetă insecta pe care i-o aduse Țugui, învelită într-o foaie de brustur. Ceilalți o înconjurară, explicînd în cor :

— Cadîr le-a călcat mușuroiul. Ele s-au răzbunat. Par să fie tot un fel de furnici.

— Seamănă într-adevăr cu o himenopteră, confirmă ea.

— Dar de ce are coarne ? întrebă Brînduța.

— Nici nu sînt coarne, ci antene.

Rămase pe gînduri, privind la furnica ce încerca să se libereze din foaia de brustur. Aceeași dezvoltare misterioasă pretutindeni...

După ce luară mostre de pe teren sub îndrumarea Sandei, pionierii porniră spre casă, ducînd în triumf

floarea uriașă, ca o tipsie de aur. Dar, trecînd peste deal, ca să scurteze drumul, descoperiră altă ciudățenie. Acolo, sus, creștea tot floarea soarelui, din specia obișnuită ; dar pe lîngă mîndra ei soră din lan, părea pitică și pipernicită. Florile nici nu se deschiseseră.

Sanda se opri și toată ceata o înconjură.

— Aici pare să fie hotarul între două lumi : cea normală și cea supranormală.

Tăcu mușcîndu-și buzele. Apoi se purtă într-un chip cu totul neobișnuit. O rupse la fugă și se pierdu printre plantele înalte, ce-și înclinau capetele galbene și învoalte spre ea, ca într-un salut de bun venit. Ieși iar la lumină. Privirea îi rătăcea în jur peste mirişti, peste mărăcinișuri, îmbrățișînd tot cuprinsul pînă la malul mării, la stîncile roșii ca mărgeanul, care-și răsfățau formele ciudate în bătaia soarelui. Aplecată într-un genunchi, părea să caute ceva, scurmînd pămîntul. Cu degetele adună în palmă cîteva pietricele și le privi cu atenție. Copiii se adunară în jurul ei, nenea Fane, care-i ajunsese din urmă, o întrebă :

— Ce cauți tu, Sanda ? Ai pierdut ceva ?

Se ridică în picioare și îi zîmbi, veselă.

— N-am pierdut nimic. Am găsit cheia misterului.

— Spune-ne și nouă, că murim de curiozitate.

Pentru ea, lucrul era clar, dar cum să le explice ?

— E o poveste lungă și cam încîlcită. Hai să ne așezăm la umbră că mi-e tare cald.

Merseră să se așeze printre florile gigantice și Sanda începu cam așa :

— Ați auzit voi, copii, de insula Delfinilor ?

În timp ce le vorbea, avea în fața ochilor platforma înălțată deasupra valurilor, cu o turlă uriașă înfiptă în mijlocul ei. O vastă uzină plutitoare în

care lucrau sondori, electricieni, mecanici și marinari. Înfrățiți în muncă, tinerii lucrători ai bazei ES_{12} alcătuiau o mare familie. Ei erau delfinii. În echipa lor se mai afla încă cineva care nu era pus în schemă nici în porție la cantină. Era Stănel, robotul, un uriaș cuminte, care se supunea fără cîrtire comenzilor date de șefii lui. Dăruit cu o forță neobișnuită și cu o mare doză de inteligență, își mișca cu multă socoteală mădularele lui de oțel. Muncitorii îl îndrăgiseră, Stănel mititelul, care măsura trei metri înălțime, era ținta glumelor lor. Dar, băiat bun, nu se supăra, nici nu răspundea. Odată i-au pus pe cap o tichie și o țigară groasă în gură. Însă în curînd trebuiră să-și ia rămas bun de la el. Stănel coborîse în adîncul apelor să-și ia postul în primire. I se dăduse o sarcină importantă. Prietenii îl petrecură cu ochii, făcîndu-i bezele pînă ce l-au văzut dispărînd în valuri.

Toate acestea le povesti Sanda copiilor, ferindu-se însă să pomenească de scopul urmărit acolo, care era strict secret. Nu era un simplu foraj petrolifer, ci o explorare de alt soi : fundul mării avînd în acel loc numai o mie de metri, sapa se înfigea tot mai adînc, străbătînd rînd pe rînd straturile perioadelor geologice. Scurmase nisipurile mezozoice cărora Sanda, ca geofiziciană, le cercetase radioactivitatea. Trecuse de două mii cinci sute de metri sub nivelul mării, iar acum, acolo în adîncuri, era primară, cu toate straturile ei adormite de sute de milioane de ani, își dezvăluia tainele.

În prezent se lucra cu înfrigurare la construirea unei rachete submarine. Ea urma să treacă dincolo de scoarța terestră, care în acel loc — după calcule — nu părea să aibă mai mult de șase kilometri și să pătrundă prin suprafața zisă a lui Mohorovičič pînă la mantie și chiar pînă la metalele în fuziune.

Acestea erau în mintea ei, în timp ce le vorbea copiilor de carotele pe care trebuia să le ducă din cînd în cînd la institut pentru analiza mineralogică.

— Ce sînt carotele ? se încumetă să întrebe Mărunţelu.

— Carotele sînt morcovii timpurii, se grăbi să răspundă unul care ajutase mamei sale la sere.

— Acum nu e vorba de ele, zîmbi Sanda. O carotă e o probă de formă cilindrică luată din fundul găurii unei sonde ca să se determine structura stratului străbătut. În primăvară, la baza ES_{12} s-a dat peste un strat de o duritate excepţională. Sapele nu rezistau, se rupeau una după alta şi gura sondei fusese deviată. Stănel semnaliza încontinuu. Era sigur că se aflau în faţa unui minereu de fier. O descoperire de cea mai mare importanţă. Am fost chemată imediat la faţa locului şi am luat cu mine o lădiţă cu mostre, ca să le fac analiza. M-am suit în elicopter, dar cînd am ajuns la Constanţa, m-am gîndit să mă abat pe acasă, prea eram aproape de sat ! — şi peste două ore să iau trenul la Mircești. Zis şi făcut. Am coborît pe scăriţa elicopterului, mecanicul mi-a întins lădiţa cu probe, dar uite ce ghinion ! — lădiţa s-a deschis. Probabil nu-i fixaseră bine capacul. Cîteva carote au scăpat afară şi s-au rostogolit şi s-au risipit pe sol. M-am străduit să le adun, dar era pe înserat, unele sfărîmături se afundaseră în ţărînă. Cînd am făcut analiza mineralogică a mostrelor, am constatat o uşoară radioactivitate a acelui minereu care conţinea oxid de fier. Am socotit că slabele radiaţii produse de carotele căzute nu puteau fi în nici un caz dăunătoare mediului înconjurător. Şi pe urmă am uitat de ele. Dar acum, în faţa miracolelor, mă gîndesc că aici a intervenit un fenomen de radioactivitate artificială şi anume o bombardare atomică. În anumite condiţii,

sub efectul descărcărilor din atmosferă, a sarcinilor electrice care însoțesc picăturile de ploaie, sfărîmăturile acelea, puse în prezența unui element necunoscut din compoziția solului, l-au transformat într-un izotop radioactiv...

— Înțeleg, exclamă învățătorul, aici a acționat izotopul radioactiv care prin dezintegrare a emis acea radiație, acel „stimulus vitae" aflat în flori și transmis prin albine mai departe.

Răducu îi consultă din priviri pe colegii lui și-i văzu la fel de dezamăgiți ca și el.

— Noi n-am priceput nimic, bombăni. Ce sînt aceia izotopi radioactivi ?

— Sanda, lasă-mă pe mine să-i lămuresc tot eu, că nu e prea lesne de înțeles. Pare-se, dragii mei, că în zilele noastre s-a înfăptuit visul de totdeauna al alchimiștilor, știți voi, cei ce voiau să scoată aur din metale mai puțin nobile, adică să înfăptuiască transmutația metalelor. Astăzi noi am ajuns să transformăm un element chimic în altul, cel puțin în cantități mici. Dar s-a descoperit un lucru și mai însemnat și anume că în două elemente chimice identice, nu toți atomii sînt identici. Se deosebesc între ei prin greutate și prin unele proprietăți fizice legate de greutate, cum ar fi densitatea sau radiațiile. Cei care au aceeași formulă chimică au fost numiți izotopi de la „isos topos", adică „același loc", ei ocupînd un singur loc pe tabela elementelor chimice a lui Mendeleev.

Făcu o pauză urmărind jocurile fizionomiei elevilor săi. Toți erau atenți.

— Să mergem mai departe. Izotopii aceștia sînt foarte folosiți în medicină și în alte domenii. Ca niște copoi bine dresați, descoperă tainele ascunse în măruntaiele pămîntului. Sanda noastră se pricepe să-i strunească, doar asta îi e meseria. Dar dacă nu sînt

bine struniți pot fi foarte dăunători. În cazul nostru, unde au fost lăsați de capul lor, am văzut cu toții efectele radiațiilor, care fiind foarte slabe și deloc vătămătoare, au provocat acea creștere anormală.

Tăcu, privind spre Sanda.

Ea dădu din cap, aprobîndu-l.

Copiii erau mulțumiți cu explicația, pentru ea însă dificultățile abia începeau. Trebuia să analizeze mostrele de pe teren, să caute elementul necunoscut și gîndul ei o purtă departe. Poate că de rezolvarea acestei probleme depinde viitorul omenirii.

Dacă mulțumită acestor radiații, care au atît de mare putere de pătrundere, s-ar putea crea pe cale artificială materia vie, așa cum a fost la începuturile vieții ?...

Se întoarse înspre copii, văzu că ei așteptau un cuvînt și spuse cu entuziasm :

— Pare de necrezut, pare o poveste fantastică ce ați văzut voi aici cu ochii voștri, dar astăzi știința atinge fantasticul și de multe ori îl depășește.

Xivor

Rogoz Georgina Viorica

Exista cîndva, într-un sistem solar învecinat cu al nostru, o planetă acoperită aproape în întregime de un ocean imens, albastru. Din undele lui răsărea un singur continent, o vastă insulă împădurită, ruginie, ca de metal încins. Şi oamenii de pe ea se năşteau şi vieţuiau cîteva zeci de anotimpuri, supuşi doar sălbaticelor maree şi blîndelor astre ale cerului, cărora li se închinau, precum odinioară pămîntenii, Soarelui. Nu cunoşteau încă minunile ştiinţei, erau abia la începutul alfabetului cosmic, desluşind cu greu mersul stelelor, luptînd cu valurile pe plutele lor simple pentru a-şi pescui hrana. În schimb, ştiau să dureze, din trunchiul arborilor ca arama de pe meleagurile lor, măreţe şi nemaipomenit de trainice oraşe şi palate, strălucitoare în timpul lungii zile însorite, şi tot atît de strălucitoare în noaptea ce ţinea un anotimp întreg — cînd doar stelele şi o mică Lună ca de mărgean se vedeau pe cerul violet...

La ţărm, străjuite de pădurile metalice, se ridicau aceste oraşe cu ziduri piramidale sau rombice, toate cu mii de trepte coborînd spre plajă, toate asemănătoare unor munţi îmbrăcaţi în metal roşu, în care Marea şi-ar fi tăiat lespezi pînă în vîrf.

Mii de oameni, vînjoşi şi aproape goi, toţi cu pielea bronzată şi netedă, cu plete negre şi ochi negri, ca o singură rasă insulară, munceau într-un ritm egal la înălţarea acestor gigantice construcţii. De

sute de ani, de milenii poate, locuitorii Insulei de Aramă tăiau, dintr-o singură mișcare, cu o lamă subțire și încovoiată, arborele ales și-l ciopleau și-l modelau ușor ca pe o trestie. După un anotimp, cînd seva vegetală se usca de tot sub scoarța roșcată, lemnul se întărea, devenea un stîlp mai trainic decît oțelul, și meșterii acelei planete știau să-l lustruiască pînă-l făceau precum arama strălucitoare. Din acest material durabil își ridicau mărețele lor palate și temple. Lucrau la ele zeci de generații, căci viața unui om nu dăinuia nici pe departe cît viața unui arbore din pădure.

Iar arborii creșteau și ei, uriași, și ca din ape, cu miile în fiecare anotimp și oamenii se nășteau, ridicau cîte o treaptă de palat și mureau și ei, tot cu miile, în fiece anotimp, plecîndu-se legilor neștiute și neîndurătoare ale acelei planete. Totuși, nici unul nu se temea de moarte. O învingeau, construind ceva mai trainic decît viața lor, opere arhitectonice, cu care voiau să înfrunte mileniile și Universul.

O dată la patru anotimpuri, printr-un concurs artistic celebru, în care se luau la întrecere cei mai destoinici și talentați meșteri arhitecți din întreaga Insulă de Aramă, oamenii aceia își alegeau cîte un conducător, și celui ales îi încredințau lucrările templelor și orașelor pe toată durata celor patru anotimpuri insulare.

Povestea noastră a început în timpul unuia dintre conducătorii Insulei de Aramă, a bătrînului Ner, care fusese ales de trei ori la rînd, datorită neînchipuitei fantezii creatoare și a meșteșugului său. Într-unul din aceste neasemuite palate de pe țărmul mării se afla și locuința lui Ner și a singurului său fiu, tînărul sculptor Xivor. Odată stăteau amîndoi într-un fel de hamac de liane, în odaia bătrînului meșter.

Și bătrînul arhitect și fiul său purtau o îmbrăcăminte scurtă, un fel de togă albă, erau bronzați și cu ochii negri. Tatăl avea însă plete galbene, culoarea bătrîneții, iar tînărul sculptor părul negru ca noaptea.

— Ei, Xivor, te-ai hotărît să concurezi și tu la sfîrșitul acestui anotimp ? întrebă bătrînul, înălțîndu-și fruntea.

Tînărul tăcea și se juca absent cu un fel de daltă mică și argintie.

Ner oftă :

— Mi-ar părea rău să nu duci tu mai departe munca și opera mea, așa cum e dat din străbuni. Am început un oraș cum nu mai e altul, nu pe țărm, ci chiar în mijlocul Insulei — pe un platou. Eu nu voi mai trăi să-l isprăvesc, știi bine.

— Dar planurile le-ai făcut tu, nu-i așa, tată ? rosti Xivor, jucîndu-se mai departe cu instrumentul acela argintiu. Dar eu aș vrea să cutreier coastele insulei noastre, aș vrea să văd alte meleaguri, și de-mi va sta în putință să descopăr alte lumi, departe peste mări, dincolo de ocean... Dă-mi mai curînd voie să plec, tot nu voi lua parte la concurs.

— Nu te opresc, spuse încet bătrînul, deși nu văd ce rost are să pleci pe ocean, în loc să ridici construcții care vor fi nemuritoare. Fă un plan al tău, nu te silesc să continui planul meu, dar fă ceva care să fie nemuritor. Toți știu cît ești de talentat. Încearcă !

Tînărul se ridică din hamac și veni spre centrul odăii.

— Să încerc ! zise el cu amărăciune. Cu toții construim opere ce durează de sute de ori mai mult decît noi. Îmi spui că acesta e sensul vieții : să depășești moartea. Eu însă aș vrea să fiu nemuritor cu adevărat ! Să am tinerețe fără de bătrînețe și

viață făr de moarte, pentru mine, nu pentru opera mea ! La ce mi-ar folosi priceperea și talentul, dacă eu tot nu mă voi bucura să-mi văd opera isprăvită de mîinile mele și să o privesc cu ochii mei ? Nu ! Viața este prea scurtă, nu-mi mai trebuie ! Ori voi găsi ceea ce doresc, ori voi pieri pe ocean ! Și apoi, urmă el cu alt glas, mai puțin aspru, trebuie să văd eu însumi ce se petrece departe, în larg. Pescarii noștri spun că o stea luminoasă a căzut de curînd în adîncul apelor, că de acolo a țîșnit o trombă de apă fierbinte și că valurile ei au adus la țărm pești arși și tot soiul de viețuitoare marine înnegrite ca de flăcări. Vreau să văd ce e acolo. Vreau să văd ceea ce nu cutează a cerceta nici un pescar și nici un meșter de-al nostru !

— Dacă asta ți-e voia, mergi cu bine, fiul meu, a răspuns întristat de moarte bătrînul Ner. Nu cred să poți afla ceea ce cauți tu, dar n-am dreptul să te împiedic să-ți alegi soarta. Du-te, poate vei cunoaște alte lumi, poate le vei afla tainele. Un singur lucru îți cer : să nu-ți uiți Insula în care te-ai născut. Iată, îți dau acest inel cu piatră măiastră, albastră ca apa oceanului nostru. Privește-l în soare și el se va dovedi o lentilă neasemuită, în care e sculptată imaginea Insulei de Aramă și a palatului în care te-ai născut tu, și pe care l-au făcut străbunii bunilor noștri. Cînd vei privi inelul, îți vei aminti de meleagurile tale natale — și le vei vedea ca printr-un ochean vrăjit.

Xivor luă inelul cu piatra prețioasă, și-l puse în deget, apoi îl îmbrățișă pe tatăl său și plecă.

La țărmul mării își găsi pluta, mai dinainte construită de el ca să reziste valurilor înalte, se urcă într-însa și se lăsă în voia legănării undelor. Știa că la fiece sfîrșit de anotimp, oceanul își trăgea valurile spre larg, și apoi, la începutul celuilalt anotimp,

le mîna vijelios spre țărm, iscînd curenți nemaipomeniți de iuți și uragane teribile. Acum venise vremea marelui reflux, apele se depărtau de țărmuri, gonite de un suflu iute. Pe oceanul imens pluta lui Xivor dansa ca o mică frunză.

Purtat de tălăzuirea undelor, tînărul sculptor călători astfel timp îndelungat. Mînca pești, pe care îi pescuia cu ușurință, și bea apă de mare. Aceasta era, dealtfel, și hrana și băutura obișnuită a insularilor de pe Continentul de Aramă, la care se adăugau cîteva liane gălbui și cîteva rădăcini dulci, vegetale, ce nu se întăreau după ce-și pierdeau seva.

Xivor a mers așa cît ținu anotimpul luminii solare.

Ziua se estompă apoi și cerul căpătă tonuri violete, ca un amurg contopit cu oceanul. Sculptorul știa că va începe anotimpul Lunii de mărgean și-al nopții lungi, în care oceanul își va dezlănțui stihiile. De aceea se legă de plută și așteptă.

Valurile se liniștiseră pentru un răstimp și oceanul era calm ca o oglindă întunecată.

Dar, înainte de a începe ciclonul, tînărul văzu o fîșie de lumină galbenă, orbitoare, țîșnind din apă și rotindu-se peste unde. Cînd raza nelumească întîlni pluta lui, se stinse brusc, și Xivor simți cum ceva, un curent puternic îl trage spre adînc. Își pierdu cunoștința.

Se trezi peste un timp într-o încăpere ciudată, largă cît un palat. Era înconjurat de obiecte necunoscute, de flori stranii cu petale uriașe și moi, colorate în nuanțe nemaivăzute pe Insula sa, care parcă îl orbeau. Staminele acelor flori tremurau și vibrau necontenit. O muzică de vis îl învăluia, iar dacă ar fi fost să creadă simțurilor sale, muzica se transforma în jurul lui în culori și culorile în muzică.

O ușă tainică lunecă într-un perete și în încăperea necunoscută apăru o făptură minunată, aidoma la chip unei fete din Insula de Aramă, dar cu mult mai delicată și mai frumoasă. Pe trupul zvelt și bronzat avea o haină lungă și străvezie ca un păienjeniș de raze, iar părul negru îi era prins cu un semicerc argintiu și strălucitor care avea la mijloc o diademă verde. Ochii fetei nu erau însă negri, ci aurii, încît lui Xivor i se păru că-l privesc două stele.

Fata cu ochii de stele murmură ceva neînțeles într-o limbă ciudată. El o privi mirat. Atunci ea îi prinse tînărului pe frunte un semicerc la fel cu al său, argintiu și cu o piatră verde la mijloc.

— Acum ai să înțelegi ce-ți spun, zise fata cu ochii de stele. Cine ești ?

— Sînt Xivor, un locuitor din Insula de Aramă, grăi tînărul fără să se mire prea mult de cele întîmplate. Pesemne tu ești o ființă din stele !

— Da, spuse străina. Am venit din stele și voi pleca din nou în stele.

Xivor căzu atunci cu fruntea la pămînt și murmură pierdut :

— O, Zeiță a Cerului, ființă de pe celălalt tărîm, iartă-mă că am cutezat să mă arăt înaintea ta ! Și spune-mi, sînt viu sau mi se pare, visez sau trăiesc cu adevărat ?

— Ești viu, Xivor, iar eu nu sînt zeiță cum crezi tu, ci o făptură omenească din altă constelație. Te-am adus aici, în nava mea interstelară, fiindcă furia oceanului te-ar fi omorît.

— Unde ne aflăm ? întrebă tînărul, care încă era buimăcit ca în vis.

— În fundul oceanului. Privește !

Xivor privi și văzu cu uimire, prin peretele care devenise transparent, valurile uriașe ale oceanului

și niște păduri verzi, întunecate, prin care mișunau pești fosforescenți.

— E oceanul planetei tale, al lumii tale. Acum, însă, trebuie să-l părăsesc. Nava mea va ieși din apă și va porni îndărăt, spre planeta de unde am venit.

— Ia-mă cu tine, se rugă Xivor. Tot voiam să mor sau să văd alte tărîmuri. Ia-mă oriunde te-ai duce, în orice stea, eu tot o să mor la sfîrșitul celui de al zecelea sau al doisprezecelea anotimp întunecat. Poate acolo, pe tărîmurile tale, voi găsi ceea ce caut pe lume.

— Ce cauți ? întrebă fata cu ochii de stele.

— Caut tinerețe fără de bătrînețe și viață fără de moarte.

Fata rîse :

— O, nimic nu-i nou sub Soare ! Toți oamenii de pe toate planetele pe care le-am întîlnit caută același lucru. Tu însă ești pe drumul cel bun, Xivor. Eu ți-aș putea dărui tinerețe fără de bătrînețe și nu chiar viață fără de moarte, dar o viață atît de lungă, încît tu însuți să-ți dorești clipa de odihnă infinită, și să-ți pară că moartea e prea departe și că ar fi vremea să o întîlnești. Trebuie numai să te învoiești și să faci trei legăminte.

— Spune-le.

— Întîi, să uiți cine ești și de unde ai venit. Al doilea, să fii veșnic călător printre stele, pe o navă intergalactică, aidoma acesteia, care să te ducă mereu, cu iuțeala fulgerului și a luminii, dintr-un tărîm celest într-altul. Iar al treilea legămînt e să trăiești viața pe care-o trăiesc eu, să cauți să înveți ceea ce învață copiii de pe steaua noastră și să te străduiești să devii un om folositor lumii galactice noi, care te va înfia.

— Primesc, șopti Xivor.

— Acum o să dormi cîtva timp, pînă ce te vei obișnui cu zborul navei noastre, adăugă fata, și-i atinse piatra verde din frunte.

Tînărul căzu pe un pat și adormi adînc. Nava intergalactică țîșni din ocean și se pierdu în cer ca o săgeată de lumină, aruncînd înainte un fulger orbitor. Sculptorul primise fără să se gîndească prea mult la cele trei legăminte. Nu înțelesese decît că va dobîndi ceea ce dorea, cu condiția să nu se mai întoarcă niciodată pe planeta sa natală. Dar cît de greu era acest lucru, nu știa.

Și astfel începu marea călătorie prin Univers a lui Xivor, cel născut pe Insula de Aramă și plecat să dobîndească tinerețea fără bătrînețe și viața fără de moarte...

La început, și mult timp de la plecarea lui, îl uimea și-l încînta totul. Nava cosmică era un fel de palat nemaivăzut, cu cîteva etaje pline de surprize, cu grădini, cu palate de flori, care vibrau la atingere ca niște strune eoliene, cu hărți cerești și biblioteci imense, încăpînd într-un singur cristal cu multe fețe și muchii, cu săli de comenzi și laboratoare, cu tot ceea ce mintea cea mai luminată născocise de-a lungul multor milenii.

Îl uimea pe tînăr mai ales zborul navei și iuțeala cu care cerurile prin care treceau își schimbau constelațiile, mereu altele, mereu necunoscute... Și totuși, i se părea că el și fata din stele stau veșnic pe loc. Palatul zburător nu se clintea, grădinile nu se legănau, ei nu îmbătrîneau. În imensa navă intergalactică nu se afla decît fata cu ochii de stele și el. Dar la o singură apăsare de buton, fata făcea să învie pe pereți o lume întreagă, îl făcea pe Xivor să privească istoria multor lumi, vieți și vieți de popoare și de planete, învățîndu-l cu încetul o parte din ceea ce știa ea însăși. Lui Xivor nu i se ura nici-

odată, el nu se mai gîndea deloc la lumea din care plecase, pierduse orice măsură a timpului și, dacă l-ar fi întrebat cineva, ar fi spus că abia de curînd plecase în marea lui călătorie printre stele.

Iată că sosi însă și clipa cînd nava lor frînă și se apropie de o stea dublă, albastră și verde, cu multe planete în jur.

Sculptorul știa că acesta e sistemul solar de unde pornise fata cu ochii de stele, și mai știa acum și drumul lung parcurs de acei oameni pînă a ajunge să construiască minunata lor civilizație și minunatele lor nave sferice, ce goneau cu iuțeala gîndului printre galaxii.

Cînd ajunse în strălucitoarea metropolă de unde plecase nava, Xivor fu întîmpinat cu bucurie și curiozitate de semenii fetei cu ochii de stele.

— Am călătorit prin sute de constelații, spunea ea celorlalți și abia departe, la marginea Galaxiei a paisprezecea, am descoperit, pe o planetă tînără, un om asemănător nouă. Iată-l, acesta e Xivor, el mi-a fost tovarăș în lungul meu zbor intergalactic. Mi-a spus că dorește să trăiască printre noi și astfel l-am adus cu mine.

Xivor rămase mult timp în metropola luminată de cei doi sori dubli. Învață acolo să construiască, din materiale străvezii, ușoare, totuși rezistente, fel de fel de clădiri și orașe, învață încă vreo cîteva meserii, apoi se pregăti să plece din nou pe o navă cosmică, alături de fata cu ochii ca stelele.

Înainte de a porni, tînărul privi încă o dată răsăritul celor doi sori de pe planeta ce devenise a doua lui patrie.

Discul verde ca smaraldul, al Soarelui celui mare, scălda metropola într-o lumină limpede și rece. Cînd răsări însă astrul albastru, mult mai mic, dar cu o strălucire nemaipomenită, cupolele marii metropole

se înflăcărară, și snopi orbitori, descompuși în curcubee, umplură orizontul cu dansul lor policrom.

O rază subțire, albastră, căzu pe inelul lui Xivor și scînteie în piatra veche, uitată în deget.

Tînărul își scoase, mirat, inelul de care nu-și mai amintea deloc, și se jucă privind prin el cerul. Deodată, în fața sa răsări un ocean albastru și o insulă cu păduri de aramă și cu niște construcții primitive, greoaie, dar mărețe în aspra lor strălucire. Xivor recunoscu peisajul tărîmului său natal și un dor cumplit îi arse inima. Acum, mai presus de orice, mai presus de tinerețe și de viață, dorea să mai vadă o dată, aievea, țărmul oceanului său și dorea să se întoarcă în Insula pe care se născuse.

Se urcă întristat și tulburat în nava care porni, cu iuțeala luminii, pe o altă orbită a cerului.

Pe drum însă, Xivor deveni din ce în ce mai tăcut și mai trist. Cînd trecea pe lîngă un astru strălucitor, punea inelul în raza lui și privea lung, pierdut și vrăjit, imaginea cufundată în apa lentilei albastre. Din ce în ce se întrista mai tare, și din ce în ce dorul după tărîmul său natal îl bîntuia mai aprig. Pînă la urmă se îmbolnăvi.

Fata cu ochii de stele, aflînd care e pricina bolii lui, și văzînd că tînărul se topea pe picioare, schimbă drumul navei de lumină, îndreptînd-o către sistemul solar depărtat unde se găsea planeta Insulei de Aramă.

Cînd fu aproape de jumătatea drumului, îi spuse însă lui Xivor :

— Știu că ești bolnav de dor, totuși, te rog, nu te întoarce. Ai vrut odinioară să dobîndești tinerețea fără de bătrînețe ; ai vrut să învingi timpul... L-ai învins *pentru tine,* dar nu pentru planeta ta. Uită-te

prin marele telescop al navei și ai să vezi că Insula de Aramă nu mai e cum o știai odinioară.

El privi prin telescopul gigantic, care mărea de mii și milioane de ori, și văzu planeta și Insula sa, scăldate de apele albastre ale Oceanului.

Dar nu mai zări pădurile roșietice, nici clădirile și templele strălucitoare ca arama. La țărmul mării se vedeau alte orașe, mici și albe, pe mare treceau flote nenumărate, în văzduh zburau altfel de păsări. Numai oceanul părea la fel de albastru.

— Poate că totuși, pe platou, în nisipurile de aramă, se mai vede vreo urmă din orașul construit după planul tatălui meu. Un singur pilastru să văd, și aș recunoaște întreg orașul, spuse Xivor, pe gînduri. Și poate că m-aș vindeca de dorul ce mă bîntuie.

— Potrivește telescopul stelar așa ca să-ți apropie centrul Insulei și privește încă o dată, îl rugă fata cu ochii de stele.

Tînărul făcu întocmai. Privi prin oglinzile imensului telescop cu luare-aminte, însă nu zări nici acum platoul, nici pădurile de aramă, ci o junglă tînără, verde, amestecată cu frunziș roșu, și încîlcită, de nepătruns...

— Nu te întoarce, Xivor, îl sfătui fata cu ochii de stele. Lumea pe care o știai tu a pierit. Pădurile de Aramă s-au prefăcut în cărbuni și în roci. Palatele vechi s-au năruit și deasupra lor a crescut altă vegetație și s-au înălțat alte orașe... De cînd ai plecat tu, pe planeta ta au trecut mii și mii de ani. Nimic nu mai e ca odinioară.

— A trecut abia un anotimp, două din viața mea, murmură Xivor, încăpățînat. Trebuie să ajung iar pe Insula mea de Aramă, să văd cu ochii mei

urmele palatelor și ale orașelor clădite de strămoșii mei. Trebuie să mergem acolo, altfel voi muri de dor.

— Mi-ai jurat odinioară că vei uita cine ești și de unde vii, spuse fata cu părere de rău în glas. Amintește-ți legămîntul făcut.

— Nu știam ce înseamnă dorul... Trebuie să mă întorc... Acolo e rostul meu, acolo sînt oamenii mei. Trebuie să-i găsesc, să-i văd... Trebuie să-i învăț și pe ei să ridice orașe și case așa cum am învățat pe planeta ta...

— Pe cine să înveți, nici un cunoscut de-al tău nu mai trăiește. Uiți că tu în timpul zborului nostru ai rămas la fel de tînăr cum ai plecat, în vreme ce lumea ta s-a schimbat de zeci de ori ? Pe nimeni și nimic nu vei mai întîlni din cele ce cunoșteai. Și mai e ceva... gîndește-te : Acolo, la ai tăi, vei pierde curînd tinerețea.

Xivor tăcu însă, bolnav de dor. Hotărîrea lui era nestrămutată : se va întoarce, cu orice preț, în Insula de Aramă. Îi va căuta pe cei ce viețuiau acolo. Le va dărui cunoștințele și viața lui — căci ei erau adevărata lui lume. Știa, desigur, că oprindu-se din călătoria sa intergalactică, pe pămîntul său de odinioară, va fi din nou supus legilor vieții de acolo. Va pierde curînd tinerețea. Și după un șir de anotimpuri, însăși viața... Știa, de asemeni, că fata cu ochii de stele nu-l va urma. Legea planetei pe care se născuse o făcea să cutreiere veșnic, cu nava sa intergalactică, lumile necunoscute ale universului, să adune cunoștințe despre ele, și apoi să le ducă alor săi. Îi făgăduise cîndva că va face și el astfel, că o va urma pretutindeni, dar nu putea. Dorul și dorința de a se întoarce, măcar pentru cîteva anotimpuri, pe Insula sa natală, erau mai tari ca orice, mai tari

decît tinereţea fără bătrîneţe... Îi vorbi despre asta fetei cu ochii de stele şi deşi întristată, pînă la urmă ea îl înţelese şi-l dezlegă de jurămîntul făcut la plecarea în marea călătorie.

Într-o bună zi se apropiară de planeta oceanului albastru. Nava frînă şi apoi se cufundă în apele violete, ca şi cum o stea sau o cometă strălucitoare ar fi căzut în unde. O imensă trîmbă de apă clocotită ţîşni în sus. Apoi începu şi uraganul. După un anotimp, cînd uraganul se linişti, Xivor îşi luă rămas bun de la călătoarea cu ochii de stele şi, fără să-şi pună costumul de scafandru, aşa cum făcea în apele altor oceane străine, plecă de pe navă şi înotă pînă la ţărmul Insulei de Aramă, purtat de valurile fluxului oceanic.

Cînd atinse ţărmul era noapte. Se lungi pe o lespede lîngă ţărm şi dormi somn greu şi fericit.

A doua zi, cînd se deşteptă, nu mai recunoscu nici plaja, nici ţărmul. Departe se zăreau nişte păduri verzi, cu trunchiuri zvelte, cu totul altfel decît codrul de aramă de odinioară. Nici temple, nici case nu se mai vedeau. Oraşele erau şi ele *altfel* decît înainte.

Dar nimic din toate aceste prefaceri nu-l descurajă pe Xivor. Ştia că oamenii, urmaşii celor pe care îi cunoscuse în tinereţea lui, nu pieriseră, oricît se preschimbase planeta şi tărîmul său natal. Pe aceşti oameni dorea să-i vadă, lor dorea să le dăruiască de aici înainte ştiinţa şi însăşi viaţa lui. Pentru ei dorea acum din toată fiinţa sa să construiască măreţe clădiri şi oraşe nepieritoare. Înţelegea acum că doar în munca pe care o va dărui semenilor săi de pe Insula de Aramă va găsi ceea ce căutase pretutindeni : tinereţea fără bătrîneţe şi poate viaţa fără moarte...

Slăbit de aceste gînduri, înfiorat de amintiri străvechi şi de bucuria că se află din nou acasă, Xivor merse prin nisip trei zile şi trei nopţi, pînă ce ajunse la porţile primului oraş întîlnit. Le spuse oamenilor că e constructor şi că le va ridica într-un singur anotimp un oraş nemărginit — şi se ţinu de cuvînt.

Cînd oraşul plănuit de el şi ridicat cu truda a mii de locuitori fu, în sfîrşit, gata, Xivor se privi din întîmplare într-o oglindă şi surîse, fără tristeţe. Din apele cristalului şlefuit se răsfrîngea chipul său de totdeauna. Două cute îi brăzdau însă fruntea, şi două şuviţe de aur luceau în părul său negru. Începuse a-şi pierde aşadar tinereţea... Dar simţea că dobîndise ceva cu mult mai de preţ : o altă tinereţe, sau un fel de bătrîneţe fără moarte.

A se feri de umezeală!

Mircea Sîntimbreanu

Era un robot evoluat, o minune a ciberneticii. De cînd inginerul găsise că valoarea logaritmului K şi coeficientul entropiei este egal cu sigma minus logaritmul lui Pai, înlăturînd astfel orice indice H (indicele dezordinii, spaima roboţilor), maşina începuse să-şi merite denumirea de FACTOTUM 10. Prin ultimele experienţe, inginerul îl înzestrase cu posibilitatea de a se exprima, fixîndu-i în memorie absolut toate cuvintele limbii române, potrivit ultimei ediţii a Dicţionarului Limbii române contemporane, a dicţionarelor enciclopedice, a dicţionarelor de arhaisme, provincialisme şi neologisme. Se putea afirma că munca filologilor şi a lingviştilor nu fusese mai prejos decît aceea a tehnicienilor, aşa încît, după părerea unanimă, nici un singur cuvînt sau expresie a limbii române nu rămăsese neînregistrată în memoria lui FACTOTUM 10. Cele două volume ale gramaticii le memorase în 10 secunde şi 2 zecimi, în timp ce juca pionii într-o apărare Karo-Khan cu campionul de şah al ţării. La mutarea nebunului pe e5 ştia şi Ortoepia şi-şi ruga partenerul să-i aducă Semantica. Nici n-apucase să zică primul „şah !" cînd limba română nu mai avea secrete pentru el. Da, era un robot evoluat însă totodată modest : de aceea, cînd iniginerul îi comunică voios că a doua zi urma să facă demonstraţii publice de limbă şi gramatică română, la Pavilionul de Experimentare, FACTOTUM îl rugă să mai

amîne cu o zi. Şi totodată îi ceru voie să citească, măcar o dată, cele un milion patru sute de mii de volume din Biblioteca Academiei. Ceea ce şi făcu, citindu-le în timp ce-şi mînca porţia zilnică de ulei cu parafină. (Era un obicei prost, pe care-l păstrase de cînd era mic şi purta abia numele de FACTOTUM 1.) Chiar şi aşa, nu se grăbea să dea ochii cu publicul. Nu voia să aibă nici un risc, şi inginerul nu se împotrivi. Experienţa îi dovedise că FACTOTUM nu este nici capricios şi nici timid, ci doar un robot cît se poate de exigent cu sine însuşi. De aceea, consimţi să amîne cu 24 de ore evoluţia robotului şi plecă să anunţe acest lucru la ziar, nu înainte însă de a-i fixa pe piept anunţul foarte important : A SE FERI DE UMEZEALĂ ! Căci, dacă indicele H era, ca să zicem aşa, virusul său intern, umiditatea era, încă de pe vremea cînd purta scutece, cel mai primejdios agent extern. Aducea gripa. Şi ştiţi şi voi cît mai valorează o maşină gripată !

Robotul rămăsese, aşadar, singur. Dar nu pentru a reciti încă o dată cele un milion patru sute de mii de volume, cum s-ar fi putut crede la prima vedere. Făcu şi acest lucru, e drept, dar numai pentru că în mintea lui de robot evoluat se ivise o idee. O idee absolut firească pentru prestigiul său de care era conştient. Voia ca, în lipsa inginerului, să verifice el însuşi, înaintea confruntării cu publicul, ceea ce ştie şi ceea ce poate la limba română ; să aibă, cu alte cuvinte, o discuţie de antrenament. Ideea îi venise pe cînd, făcîndu-şi siesta, zărise pe geam, nu departe, doi copii discutînd pe o bancă.

„Ce-ar fi, îşi spusese, să-mi fac un autocontrol al cunoştinţelor ?“

Acum, inginerul plecase... Copiii erau tot pe bancă şi păreau că vorbesc din ce în ce mai înfierbîntaţi. Afară era senin, o boare primăvăratecă se

juca prin tufişuri şi, privindu-şi ceasul de la mînă, FACTOTUM observă umiditatea : 0,01. Excelentă ! Nu era deci nici un risc. Ieşi, aşadar, şi pentru a nu-i speria, se apropie tiptil de cei doi copii. În focul discuţiei nici nu-l zăriră.

„E mai bine aşa. O să vorbească nestingheriţi, iar eu trec pe autocontrol", îşi spuse robotul, şi degetele îi tremurau de emoţie pe şnurul care îl menţinea în priză.

Cei doi rîdeau tare şi de-abia după cîteva minute robotul înţelese că-şi povesteau un film care le plăcuse grozav.

— Haios era, ce zici, suflete ?

— Mişto, bă !

— Ce caft îi căpăcea la gioale ! Te-ai prins ?

— Sanchi. Ce ? Aschimodia nu i-a tărzănit un flit între felinare ?

— Eşti nasol. Păi nu i-ai ginit moaca ? Ce cărămidă avea !...

— Lasă-te de cioace...

— Ete, iordanistu' !... Păi bine, bă, faţă de ginere mort...

Dar nu mai continuă. Zise doar pe şoptite :

— Babacu' ! M-am uşchit.

Robotul rămase cu gura căscată. Îşi scutură apoi brusc capul şi, cu o viteză nebănuită pentru masa lui, o zbughi în laborator. Dar nu se linişti. Continuă să-şi smucească din ce în ce mai tare capul, ca şi cum o viespe îi pătrunsese în creierul lui electronic. Şi într-adevăr, ceva bîzîia îndrăcit între milioanele lui de celule fotoelectrice... O forţă extraordinară îi apăsa creierul, firele acestuia zbîrnîiau şi vibrau gata să plesnească. De undeva, poate din coeficientul sigma, începu să iasă fum... Avertizorul automat intră în funcţiune, umplînd cu vaierele sale încăperea, dar robotul, deşi ştia aceasta de la vîrsta de

5 secunde, nu smulse șnurul din priză. Dimpotrivă. Se conectă la sursa de 1 000 de megawați. Acum, creierul său scăpăra, și de sub calota de duraluminiu explodau parcă niște rachete multicolore. Supremul avertisment ! Dar nici de data aceasta robotul nu reacționă. Cu întregul său volum de energie, cu formidabila lui energie scormonea cu febrilitate cele mai tainice unghere ale memoriei sale.

— Nasol ? Haios ? ? Mișto ? ? ? N-am auzit...

Cu o viteză de neînchipuit tria milioane de cărți citite, sute de mii de fișe, fotocopiile tuturor dicționarelor...

— Sanchi ? Cioace ? ? Gioale ? ? ? Nu cunosc...

Sortă înfrigurat ultimele cotloane ale memoriei, unde i se fixaseră arhaismele și provincialismele, combină apoi într-o supremă încordare arhaico-provincialismele și, negăsind nici așa nimic care să-l lămurească, oftă din rărunchi :

— Și totuși era ceva în românește... Asta după gramatică... Dar ce ? Ce... Și cînd în laborator era numai fum, se prăbuși pe un fotoliu și suspină amar : Sînt un incapabil...

Și plînse. Primele lacrimi sfîrîiră pe obrajii lui înfierbîntați și se evaporară. Celelalte însă curgeau, curgeau la vale. Și cînd se opriră pe tăblița cu anunțul fatal, robotul devenise rece. Trăgea să moară. Umezeala lacrimilor îl dăduse gata...

Așa l-a găsit inginerul. Cînd, în sfîrșit, l-a reanimat, FACTOTUM 10, cel mai evoluat robot, îl prinse de mînecă și vorbi :

— De ce nu m-ai lăsat să mor ? Nu sînt bun de nimic... Ți-ai jertfit talentul și tinerețea cu mine, ai pierdut mii de nopți să calculezi și să descoperi valoarea lui minus sigma, ți-ai pus atîtea nădejdi în mine și eu... eu...

— Tu ?

— Eu nu știu nici cît știe un copil de 12 ani. Știu șah, calcul infinitezimal, pun diagnosticul oricărei boli... Credeam că stăpînesc întregul tezaur al limbii române.

— Și nu-l stăpînești ?

— Nu. Vorbeau doi copii în curte și nu înțelegeam nimic... Ici, colo, înțelegeam și eu cîte un cuvînt. Și asta mă descuraja și mai tare... Încolo, nimic... Nici nasol, nici mișto, nici cioace, nici gioale...

— Și de asta plîngeai ?

— Da, suspină robotul și era gata să dea din nou apă la șoareci dacă inginerul n-ar fi izbucnit în aceeași clipă într-un hohot nestăvilit de rîs. Cînd, în sfîrșit, a putut să vorbească, zise ferm, dar blînd :

— Dar asta nu e limbă română prostuțule !

— Dar ce ?

— Nimic ! Gunoi...

A doua zi FACTOTUM 10 trecea toate probele într-un chip strălucit. Primise felicitări și certificate din partea tuturor savanților, iar lumea se răspîndea spre ieșire, cînd lîngă soclul robotului se opriră doi copii. Îl priviră îndelung, apoi unul dintre ei fluieră admirativ :

— Mișto !

— Haios ! adăugă celălalt.

În clipa aceea, robotul izbucni în rîs. Rîdea atît de tare încît hohotele sale umpleau de vuiet imensa sală. Era înfricoșător acest rîs...

— Ușcheală ! mai apucă să zică unul și o tuliră amîndoi spre ieșire.

Dar robotul rîdea, rîdea în continuare. Și deodată se opri brusc. Robotul rîdea cu lacrimi și iarăși umezeala îl dădu gata !

Dar inginerul nu se alarmă. Rîdea și el cu lacrimi...

Imaginea fără ecran

Nina Stănculescu

Odată cu căderea nopții, atmosfera se încărcase încă și mai mult de electricitate. Plutea în aer o neliniște apăsătoare, în care totul aștepta, dintr-o clipă într-alta, dezlănțuirea furtunii.

Oamenii, pe străzi, treceau posaci și irascibili.

Iar în casa atît de tăcută a profesorului de fizică electronică Marian Tomir, răsunau strigătele cu totul neobișnuite ale bătrînului său tată, care izbea cu bastonul în pămînt și-l pironea pe profesor cu o privire îndîrjită :

— La tine, la institut, n-ai decît să faci cîte experiențe îți place. De-asta e făcut institutul, de-asta ești acolo. Dar n-ai dreptul să vii și acasă cu mașinăriile tale monstruoase, să-ți îngrozești părinții bătrîni și sora fragedă.

Amîndoi părinții lui bătrîni, împreună cu sora lui fragedă, care într-adevăr n-avea decît optsprezece ani, se găseau în clipa aceea strînși în biroul lui, se vede, cu toții aduși de creșterea tensiunii atmosferice.

Mama se așezase în fotoliul din fața biroului și dădea nervos din două andrele. Sora fragedă se așezase la o parte, pe un scaun, și, cu capul întors spre una dintre ferestrele pe care năvălea o aromă înnebunitoare de salcîmi înfloriți, părea să n-aibă habar de tot ce se petrece în jurul ei.

— Experiențele tale au să ne omoare, continuă vehement tatăl, venind drept în fața lui Tomir. Am

ajuns oare la vîrsta aceasta respectabilă ca să fiu omorît de propriul meu copil ?

— N-ai nici o atenție pentru noi, adăugă numaidecît, sfîșietor, și mama, în timp ce andrelele îi alergau sprințare în mîini. Azi-dimineață, cînd am intrat la tine în dormitor, a țîșnit numaidecît de nu știu unde, în fața mea, o fîșie de lumină de era să cad pe jos de spaimă.

— Și eu, o acoperi tatăl, al cărui glas creștea tot mai amenințător, cînd am pus mîna pe bricheta pe care mi-o uitasem aici, la tine pe birou, era cît pe-aci să mă ard.

— Viața noastră a ajuns un chin, se jelui mama în concluzie.

Marian Tomir nu părea însă să audă cuvintele lor mai mult decît sora lui. În spatele biroului, cu capul în pumni, urmărea tot mai concentrat strălucirea nefirească, în semiobscuritatea din jur, a andrelelor. Părea că mici steluțe palide se desprindeau și zburau în cercuri luminoase în jurul mîinilor mamei lui.

— Repet, și tatăl își punctă cuvintele cu două lovituri de baston în parchet, la tine în laborator nu ne amestecăm ! Dar e intolerabil, nemaipomenit ca acasă...

În clipa aceea, un țipăt îl acoperi. Sora fragedă se ridicase în picioare tremurînd, și arăta cu mîna spre fereastră.

Acolo, în pervaz, apăruse un fel de stafie, o femeie ca un abur.

Un timp toți priviră către ea, fără să se poată mișca sau rosti ceva. În cele din urmă, Marian Tomir spuse cu un glas gîtuit :

— Bună seara !

— Bună seara ! îi răspunse apariția, cristalin și cu mult mai deslușit decît era vizibilă.

— Poate-i prea multă lumină aici ? întrebă încet Tomir.

Şi ea :

— Dacă ai stinge lumina, mi-ar face plăcere !

Dar acum părinţii lui părură că-şi ies din minţi :

— Iar o experienţă ! zbieră tatăl.

— Să piară ! Fă-o să piară ! strigă mama, căreia andrelele de mult îi zăceau pe jos.

— Vă rog să mă lăsaţi singur, le spuse blînd Tomir, vă rog...

Şi, ocolind biroul, se îndreptă spre comutatorul de lumină.

— Băiatul ăsta ne omoară, am spus că ne omoară, răcnea tatăl, împingîndu-le pe cele două femei pe uşă afară.

În întunericul şi liniştea care se lăsaseră dintr-o dată, apariţia trecu de pervazul ferestrei, plutind şi legănîndu-şi doar uşor capul. Trăsăturile feţei nu i se distingeau, dar faldurile elegantei rochii lungi de seară i se desprindeau în amănunţime. Se opri dinaintea lui Tomir.

— Cine eşti ? o întrebă el, cu un tremur imperceptibil în glas.

— 2 337.

— Ce-i asta ? Un cifru ?

— Deocamdată un număr.

— De unde vii ?

— Dintr-un laborator.

— Care ?

— Deocamdată, oarecare.

— Aşadar, eşti imaginea receptată fără ecran !

— Exact.

— Şi cum te mişti ?

— Destul de uşor.

— Nu poţi să-mi dai nişte indicaţii mai precise ?

— Deocamdată nu.

— Atunci spune tot ce poţi să spui.
— Că exist.
— Asta observ şi eu.
— Că exist datorită atmosferei încărcate de electricitate din atmosferă.
— Iată, ar fi trebuit să bănuiesc.
— Că, dacă îmi dai voie, acum plec.
— Cred că-ţi dai seama că nu-ţi dau voie.
— Şi aşa, tot va trebui să plec.
— De ce nu mai poţi rămîne ?
— Pentru astăzi ajunge ! Dar am să mă-ntorc !
— Cînd ?
— În prima seară dinaintea unei furtuni.
— Asta poate fi peste o lună, două.
— Poate fi şi mîine.
— Cum să am răbdare ? Spune-mi, barem, dacă eşti emis de aici din oraş.
— Iartă-mă că remarc, nu eşti prea politicos. Spui „eşti emis". N-ai observat că sînt femeie ? Şi, rostind aceste vorbe, înaintă spre el aproape plutind şi mişcîndu-şi uşor faldurile rochiei lungi.
— Ei drăcie ! se încruntă Tomir. Îţi arde de glume !
— Nu glumesc ! Apariţia îşi plecă graţios capul şi păru că surîde. Dar ca să nu dispar aşa, dintr-o dată, ceea ce mi-ar fi neplăcut, te rog să mă conduci spre cealaltă fereastră.
— Nu vrei să spui dacă eşti emisă din oraş ? strigă Tomir venind spre ea.
— Refuz.
— Am să te găsesc, să ştii, de oriunde vii, am să te găsesc ! se mînie Tomir.
— Iată într-adevăr nişte cuvinte amabile, potrivite pentru o femeie, şopti de data aceasta apari-

ția. Dar dacă nu vrei să mă conduci singur spre fereastră, cu tot regretul, va trebui să dispar și așa.

— Stai ! răcni Tomir.

Dar imaginea pieri ca și cum nici n-ar fi fost. Și în momentul acela afară se dezlănțui furtuna.

2

A doua zi de dimineață, profesorul Tomir năvăli în laboratorul în care lucra și, fără să închidă ușa în urma lui, se repezi spre laboranta care-l ajuta :

— Unde e radiogoniometrul ? strigă el în loc de bună-dimineața.

Salariata îl privi cu uimire și cu oarecare spaimă :

— Nu știți că l-am trimis laboratorului din Ploiești ! ?

— Dar cum e posibil, tovarășă, să fie un singur radiogoniometru într-un laborator, și acela lipsă ? Cum să poți duce niște cercetări în condițiile astea ?

— Să-ncerc să-l capăt înapoi ? întrebă politicos laboranta.

— Auzi întrebare ! pufni Tomir. Bineînțeles ! Numaidecît ! Pînă la prînz să-l capăt !

— Pînă la prînz ! ? se miră ea. De la Ploiești ! ?

— Ce-o fi atîta greutate ? se enervă Tomir. Trenurile spre Ploiești pleacă din oră în oră, ce zic ! din jumătate în jumătate de oră. Nici nu e nevoie să iei trenul ! Ia mașina institutului. Te rog, zboară !

— Bine, rosti laboranta, dezbrăcîndu-și liniștită halatul pentru a-și pune pardesiul. Apoi, cum Tomir se năruise într-un scaun și-și luase capul în mîini, îl întrebă cu oarecare teamă :

— Pot să vă-ntreb de ce aveți nevoie atît de urgent de radiogoniometru ?

Tomir își ridică spre ea o privire rătăcită și izbucni :

— Află că aseară s-a format la mine acasă o imagine fără ecran. Am stat de vorbă cu ea cum stau cu dumneata. Înțelegi ? Acel lucru pe care mă străduiesc de atîta vreme să-l realizez, la care lucrez ca un nebun, cineva, altcineva, a reușit să-l facă !

— Înțeleg, dădu din cap fata. A profitat de atmosfera încărcată de electricitate de ieri, dinainte de furtună.

— Într-adevăr, recunoscu Tomir.

— Și n-ați putut afla de unde s-a emis ?

— Cum să aflu ? se enervă Tomir. Fii bună și adu-mi cît mai grabnic aparatul. Prima oară cînd mai apare...

— Îi veți detecta direcția, continuă fata fraza lui.

Vru să-l mai întrebe ceva, dar se răzgîndi și plecă.

3

Radiogoniometrul, aparatul care detectează direcția oricăror unde, n-a putut fi însă adus în ziua aceea de la Ploiești. Pur și simplu se defectase. Laboranta s-a văzut nevoită să plece la un laborator de la Brașov pentru a căuta să împrumute de acolo un alt aparat. Asta îi luă însă vreo două zile și, nu se știe de ce, mai și întîrzie pe drum.

Între timp, într-o seară, se formă iarăși o atmosferă încărcată de electricitate, așteptînd furtuna. Și iarăși îl găsi pe profesor la el acasă. Stătea aplecat asupra unor hîrtii pline de calcule cînd auzi glasul cristalin, cunoscut :

— Bună seara !

El își ridică ochii și dădu de apariție chiar înaintea lui.

Furios că n-are asupra sa radiogoniometrul, rămase nemișcat în scaun.

— Ţi-am spus că voi mai veni ! rosti ea aplecîndu-se asupra lui. Era atît de aproape încît Tomir putea acum să-i deslușească vag trăsăturile delicate ale obrazului. Întinse mîna spre lampa de birou și o stinse.

— Mi se pare că data trecută cînd am venit, rosti ea, ţi-am produs oarecare necazuri familiale. Te rog să mă ierţi.

Tomir nu-i răspunse. În întuneric, imaginea prindea o stranie realitate. Iar lui Tomir îi trecu prin minte că era atît de frumoasă pentru că nu era o imagine color ; îi trecu prin minte că dacă ar fi fost colorată, ar fi pierdut, desigur, mult din acel farmec aproape nefiresc.

— Tot n-ai de gînd să-mi faci vreo confidenţă ? murmură el.

— Confidenţă ? ! Și, lăsîndu-și capul pe spate, apariţia se porni să rîdă cu un rîs vioi, aproape copilăresc. Ce confidenţă să-ţi fac ?

— De unde vii ? Cine eşti ?

— Viu din intersecţia a două raze de înaltă frecvenţă ce pătrund pe cele două ferestre ale tale. Sînt o plasmă ce se poate proiecta prin aer. Iată, ştii de unde vin și cine sînt.

— Rîzi de mine, e clar, șopti obosit Tomir, lăsîndu-se pe speteaza scaunului. Dacă aș avea la mine un radiogoniometru, n-aș mai avea nevoie să te întreb nimic.

— Dacă... rîse iar apariţia, scuturîndu-și pe umeri buclele.

— Numai laboranta-i de vină, scrîșni Tomir, niciodată nu-mi face o treabă ca lumea și pînă la capăt !

Apariţia își îndreptă deodată trupul și păru foarte atentă :

— E vorba de laboranta căreia i-ai spus acum cîteva zile : „Sînt atît de zăpăcit încît ce m-aș face fără memoria dumitale ?“

— Bine... dar... Tomir se ridică în picioare. Ce mai ești pe lîngă imagine fără ecran ? Cunoști lucruri pe care nimeni nu le știe...

Imaginea însă se stinse.

4

A doua zi de dimineață o găsi pe laborantă ca de obicei în fața cutiilor de experiențe.

— Cînd te-ai întors ? o întrebă Tomir cu oarecare enervare.

— Astă-noapte, foarte tîrziu, răspunse ea și, întorcîndu-se pe scăunelul cu șurub pe care stătea, îi întinse o pungă de piele rotundă.

Tomir desfăcu nervos capacul și înăuntru găsi cadranul radiogoniometrului. Dădu din cap cu un zîmbet ușor ironic.

— S-a întîmplat ceva ? întrebă fata.

— Nu, murmură Tomir.

Dar, în loc să se așeze la masa lui, se porni să cerceteze cu atenție fiecare colțișor al laboratorului.

— Căutați ceva ? îl întrebă din nou laboranta.

— Nimic, răspunse aproape mîrîit Tomir, apoi izbucni deodată : Dacă vezi pe aici un aparat pe care nu-l cunoști și nu știi ce caută, te rog să mă anunți numaidecît !

Fata dădu din umeri și nu-l mai întrebă nimic.

5

Trecură zile după zile, săptămîni după săptămîni, și nimic deosebit nu se mai întîmplă în afară de faptul că profesorul Tomir mai ținu două comunicări

importante. Totul era absolut la fel : acasă aceleași cicăleli ale părinților, continue și neschimbate ca răsăritul și apusul zilnic al soarelui, la facultate apropierea sfîrșitului de an, la laboratorul institutului experiențele personale, în care-l ajuta laboranta.

Aparent, nimic nu se întîmpla. În realitate, Tomir devenea tot mai irascibil, încît într-o dimineață ajunse să-i spună bătrînului său tată :

— Uite ce-i, tată, viața mea e asta care este și n-am să m-apuc să mi-o schimb. Eu nu pot să gîndesc și să muncesc numai la institut, trebuie să gîndesc tot timpul la ale mele, zi și noapte, și acasă, și peste tot. Dacă vreți să mai stau cu voi în casă, obișnuiți-vă odată cu experiențele mele, că mi s-a acrit de-atîtea cicăleli.

Nu mai spusese niciodată asemenea lucruri bătrînului său tată, care, neobișnuit să i se răspundă, îl privi scandalizat și jignit, zicîndu-și că a înnebunit.

Pe el, de fapt, îl rodea imaginea fără ecran, care nu mai venea. Altfel nu i-ar fi spus niciodată cuvinte atît de fără rost. Mai fuseseră cîteva după-amieze cu furtună, o așteptase fierbînd de nerăbdare, cu radiogoniometrul în mînă, și ea nu apăruse.

Dacă n-avea să mai vină niciodată ? Și nu va afla niciodată cine și unde a reușit performanța aceea pe care el singur rîvnea de-atîta vreme s-o îndeplinească ?

Cineva, era clar, își rîdea de el. Se apucă să cerceteze cu atenție revistele de specialitate, să citească pînă și cele mai mărunte anunțuri, pierzînd o sumedenie de vreme cu treaba asta, dar nimeni nu anunța, cum era firesc, descoperirea, realizarea imaginii fără ecran !

Și pe deasupra mai era ceva. Ceva cu totul absurd, cu totul rizibil : se îndrăgostise de imaginea fără ecran ! Îi era dor de ea, pur și simplu, ca de o

apariție feminină ! Ba chiar gesturile ei îi păreau cunoscute, felul ei de a se apleca, de a rîde. Dar și asta era o aiureală, bineînțeles.

Nu mai încăpea îndoială că cineva își bătea joc de el ! Și încă bine !

6

Nu părea să fie o după-amiază cu furtună. Lăsase radiogoniometrul la institut, unde avea nevoie de el mai tot timpul. De la institutul din Brașov i se telefona întruna că trebuia să li-l înapoieze. Dar amîna mereu s-o facă pentru că aparatul lor trimis la Ploiești nu fusese încă reparat, iar lui Tomir de-abia îi trecuse prin minte să comande un altul — adică de fapt încă trei — ca să aibă de ajuns.

Era iarăși la el acasă și deci fără radiogoniometru. Și, nefiind semne de furtună, nici nu se aștepta să apară vreo imagine fără ecran cînd, ridicîndu-și capul din hîrtii, dădu din nou cu ochii de ea. I se păru că i se năzare. De-abia o zărea, străvezie, cu rafturile bibliotecii clar conturate prin trupul ei de abur. Și totuși trecea ca de obicei, în rochia ei lungă de seară, de la o fereastră la alta, cu părul revărsat în bucle pe umerii descoperiți.

— Cum ai venit ? se miră el. Azi nu va fi furtună.

— Se pare că mi-am perfecționat modul de emisie, rîse ea ca de obicei. Acum pot să vin și fără furtună.

— Ce-i drept, nu te conturezi cu aceeași intensitate ! De-abia te pot vedea !

— În curînd am să fiu mai distinctă.

— Deci experimentezi prin mine !

— Cam așa !

— Bine, atunci te voi ajuta.

— Cum să mă ajuți ? rîse ea.

— Făgăduiește-mi că nu te miști de-aici pînă mă-ntorc. Și ai să vezi.

— Accept, rîse ea din nou.

El ieși și închise ușa în urma lui, se tupilă în sufragerie, unde era telefonul și, cu ochii la ferestre, formă numărul institutului. „O chem pe laborantă cu radiogoniometrul — își spuse. Îi spun să vină numaidecît !"

La institut nu răspunse însă nimeni. Noroc că-i știa numărul de telefon de acasă. Îl formă nervos. Îi răspunse o voce de femeie în vîrstă, probabil mama ei :

— Lenuș nu-i acasă ! N-a venit toată ziua !

Pocni receptorul în furcă, mînios. Poftim ghinion ! Fata asta, care toată ziua stătea în laborator, tocmai acum nu era nici acolo și nici acasă ! Și nici nu putea să-i zică ceva. Nu era deloc obligată la ora aceea să fie într-unul din aceste două locuri !

Se întoarse în biroul lui.

— Ai lipsit mult ! îi spuse apariția, dreaptă, în mijlocul încăperii. Ei, cum mă ajuți în experiment ?

— Nu te ajut deloc ! pufni el. N-am cum. Dar nu pleca. Mai rămîi puțin !

— Mi-e greu ! murmură apariția. Deocamdată n-am suficiente resurse ! Dar poate în curînd am să am și am să pot să stau mai mult. Mai ales dacă va fi furtună...

— Dispari ? întrebă cu o urmă de spaimă Tomir.

— Mai vin, mai vin, șopti ea.

Și dispăru.

Tomir își luă capul în palme, comprimîndu-și nervos tîmplele. Ceea ce i se întîmpla era într-adevăr nemaipomenit, atît din punct de vedere științific, cît și — cum aș numi-o ? — sentimental !

— Unde-ai umblat aseară ? o întrebă a doua zi, prost dispus, pe laborantă.

— Aţi avut nevoie de mine ?

— Da, oarecum !

— Am fost la un film.

— Ţi se întîmplă şi aşa ceva ? nu se putu opri să n-o întrebe, acru, Tomir. Nu se ştie de ce, dar nu şi-o putea închipui pe laborantă la un film.

— Ce-i drept, rareori, zîmbi laboranta. Era ceva deosebit. Mi-a spus toată lumea. „Hamlet." Dumneavoastră aţi văzut „Hamlet" la cinematograf ?

— De asta-mi arde mie ! mormăi Tomir.

— Trebuie să-l vedeţi, pe cuvîntul meu, e foarte frumos jucat, frumos regizat. Şi nişte decoruri...

— Ei, alta ! Te pomeneşti că te pricepi în d-alde astea !

— Nu mă pricep prea mult, dar...

— Să ne-apucăm de lucru ! i-o tăie scurt Tomir.

Dar atunci se petrecu un fapt mărunt în sine, dar nemaipomenit : laboranta continua să zîmbească. Şi el îi văzu pentru prima oară acest zîmbet şi rămase trăsnit : era la fel cu al imaginii fără ecran.

Fata se întoarse cu spatele la el, pe taburetul ei cu şurub, şi înclinarea trupului ei, arcuirea umerilor deasupra aparatelor aduceau cu ale imaginii fără ecran !

„Se vede c-am nerozit ! îşi spuse Tomir. O văd peste tot ! Am ajuns s-o văd pînă şi în laborantă !"

Şi totuşi, în loc să pornească spre locul lui din celălalt capăt al laboratorului, se apropie de ea. Îi cercetă linia obrazului. Linia obrazului ei aducea cu a imaginii fără ecran !

Îi apucă, cu un gest nervos, boneta albă în care-şi strîngea totdeauna părul şi i-o dădu jos. Părul i se

revărsă pe umeri în bucle cu totul asemănătoare cu ale imaginii fără ecran !

Fata îşi întoarse spre el privirea speriată.

Privirea aceea nu era, nu, deloc a imaginii fără ecran.

— Iartă-mă ! bolborosi el. Iartă-mă !

Îi întinse boneta şi fata şi-o aşeză pe cap fără un cuvînt.

8

Din dimineaţa aceea nu se mai putea opri să-şi tot aducă aminte de vorbele rostite de apariţie — de fapt propriile lui cuvinte spuse laborantei.

Se învîrtea în jurul ei, spionînd-o şi blestemîndu-se, făcîndu-se de două parale, din pricina asta.

Şi iarăşi într-o zi — acum era plină vară — se lăsă o zăpuşeală îngrozitoare, încă din zori cerul prinse să ardă şi pentru oricine era evident că pînă-n seară avea să izbucnească o furtună. Tomir lăsă dinadins radiogoniometrul la institut, în sertarul măsuţei, unde-i era locul şi avu grijă s-o facă pe laborantă să observe că l-a lăsat acolo. Cînd ea se duse la masă, îl luă pe ascuns. Seara aşteptă imaginea. Şi ea apăru zîmbitoare, uşor ironică şi liniştită, ca de obicei. O lăsă să se apropie, cercetîndu-i cu atenţie încordată trăsăturile feţei. Şi tocmai cînd se avîntă într-una dintre replicile ei cu două înţelesuri, el scoase brusc radiogoniometrul din sertar şi-l aşeză în dreptul ei. Luată prin surprindere, năluca împietri. Cadrul aparatului se învîrti pe loc, şi axul indică direcţia : distanţa propriului său institut.

După asta imaginea dispăru, dar acum el ştia : experienţa se făcea în propriul lui laborator, iar imaginea fără ecran era însăşi laboranta lui.

Dar cine naiba era acest straniu rival și probabil dușman care se folosea de propriile lui mijloace de lucru ? De propria lui laborantă ? Ba mai experimenta chiar și-n propria lui casă ! Și cu el !

9

Tăcut și liniștit intră a doua zi de dimineață în laborator fără s-o privească pe laborantă, care, dealtfel, stătea de vorbă cu doi practicanți, explicîndu-le aparatele.

Practicanții veniră după aceea la el, punîndu-i tot soiul de întrebări, descusîndu-l îndelung, obositor.

În sfîrșit plecară.

Laboranta stătea pe taburetul ei, cu spatele la el, cu capul în aparate. Părea că nu-l vede.

Și-atunci el o întrebă dintr-o dată :

— Ești bună să-mi explici cine se folosește de laboratorul ăsta și de dumneata și a realizat, chiar la mine acasă, imaginea fără ecran ?

Ea își întoarse capul spre el, încet. Un zîmbet îi flutura în coada ochilor, pe buze și pe toată fața, un zîmbet aproape injurios !

Coborî de pe scăunel, se-ndreptă spre postul de emisie și începu să-i explice. Nu erau decît propriile lui experiențe, propriile lui calcule și presupuneri în gura ei deodată limpezite, firești, simple, adevărate. Și devenea cu atît mai de neînțeles cum lui însuși nu-i reușise, în același mod, intersecția celor două fascicule de unde de înaltă frecvență.

Fata umbla la aparate cu o dexteritate pe care acum i-o remarca prima oară. Și făcea să se miște dinaintea lui oglinzile parabolice care creau fascicu-

lele de unde. Şi explică modul în care le făcea să pătrundă prin cele două ferestre opuse de la el de acasă, să se miște în cadrul pervazurilor pentru a crea zona de plasmoid ca un ecran permiţînd imaginea, propria ei imagine, în rochie de seară.

— Vrei să spui că singură... bîigui profesorul.

— N-am făcut decît să adeveresc, încercînd, propriile dumneavoastră strădanii, murmură fata în încheiere. Vă aparţin.

Tomir se aşează la locul lui, cu capul în mîini.

Laboranta se apucă să orînduiască din nou aparatele la locurile lor, liniştită, de parcă-şi făcea datoria dintotdeauna.

— Dar cum ştiai ce-ţi vorbesc ? o întrebă el.

— Printr-un minuscul culegător de sunete, răspunse ea numaidecît. Neobservată de dumneavoastră, l-am lăsat pe dulap odată, cînd m-aţi chemat să vă aduc trusa electronică. Vă aduceţi aminte ziua ?

Tomir lovi fără să vrea cu pumnul în măsuţă, zdrăngănind toate aparatele de pe ea :

— Dă-mi voie să-ţi spun, eşti formidabilă !

— Oh, zîmbi ea, nu sînt deloc formidabilă ! Sau, mai bine-zis, nu sînt mai formidabilă ca multe alte femei, care-au făcut în situaţii asemănătoare lucruri cu mult mai extraordinare !

— Ce situaţii asemănătoare ? se încruntă Tomir.

Dar ea se întoarse, continuîndu-şi orînduirea aparatelor, fără să-i răspundă.

Tomir veni către ea.

— Lenuş, murmură.

Şi ea tresări, pentru că pînă atunci el niciodată nu-i mai spusese pe nume.

— Lenuș, continuă el. Și glasul îi tremură oarecum : Știi că va trebui să anunțăm realizarea asta a ta ?

— A dumneavoastră, șopti ea, fără să mai zîmbească.

— Ei, drace, a ta ! Și apoi, mai potolit : Dacă vrei, a noastră !

— A noastră, repetă ea încet. Și cînd se-ntoarse spre el ochii lui o priveau cu atîta uimire și dragoste încît, la rîndul ei, tremură.

S-a născut un munte

Ovidiu Şurianu

Observatorul special de pe culmea Parîngului Mare era într-o fierbere nemaipomenită : paşi grăbiţi răsunau pe coridoarele strîmte şi pe scări, uşile glisante se închideau şi se deschideau fără încetare, cineva împărţea cu glas tare dispoziţii scurte, glasul altuia repeta în faţa microfonului cifre şi formule, monoton ca un automat. Înfrigurarea îl cuprinsese mai ales pe Nicolae Creţu, reporterul. El se foia de colo pînă colo, încurcîndu-i pe tehnicienii care-şi puneau la punct aparatele şi pe oamenii de ştiinţă care-şi pregăteau materialul pentru observaţii. Voia să ştie şi să vadă totul, trecea de la o fereastră la alta, privind peisajul prin geamurile groase, rotunde ca hublourile astronavelor, urca apoi în fugă scările pînă la cupola perfect transparentă din silicolit, ce domina observatorul, îşi aducea aminte după aceea subit de misiunea sa acolo şi scotea un blocnotes voluminos în care de-abia scrisese cîteva rînduri.

Acuşi o să-mi încep darea de seamă la microfon şi uite că mi-am pierdut cumpătul ca un şcolar înaintea examenului ! Ia să recapitulăm puţin : mai sînt două ore — şi aruncă o privire grăbită spre ceasul-brăţară — hait !... Uite cum trece timpul !... Ne desparte, aşadar, o oră şi jumătate de clipa cea mare : vom fi martorii desăvîrşirii unei opere grandioase, pe lîngă care pălesc realizările faraonilor, grădinile Semiramidei, barajul din strîmtoarea Behring, tot ce s-a făcut pînă în prezent în materie

de tehnică... Adică, mi se pare că aici n-am dat tocmai cele mai nimerite exemple, dar n-are a face... În fine... Să smulgi de pe orbita lui un asteroid și să-l aduci pe Pămînt, să-l faci să cadă cu viteză redusă chiar pe solul patriei noastre, într-un loc ales anume, ce, asta-i un fleac ? ! Și nu e vorba de un pietroi oarecare, ci de unsprezece miliarde de tone de minereu cu șaizeci la sută fier și zece la sută alte metale, printre care : zirconiu, titan, crom, mangan, vanadiu... Mi se pare că astea-s. Peste o oră și jumătate... Ba nu, peste o oră și douăzeci de minute bogăția aceasta imensă va fi a țării noastre !

Cum s-a ajuns aici cred că știe toată lumea : inginerul Emil Drăgan, care se găsește în momentul acesta la doi pași de mine, în fața ecranului postului de radiolocație, a inițiat acum cîțiva ani o serie de experiențe, în cadrul cărora, cu ajutorul unor dispozitive nucleare, a „luxat" de pe orbită mici obiecte cosmice — bolizi și asteroizi de ordinul sutelor sau miilor de tone — făcîndu-le să se plaseze pe alte orbite. A perfecționat apoi sistemul așa de mult, încît astăzi sîntem în măsură să imprimăm unor astfel de obiecte cosmice, cu o precizie de-a dreptul uimitoare, orice orbită dorim, să le facem să alerge chiar pe orbita planetei noastre, să „ajungă" din urmă Pămîntul și astfel să cadă pe sol cu viteză redusă, în locul stabilit dinainte, întregi, fără să se consume prin ardere în atmosferă !

În sfîrșit, cînd metoda a fost bine pusă la punct, s-a hotărît aducerea asteroidului Mara în apropierea bazinului carbonifer de pe Valea Jiului... Asteroidul — descoperit de însuși inginerul Drăgan și botezat așa după numele logodnicei sale, cunoscuta poetă Mara Costin — va atinge solul dincolo de Urda, pe cursul de sus al Latoriței, chiar astăzi, peste o oră și... peste o oră și zece minute...

...Ne găsim aici, în observatorul cel mai apropiat de locul căderii asteroidului. Observatorul e construit anume în scopul acesta, perfect izolat mecanic, acustic şi termic, rezistent la cele mai grele încercări. Jur împrejur, pe o rază de zeci de kilometri, nu se află ţipenie de om...

Soneria ţîrîi în clipa aceea prelung, făcîndu-l pe reporter să-şi întrerupă solilocul. Toţi tresăriră miraţi peste măsură.

— E cineva afară !

— Vreun nebun care s-a strecurat printre cordoanele de pază !...

— Poate-i un mesager...

Însuşi inginerul Emil Drăgan se repezi la intrarea rotundă ca un capac de etuvă ; mecanismul care o acţiona fu pus grabnic în funcţiune şi numaidecît apăru în cadrul circular, nu figura vreunui exaltat dornic de senzaţii tari şi nici a purtătorului vreunui mesaj tainic, ci silueta mlădie, ca un lujer de floare, a unei fete în costum de alpinistă. Emil Drăgan încremeni.

— Mara !...

Fata, cu ochii mari, căprui, nevinovaţi ca de copil, ezita între un zîmbet care trăda bucuria întîlnirii cu cel drag şi o umbră uşoară de teamă că va fi certată.

— Am autorizaţie, zise candid, întinzînd cu degetele-i trandafirii o hîrtie. M-a paraşutat un avion acum zece minute. Voiam să-ţi fac o surpriză...

— Frumoasă surpriză ! Tu nu ştii că aici e un loc periculos ? Peste o oră se va prăbuşi din cer un munte abia la cîţiva paşi de noi...

Mara nu păru impresionată de perspectiva aceasta. Cu ochii ei mari, iscoditori, cerceta interiorul observatorului, liniile lui elegante, rotunjite, care sugerau rezistenţa, aparatura complicată şi va-

riată, feţele oamenilor, viitori martori ai unui eveniment spectaculos fără seamăn.

— Ai pregătit aici totul, Emil, aparate, specialişti, ba chiar şi un reporter... Totul după concepţia ta de om de ştiinţă pe care-l interesează doar ceea ce se poate măsura... Aveai însă nevoie şi de un poet...

Inginerului i se înseninâ fruntea şi în cele din urmă zîmbi.

— N-am timp să te cert, Mara, şi o să fiu astăzi de acord cu tine : li s-a făcut o mare nedreptate poeţilor pentru că n-au fost de faţă la descoperirea polilor, la primii paşi în Cosmos, ori în clipa cînd oamenii au pus întîi piciorul pe Lună...

— Emil !...

— Să lăsăm gluma. Vino mai bine în cupolă să vezi asteroidul care-ţi poartă numele...

Şi, luîndu-şi logodnica de mînă, inginerul Drăgan urcă scările în fugă, sărind cîte două trepte deodată.

Din punctul cel mai înalt al observatorului priveliştea se deschidea vastă, cuprinzînd munţii şi văile pînă departe ; cerul era senin, pădurile unduiau în vale, dar Mara era dezamăgită : nici urmă de asteroid ! Inginerul se aşezase la locul său din faţa ecranului radar.

— Abia acum e pe cale să intre în păturile superioare ale atmosferei, anunţă el după cîteva minute.

— Ce groaznică va fi ciocnirea cu Pămîntul !... Se ştie sigur unde va cădea ? îngînă Mara care pălise uşor.

— Cu o aproximaţie de vreo doi kilometri în plus sau în minus. Dacă aş şti cu siguranţă...

— Mai are acum vreo importanţă ? Tot nu l-ai putea opri sau îndrepta în altă parte, zise Mara cu ochii la cadranul ceasului electric. Mai sînt încă

douăzeci şi nouă de minute... şi glasul îi tremura de tulburarea cu greu reţinută.

Privind mereu ecranul radar, sau maşina electronică de calcul, notînd uneori la repezeală cîte ceva, inginerul îi explica pe apucate :

— Să-l opresc ? ! Nu mi-a trecut prin gînd !... Nici să-l abat în altă parte... Însă, dacă am cunoaşte dinainte locul exact al căderii, am face nişte observaţii foarte interesante... Îşi ridică ochii obosiţi spre tînăra poetă cu aerul că s-ar scuza : Ştii, sîntem la începutul unei tehnici pe care trebuie s-o învăţăm...

Tăcută, fata privea prin peretele transparent al cupolei. Cerul devenise pe nesimţite de un albastru lăptos ; frunzişul pădurilor din vale se înfioră uşor, trezit de o boare iscată aşa, din senin. Mara se înfioră şi ea. În juru-i toţi erau absorbiţi de activitatea lor, îi ignorau parcă prezenţa, făcînd-o să se simtă singură şi inutilă. Începuse să-i fie urît ; un sentiment nelămurit, de teamă, de adîncă nelinişte, i se furişa hoţeşte în suflet.

— Parcă mă cuprinde frica, zise apropiindu-se de Emil Drăgan. Acesta îşi ridică privirea spre ea şi-i luă mîinile mici într-ale sale.

— Nu-ţi fie teamă ! Aici sîntem în siguranţă... şi zîmbi încurajator.

Încercă şi ea să zîmbească.

— Ştiu, Emil. Meteoritul din Arizona, deşi era mai mic, a făcut mai mult prăpăd decît va face al nostru... Aşa ai scris tu.

Cîtă încredere mărturiseau cuvintele ei ! Parcă atingîndu-i mîinile, dobîndise puteri ca legendarul Anteu cînd atingea Pămîntul !

— Sînt încă douăzeci şi două de minute !...

Cerul devenise livid ; în vale, pădurea fremăta ca la apropierea furtunii ; umbra se întindea peste ver-

dele viu al păşunilor alpine, deşi nu erau nori. Mara se liniştise puţin ; cu un binoclu puternic ea cerceta coastele munţilor din faţă.

— Ia te uită !... Două puncte se îndepărtează de insula aceea mare de jepi... Sînt animale, desigur... Animale mari... Doi urşi, Emil ! Sînt urşi !... Priveşte !

Inginerul Drăgan îndreptă într-acolo tubul lung al unei lunete.

— Sînt urşi, într-adevăr ; urcă muntele spre Urda... Şi, iată, au părăsit pădurea din vale căprioarele !... Urcă şi ele... Poate vor să treacă în valea Latoriţei !...

Privind mai bine puteai să vezi un popor întreg de sălbăticiuni îndreptîndu-se grăbit spre culmile Urdei, cu intenţia vădită de a trece muntele. Emil Drăgan îndreptă luneta spre poalele Coastei lui Rus, mormăi cîteva cuvinte de neînţeles în timp ce-şi plimba obiectivul instrumentului de colo pînă colo şi, ca fulgerat de o revelaţie, se repezi deodată la microfon.

— Asteroidul Mara va cădea peste optsprezece minute între munţii Urda şi Coasta lui Rus, în zona izvoarelor Lotrului ! Îndreptaţi observaţiile spre punctul acela, urlă el. Mara, zeii cei buni te-au adus aici ! Îşi sărută în fugă pe obraz logodnica uimită, apoi se precipită pe scară la parter unde cei din cupolă îl auziră dînd diferite indicaţii cu glas tare. Numaidecît un suflu de animaţie străbătu observatorul de sus pînă jos, oamenii se mişcară cu febrilitate, obiectivele telescoapelor, ale aparatelor de filmat şi ale camerelor de televiziune se îndreptară în cîteva clipe spre locul indicat.

— Încă cincisprezece minute ! spuse Drăgan, reluîndu-şi locul la postul de observaţie. Şi inimile

tuturor bătură mai repede, tulburarea li se urcă în obraji pînă şi celor mai cutezători.

Cerul bătea acum în violet şi se stîrnise un vînt care şuiera prelung deasupra crestelor. Sub bolta de silicolit încetase orice discuţie ; doar vocea lui Nicolae Creţu răsuna cu accente ciudate în lumina lividă care învăluise culmile ; vuietul pădurilor păru că se ridică în aerul care vibra, cerul îşi schimba mereu culoarea spre purpuriu şi, nu se ştie de unde, apărură grămezi de nori albi cu margini roşcate. Un fulger imens străbătu în fugă tăria şi peste munţi se rostogoliră grele, prelungi, ecourile tunetului care-i urmă.

În faţa microfonului, Nicolae Creţu îşi făcea darea de seamă cu glas puţin alterat de emoţie :

— Mai sînt cîteva minute pînă cînd asteroidul Mara va atinge solul în apropierea noastră, de două ori mai aproape decît presupuneam acum o oră... Deocamdată nu se vede din cauza norilor care s-au adunat, dar îi simţim prezenţa : el dislocă mase uriaşe de aer cu trei sute de metri pe secundă, ceea ce explică fenomenele atmosferice la care asistăm...

Încordarea creştea din ce în ce ; prin aer parcă plutea o ameninţare ; feţele crispate se întorceau tot mai des spre ecranele care indicau poziţia şi drumul asteroidului. Afară fulgerele se înteţeau şi o lumină albăstruie, ca în timpul cutremurelor, începu să joace pe crestele munţilor. Un tunet obişnuit păru că se prelungeşte la nesfîrşit, că se întăreşte mereu, pînă cînd munţii se cutremurară.

— Asteroidul !

La zenit norii se învîrtejiră, repezindu-se spre coasta Urdei, ca şi cînd ar fi fost goniţi din urmă cu harapnice de foc ; cerul se umplu dintr-o dată cu aburi albi străbătuţi de fulgere şi rîuri lungi de flăcări ; prin marea de neguri păru că trece o umbră

uriaşă în zgomotul a mii de tunete care pătrunseră pînă şi în observatorul aşa de bine izolat, apoi în clipa următoare o zguduitură nemaipomenită îi aruncă pe oameni prin toate colţurile, scuturînd cu atîta putere vîrful Mîndrei, încît senzaţia unei prăbuşiri iminente a întregului observator în abis străbătu cu groază inimile tuturor. Pe alocurea se prăvăliră avalanşe de stînci, iar alte stînci fură proiectate în aer. La o înălţime de necrezut pluteau adevărate păduri de copaci înnegriţi, sfîrtecaţi, fantomatici, arzînd printre sfărîmături de piatră şi pămînt ; un nor imens de pulbere, foc şi fum se ridica din văi cu o iuţeală neobişnuită, întunecînd cuprinsul. Din cupola observatorului şi de la primul etaj se auzeau strigăte de spaimă şi chemări, în timp ce muntele continua să vibreze ameninţător. Parcă-şi pierduseră capul cu toţii, afară de Emil Drăgan. Uitînd de sine, inginerul se repezise s-o ajute pe Mara care, leşinată pe jumătate din cauza izbiturii, era paralizată de groază.

— Mara !... Mara, draga mea, a trecut !... îi striga el şi căuta s-o aducă în simţire sărutînd-o şi zguduind-o.

Trecură cîteva minute pînă cînd îşi reveniră cu toţii. Mase mari de praf, aburi şi fum se ridicau încă, dar la înălţimea Mîndrei vîntul le spulbera lăsînd să se lumineze încetul cu încetul cuprinsul. Atunci Emil Drăgan se ridică deodată cu faţa transfigurată de emoţie, arătînd cu degetul întins :

— Priviţi !... S-a născut un munte !...

Din mijlocul negurilor începea să se iţească un pisc roşcat, prăpăstios, acolo unde cu cîteva minute înainte fusese o căldare străjuită de munţi.

— Producţia de fier a ţării noastre pentru două secole ! adăugă inginerul, în timp ce ceilalţi priveau tăcuţi şi înfioraţi cum noul munte ieşea, încetul cu

încetul, din crisalida sa de nori. Cîțiva se repeziră să vadă cum fusese înregistrată căderea asteroidului de aparate. Se obținuseră niște fotografii splendide și toți se bucurau zgomotos de reușita întregii operațiuni.

— O vorbă, Emil, întrerupse Nicolae Creţu vacarmul. S-au făcut observații frumoase fiindcă aparatele erau îndreptate exact acolo unde trebuia. Cum ți-a venit în minte că asteroidul va cădea dincoace de Urda ?

Inginerul zîmbi : era primul zîmbet care-i lumina figura după această strălucită încununare a strădaniilor sale.

— Mara îmi spune mereu că poeții sînt înzestrați cu facultăți deosebite, ceea ce le permite să vadă aspecte ale fenomenelor care ne scapă nouă, oamenilor de știință. Ei bine, afară de poeți, mai sînt ființe înzestrate cu un fel de clarviziune. Se spune că șoarecii părăsesc vasele înainte de naufragiu, iar șerpii și alte vietăți prevăd cutremurele. Cînd am văzut sălbăticiunile fugind spre valea Latoriței mi-am dat seama că ele, presimțind primejdia, părăsesc locul viitorului dezastru pentru a se refugia într-un loc ferit. Îmi pare bine că nu m-am înșelat, însă Mara are tot meritul : ea le-a văzut fugind... Și acum la treabă ! Să vedem mai de aproape ce pradă i-am smuls cerului !...

Cuprins

Horia Aramă	**Un brad în cosmos** 5
Vladimir Colin	**Broasca** 10
Mihu Dragomir	**Natura inversă** 43
Ion Hobana	**Drum deschis** 66
Ion Ilie Iosif	**Întîmplări din veacul XXI** 82
Eduard Jurist	**Aventura de ciocolată** 93
Victor Kernbach	**Un derbedeu în cronospațiu** 98
Mihnea Moisescu	**Planeta viselor** 126
Ioana Petrescu	**Minuni la Mărgărit** 150
Viorica Georgina Rogoz	**Xivor** 171
Mircea Sîntimbreanu	**A se feri de umezeală !** 185
Nina Stănculescu	**Imaginea fără ecran** 190
Ovidiu Șurianu	**S-a născut un munte** 206

Lector : VINICIU GAFIȚA
Tehnoredactor : FL. WEIDLE

Dat la cules 4.VIII.1976. Bun de tipar 16.X.1976. Apărut 1976. Comanda nr. 1293. Tiraj 42 000. Broșate 42 000. Coli de tipar 13½.

Comanda nr. 60435
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii",
București — Piața Scînteii nr. 1,
Republica Socialistă România

Horia Aramă • Vladimir Colin • Mihu Dragomir • Ion Hobana • Ion Ilie Iosif • Eduard Jurist • Victor Kernbach • Mihnea Moisescu • Ioana Petrescu • Mircea Sintimbreanu • Ovidiu Şurianu •

Lei 5,50